

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمېسیون فصلنامه کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

در این شماره؛

سرمقاله

گزارش های خبری

گزارش انتخابات ۶ میزان سال ۱۳۹۸

مقالات

شماره سیزدهم

خزان ۱۳۹۹ هـ.ش

دانشکده حقوق و علوم سیاسی
فصلنامه
کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

فصلنامه حقوق و علوم سیاسی

فصلنامه
کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

فصلنامه
کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

دانشکده حقوق و علوم سیاسی
فصلنامه
کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

فصلنامه
کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

مجموع فصلنامه های منتشر شده کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

فهرست مطالب

سرمقاله

د (UNESP) له ستر سلاکار سره د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د رهبري غړو لیدنه

ملاقات رئیس کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با مسوول زنان و جوانان فیفا

د افغانستان آزادو او عادلانه ټاکنو موسسې له چارواکو سره د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د دارالانشاء رئیس لیدنه

ارزیابی اجراءات سالانه ی بست های اول و دوم کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

د ملگرو ملتونو سازمان د ټاکنو ملاتړ پروژي مدیر سره، د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د رهبري غړو لیدنه

برگزاری برنامه آموزشی انتقال تجارب از انتخابات گذشته و معرفی سیستم رأی قابل انتقال «MDR»

د ټاکنیزو کمیسیونونو لخوا د اوزبیکي ژبي ملي ورځ نمانځنه

ملاقات رئیس دارالانشاء با مسئول عملیاتی پروژه ی حمایت انتخاباتی سازمان ملل متحد

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون او د افغانستان د ټاکنو تخنیکي انستیتوت ترمنځ د همکارۍ هوکړه لیک لاسلیکیدل!

تدویر برنامه آگاهی دهی از قانون دسترسی به اطلاعات و سیستم تقاضای آنلاین اطلاعات!

ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون کې د ملي ماتم په مناسبت د قرآن عظیم الشان ختم ترسره کیدل

د (UNDP) له مسئول سره د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې لیدنه

ملاقات هیأت رهبری کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با رئیس فیفا

ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون کې د جندر ناستې ترسره کیدل

تدویر برنامه معلوماتی در مورد سند پروژه سازمان ملل برای انتخابات

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د دارالانشاء تخنیکي ناسته

ملاقات رئیس عمومی و رئیس دارالانشاء کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با مدیر پروژه (UNESP)

گزارش انتخابات ۶ میزان سال ۱۳۹۸

ملاقات

صاحب امتیاز: کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

مدیر مسئول: محمد نظری

هیأت تحریر: محترمه زهره بیان شینواری، محترم مولوی

دین محمد عظیمی، محترم محمد قاسم الیاسی، محترم

سید قطب الدین رویدار، محترم محمد یونس طغرا و

محترم چمن شاه اعتمادی.

ایدیتوران: عبدالمتمین فهیم و شیرین آقا جلالی

گزارشگر: خالد مقصودی

صفحه آرا: عبدالله مهربان

آدرس دفتر مرکزی:

کابل، ناحیه دهم، شیرپور، کوچه چهارم،

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

مرکز معلوماتی: ۱۳۲

وبسایت: www.iecc.gov.af

ایمیل: public.o.ecc@iecc.gov.af

فیسبوک: facebook.com/ECCAafghanistan

تویتر: Twitter.com/ECCAafghanistan

یوتیوب: Youtube.com/ECCAafghanistan

سرمقاله

در جوامع بشری مدرن و کشور های دارای نظام دموکراتیک؛ انتخابات به عنوان یک روش سالم در تعیین حاکمان سیاسی و مشروعیت نظام، نقش اساسی را ایفا می کند. هر چند گهگاهی با کشمکش، جنجال و فراز و نشیب هایی نیز به همراه می باشد. نمونه آن را می توانیم در انتخابات ریاست جمهوری امریکا در سال گذشته میلادی به وضوح مشاهده نماییم. به خوبی مشخص است که در هیچ مشق دموکراسی، که به صورت مسالمت آمیز صورت گیرد؛ بحران بوجود نمی آید، از این رو جنجال ها و کشمکش های انتخاباتی نه تنها بحران نامیده نمی شود، بلکه برای تحکیم ستون پایه های دموکراسی یک امر معمول به حساب می آید. ملت هایی که فرایند دموکراسی را تجربه کرده اند؛ یقیناً فراز و نشیب های زیادی را دیده اند.

انتخابات در کشور ما افغانستان سابقه طولانی ندارد؛ با وجود آن مردم ما تجارب تلخ و شیرین از پروسه انتخابات دارند، با آن هم هموطنان ما انتخابات را به حیث یگانه ابزار مدرن و پذیرفته شده و قابل قبول جهت انتقال مسالمت آمیز قدرت از یک شخص به شخص دیگر می دانند. حضور و اشتراک مردم در چندین انتخابات گذشته در افغانستان نشان دهنده، ارج گذاری به آموزه های مدرن بشری، تقویت پایه های دموکراسی، مشق و تمرین دموکراسی و مردم سالاری و حاکمیت مشروع سیاسی می باشد.

قانون انتخابات افغانستان پس از برگزاری هر انتخابات دست خوش تعدیل و تغییرات در مواد آن از سوی نهادهای ذیصلاح گردیده، که در نتیجه آن باعث بهبود عملکرد کمیسیون های انتخاباتی و برگزاری بهتر انتخابات نسبت به گذشته شده است. بعد از برگزاری انتخابات پارلمانی ۲۸ میزان ۱۳۹۷ به منظور برگزاری بهتر انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۸ برخی مواد قانون انتخابات تعدیل، ایزاد و حذف گردید که خوشبختانه تعدیلات بوجود آمده سبب شد تا انتخابات ریاست جمهوری ششم میزان ۱۳۹۸، بصورت بهتر نسبت به انتخابات گذشته برگزار گردد.

بعد از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸ طرح تعدیل قانون انتخابات از سوی نهادهای مسوول مانند؛ وزارت عدلیه، کمیسیون مستقل انتخابات و همچنان کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی کمیته های کاری موظف شده و روی طرح تعدیل مواد قانون انتخابات کار می نمایند امید که در آینده این طرح تعدیل موثر واقع شود. کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی از تعدیل قانون انتخابات استقبال می کند، بشرط آنکه این تعدیلات مسلکی و در راستای بهبود امور انتخاباتی و بدور از هر گونه دخالت و سلابیق شخصی صورت گیرد.

همچنان کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، عملاً در پلان عملیاتی سال ۱۴۰۰ خود، برای برگزاری انتخابات شورای های ولایتی، شوراهای ولسوالی، شاروالی ها و انتخابات پارلمانی ولایت غزنی تدابیر و آمادگی های لازم را اتخاذ نموده است. تا بتواند با استفاده از تجارب و درس های آموخته شده انتخابات گذشته، مطابق مسئولیت و صلاحیت خویش به شکایات و اعتراضات انتخابات سال ۱۴۰۰ در روشنی قوانین نافذه و طرزالعمل های انتخاباتی رسیدگی نماید.

د (UNESP) له ستر سلاکار سره د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د رهبري غړو لیدنه

دوی له مرستو مننه وکړه. د شکایتونو کمیسیون رئیسې د کمیسیون پروگرامونو، ظرفیت جوړونې، د دایمې او موقت کارکوونکو استخدام په اړه، ښاغلي کیڼ ته معلومات ورکړل. د ناستې په دوام کې د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون منشي او ویاند ښاغلي داکتر محمد قاسم الیاسي هم د غزني ولایت د ولسي جرگې ټاکنو، د ولایتي او ولسوالیو شوراګانو او د ښاروالیو احتمالي ټاکنو لپاره د کمیسیون پروگرامونو په اړه، معلومات وړاندې کړل او زیاته یې کړه: دغه کمیسیون د ټاکنو ترسره کیدو لپاره خپل پروگرامونه او کړنلارې جوړې کړيدي. په دغه ناسته کې د ټاکنیزو شکایتونو کمیسیون ستر سلاکار ښاغلي عبدالقدیر روؤفي هم حضور درلود.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د رهبري غړو د ملګرو ملتونو سازمان د (UNESP) پروژې ټاکنیز ستر سلاکار ښاغلي ګرانت کیڼ سره، د چهارشنبې په ورځ (۱۳۹۹/۶/۱۹) په خپل کاري دفتر کې لیدنه وکړه. د دغې لیدنې په پیل کې ښاغلي کیڼ، د غزني ولایت د ولسي جرگې ټاکنو، د ولایتي او ولسوالیو شوراګانو او د ښاروالیو احتمالي ټاکنو لپاره، د تخنیکي همکاريو څرنگوالي، په ټاکنیزو کمیسیونونو کې د سلاکارانو استخدام او د ملګرو ملتونو پروگرامونو په اړه، هر اړخیز معلومات وړاندې کړل. وروسته د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې آغلې زهرې بیان شینوارې، د شکایتونو کمیسیون مرکزي دفتر ته د ښاغلي کیڼ له راتګ او په بیلابیلو برخو کې د

ملاقات رئیس کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با مسوول زنان و جوانان فیفا

زنان در این کمیسیون استقبال نمود و بیان داشت که اکنون حدود ۲۷ فیصد کارمندان دایمی و موقت این کمیسیون را زنان تشکیل میدهد، و تلاش می شود تا فیصدی کارمندان دایمی زن در کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی تا ۳۰ درصد افزایش پیدا کند.

در این ملاقات مریم آروین بارکزی مسوول بخش زنان و جوانان فیفا پیشنهادات این نهاد را درخصوص افزایش حضور زنان و استخدام زنان در کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی مطرح نمود.

محترمه زهره بیان شینواری رئیس کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، از پیشنهاد های فیفا در پیوند به استخدام

د افغانستان آزادو او عادلانه ټاکنو موسسې له چارواکو سره د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د دارالانشاء رئیس لیدنه

کمیسیون د دارالانشاء رئیس ښاغلي چمن شاه اعتمادی، د یادې طرحې له وړاندې کیدو څخه مننه وکړه او وویل: د ښه او جامع ټاکنیزه طرحه کولای شي چې په افغانستان کې د دیموکراسۍ بهیر تقویت کړي. ښاغلي اعتمادی ټینګار وکړ چې اړتیاوو ته په پام سره، له دغې طرحې څخه به د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون په طرحو او لویاڅو کې هم ګټه واخلي.

د ناستې په دوام کې د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د دارالانشاء د پالیسي او همغږي مرستیال ښاغلي محمد یاسین همراز، دا ډول طرحې د ټاکنیزو اصلاحاتو بهیر لپاره ګټورې وبللې او هیله څرګنده کړه چې په دغې طرحه کې اصلاحي وړاندیزونه د حل لارو سره، مشخص شوي وي.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د دارالانشاء رئیس ښاغلي چمن شاه اعتمادی، د افغانستان آزادو او عادلانه ټاکنو موسسې (فیفا) له چارواکو سره، دو شنبه (۱۳۹۹/۶/۳۱) په خپل کاري دفتر کې ملاقات وکړ. په دغه لیدنه کې د یادې موسسې لخوا جوړه شوي د ټاکنیزو اصلاحاتو او راتلونکو ټاکنو لپاره د چمتوالي طرحه، د فیفا موسسې چارواکو لخوا د شکایتونو کمیسیون د دارالانشاء رئیس ته وړاندې شوه.

د فیفا موسسې اجرائیوي رئیس ښاغلي نعیم اصغري د دغې طرحې تسلیمۍ په وخت کې وویل: دغه ۳۰ پاییزه طرحه، د تیرو تجربو او تخنیکي او مسلکي څیړنو څخه وروسته بشپړه شویده، وروسته د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک

ارزیابی اجرای سالانه ی بست های اول و دوم کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

زهره بیان شینواری رئیس عمومی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی و با حضور داشت نماینده کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی انجام شد. قابل یادآوری است که هدف از این پروسه با توجه به قانون کارکنان خدمات ملکی، ارزیابی چگونگی تطبیق پلان یک ساله ی این بست ها می باشد؛ که بر بنیاد این ارزیابی، مامورین به قدم های بالاتری ارتقاء داده شده و یا هم در صورت عدم کفایت لازم مأمور، بست آن به اعلان سپرده خواهد شد.

پروسه ارزیابی اجرای سالانه ی بست های اول و دوم کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی توسط معاونین دارالانشاء و محترم چمن شاه اعتمادی رئیس عمومی دارالانشاء کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی و با حضور داشت نماینده کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی روز (شنبه مورخ: ۱۳۹۹/۵/۷) برگزار شد. در ادامه پروسه ارزیابی اجرای سالانه ی بست های اول و دوم کارمندان کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، روز (یکشنبه مورخ ۱۳۹۹/۷/۶) ارزیابی اجرای سالانه معاونین دارالانشاء، رئیس تفتیش و مشاور حقوقی، توسط محترمه

د ملگرو ملتونو سازمان د ټاکنو ملاتړ پروژې مدیر سره، د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د رهبري غړو لیدنه

لیک، لاس لیک شي.

وروسته د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې اغلې زهرې بیان شینوارې، د ټاکنو ترسره کیدو لپاره، د ملگرو ملتونو سازمان له همکاريو مننه وکړه. نوموړي د دغې پروژې په اړه بحث او د نظریاتو شریکول گټور وبلل او د پروژې له مدیر څخه یې وغوښتل چې د شکایتونو کمیسیون وړاندیزونه اړتیاوو ته په پام سره، د پروژې په سند کې شامل کړي.

میرمن شینوارې ټینگار وکړ چې د دغې موضوع د پای ته رسیدو په موخه، باید د کمیسیون دارالانشاء او ملگرو ملتونو سازمان د ټاکنو ملاتړ پروژې ترمنځ تخنیکي ناستې ترسره شي ترڅو د پروژې سند نهایی او لاسلیک ته چمتو شي.

وروسته د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون دارالانشاء رئیس ښاغلي چمن شاه اعتمادی، د تیر کال پروژې سند کې د دغه کمیسیون وړاندیزونو نه شاملیدو په هکله انتقاد وکړ او ژمنه یې وکړه چې د شکایتونو کمیسیون ټول وړاندېزونه به د یاد پروژې آدرس ته ډیر ژر واستوي.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې اغلې زهرې بیان شینوارې او دارالانشاء عمومي رئیس ښاغلي چمن شاه اعتمادی، په افغانستان کې د ملگرو ملتونو سازمان د ټاکنو ملاتړ پروژې (UNESP) مدیر ښاغلي علي البیاتي سره، د یکشنبې په ورځ (۱۳۹۹/۷/۲۷) ملاقات وکړ.

دغه لیدنه چې د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون په مرکزي دفتر کې ترسره شوه، لومړی ښاغلي علي البیاتي له ټاکنیزو شکایتونو کمیسیون سره، د ملگرو ملتونو سازمان د همکاري په دوام او څرنگوالي په اړه، هر اړخیز معلومات وړاندې کړل او وویل: د ملگرو ملتونو سازمان د ټاکنو ملاتړ پروژې (UNESP) اوس مهال په افغانستان کې د راتلونکي کال احتمالي ټاکنو ترسره کیدو لپاره پلانونه جوړوي او اړتیاوي یې مشخصوي.

ښاغلي البیاتي زیاته کړه، ډیر ژر به د پروژې بودجه سند په اړه، د شکایتونو په کمیسیون کې پرزنتیشن وړاندې کړي. ترڅو د شکایتونو کمیسیون چارواکي د هغې له مخې تصمیم ونیسي او ژر تر ژره د ټاکنیزو شکایتونو کمیسیون او د ملگرو ملتونو سازمان د ټاکنو ملاتړ پروژې ترمنځ هوکړه

برگزاری برنامه آموزشی انتقال تجارب از انتخابات گذشته و معرفی سیستم رأی قابل انتقال «MDR»

انتخابات در کشورهای هند و اردن و سیستم رأی قابل انتقال (MDR) از سوی آموزگاران با تجربه برای اشتراک کنندگان آموزش داده شد.

این برنامه آموزشی با نظر داشت نیاز سنجی، از سوی آمریت ارتقای ظرفیت کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی برگزار شده، که در آن کارمندان مسلکی این کمیسیون اشتراک ورزیده اند.

برنامه آموزشی دو روزه، زیرعنوان تجارب آموخته شده از جریان انتخابات گذشته و معرفی سیستم رأی قابل انتقال (MDR) روز (دوشنبه مورخ ۱۳۹۹/۷/۷) در سالون مرکز آموزشی دفتر مرکزی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی برگزار شد.

مسئولان می گویند که در روز نخست این برنامه درس های آموخته شده از پروسه انتخابات گذشته به بحث گرفته می شود و همچنان در روز دوم برنامه، چگونگی برگزاری

د ټاکنیزو کمیسیونونو لخواه د اوزبیکي ژبي ملي ورځ نمانځنه

د اسلام سپیڅلي دین په خپریدو کې د ترک توکمو او اوزبیکي ژبي نقش او د ترک توکمو تاریخ او امپراتوری په اړه، هر اړخیز بحث ترسره کړ.

ښاغلي عظیمي د آسیا علمي او فرهنګي وده کې د اوزبیکي ژبي د عالمانو او شاعرانو نقش مهم او ارزښتناک وبله او وویل: ابونصر فارابي، ابوعلی سینا، او ابوریحان بیروني د ازیبک توکمو له مشهورو عالمانو او لیکوالو څخه دي.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون مرستیال، د افغانستان حکومت څخه وغوښتل چې دهیواد په سیاسي قدرت کې دې، د ترکتبارانو نقش زیات کړي، تر څو په افغانستان کې د اوزبیکي ژبي د ودې زمينې برابرې شي. په دغو مراسمو کې د ټاکنو خپلواک کمیسیون رئیسې آغلې حوا علم نورستاني، د ټاکنو کمیسیون غړي ښاغلي مسافر قوقندي، د ولسي جرګې غړو او دهیواد یو شمیر لیکوالانو او شاعرانو د اوزبیکي ژبي ځانګړتیاوو په اړه خبرې وکړې او وویل: په اوزبیک میشتو سیمو کې اوزبیکي ژبه باید د کتابت په ژبه بدله شي او همدارنګه د دغې ژبي پرودې یې ټینګار وکړ.

د ټاکنیزو کمیسیونونو لخوا د اوزبیکي ژبي ملي ورځ دوشنبه (۵/۸/۱۳۹۹) د یوونډ په ترڅ د ټاکنو خپلواک کمیسیون د کنفرانسونو په تالار کې ولمانځل شوه.

په دغه غونډه کې د ټاکنیزو کمیسیونونو او ملي شورا ځینو غړو، دولتي لوړ پوړو چارواکو او د ټاکنیزو کمیسیونونو کارکوونکو ګډون کړی وو، د غونډې وینوالو په خپل ویناوو کې ټینګار وکړ چې ملي وحدت د یو بل ژبو او فرهنګ ته په متقابل احترام ولاړ دی او د افغانستان هر وګړی مسوولیت لري چې د ژبو د ودې او د خپل اصیل فرهنګ په وده او ساتنه خپل دین ادا کړي.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې آغلې میرمن شینوارې، د اوزبیکي ژبي ورځ لمانځنه، د افغانستان خلکو تر منځ د همغږي او یوالۍ نښه وبلله.

میرمن شینوارې اوزبیکي ژبه د هیواد یو له مطرحو ژبو څخه وګڼله او د جمهوري ریاست له عالي مقام څخه یې مننه وکړه چې د تلې ۲۹ مه یې په تقویم کې د اوزبیکي ژبي ملي ورځ په توګه نومولې.

وروسته د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون مرستیال ښاغلي مولوي دین محمد عظیمي، په نړۍ او سیمه کې

ملاقات رئیس دارالانشاء با مسئول عملیاتی پروژه ی حمایت انتخاباتی سازمان ملل متحد

محترم چمن شاه اعتمادی رئیس عمومی دارالانشاء کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی روز (دوشنبه مورخ ۱۳۹۹/۷/۷) در دفترکارش با محترم پیترمن مسوول عملیاتی پروژه ی حمایت انتخاباتی سازمان ملل متحد در افغانستان (UNESP) ملاقات نمود.

وی از تمديد پروژه حمایت انتخاباتی سازمان ملل متحد تا سال ۲۰۲۱ خبرداد و افزود؛ آنان در حال ارزیابی و برنامه ریزی، جهت همکاری با نهادهای انتخاباتی، برای برگزاری انتخابات احتمالی در سال آینده ی میلادی در افغانستان می باشند.

سپس محترم چمن شاه اعتمادی رئیس دارالانشاء کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با ابراز سپاس و قدردانی از همکاری های سازمان ملل متحد در خصوص تقویت کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، از مسئول این پروژه خواست که با توجه به نیازمندی ها، پیشنهادات کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی را در سند پروژه (UNESP) در نظر بگیرند.

وی خاطر نشان کرد که با نظرداشت تجارب گذشته اگر پیشنهادات این کمیسیون در پروژه مد نظر گرفته شود، موثریت پروژه ی متذکره بیشتر خواهد شد.

در این ملاقات معاونین دارالانشاء ، برخی از رؤسای بخش ها و مشاور حقوقی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی نیز حضور داشتند و نظریات و پیشنهادات خویش را جهت غنامندی سند پروژه ی حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد برای افغانستان مطرح نمودند.

در این ملاقات نخست آقای پیترمن در پیوند به ادامه و چگونگی همکاری های سازمان ملل متحد، برای نهادهای برگزارکننده ی انتخابات معلومات همه جانبه ارایه کرد.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون او د افغانستان د ټاکنو تخنیکي انستیتوت ترمنځ د همکارۍ هوکړه لیک لاسلیکیدل!

تفاهم لیک د لاسلیکدو په مهال ژمنه وکړه چې د شکایتونو کمیسیون به خپل توان پوري د افغانستان د ټاکنو تخنیکي او مسلکي انستیتوت له محصلینو سره، په عملي برخو کې پوره همکاري کوي.

وروسته د دغه انستیتوت اجرائیوي رئیسې آغلې نګینې یاري، د شکایتونو کمیسیون له هر اړخیزو همکاريو مننه وکړه او هیله څرګنده کړه چې محصلین وکولای شي د ټاکنیزو کمیسیونونو له نظري او عملي تجربو څخه ګټه پورته کړي، د دغه تفاهم لیک له لاسلیک سره سم د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون کارکوونکي کولای چې په یو ځانګړي تخفیف (۶۵ سله) سره په دغه انستیتوت کې زده کړي وکړي.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون او د افغانستان د ټاکنو تخنیکي انستیتوت چارواکو سه شنبه (۱۳۹۹/۸/۶) د همکارۍ هوکړه لیک د شکایتونو کمیسیون په مرکزي دفتر کې لاسلیک کړ.

دغه هوکړه لیک د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د دارالانشاء رئیس ښاغلې چمن شاه اعتمادې په حضور کې، د دغه کمیسیون د پالسي او همغږي مرستیال ښاغلې محمد یاسین همراز او د افغانستان ټاکنو تخنیکي او مسلکي انستیتوت اجرائیوي رئیسې آغلې نګینې یاري تر منځ لاسلیک شوه.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د پالیسي او همغږي مرستیال ښاغلې محمد یاسین همراز، د دغه

تدویر برنامه آگاهی دهی از قانون دسترسی به اطلاعات و سیستم تقاضای آنلاین اطلاعات!

و زمینه دسترسی شهروندان را به اطلاعات فراهم نمایند. آقای اعتمادی افزود؛ خوشبختانه در افغانستان نیز قانون دسترسی به اطلاعات تصویب شده که مسئولان نهادهای دولتی را ملزم به ارایه معلومات، نسبت به کارکردهای خویش می کند.

وی علاوه کرد؛ هر چند عملکرد کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در خصوص ارایه ی اطلاعات از کارکرد خویش به مردم خوب بوده، اما این بسنده نبوده و باید درسالهای آینده این کمیسیون، در زمینه دسترسی آسان شهروندان به اطلاعات، عالی بدرخشد.

سپس محترم حمد الله ارباب کمیشنر کمیسیون دسترسی به اطلاعات، درپیوند به ویژه گی های حق قانون دسترسی به اطلاعات و تأثیر آن بالای توسعه کشور، اهمیت تأمین حق دسترسی به اطلاعات، رسیدگی به شکایات متقاضیان، نظارت از پروسه ی دسترسی به اطلاعات

برنامه ی آموزشی آگاهی دهی از قانون دسترسی به اطلاعات و سیستم درخواست آنلاین اطلاعات از نهادهای دولتی، روز (چهارشنبه، مورخ ۱۳۹۹/۷/۹) در کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی و با همکاری کمیسیون دسترسی به اطلاعات برگزار شد.

در مراسم افتتاحیه این برنامه؛ نخست محترم چمن شاه اعتمادی رئیس عمومی دارالانشای کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی ضمن خوش آمدید به اشتراک کنندگان، از تدویر این برنامه آموزشی ابراز خرسندی و سپاسگزاری نمود.

رئیس دارالانشای کمیسیون شکایات با برجسته کردن نقش قانون دسترسی به اطلاعات در ایجاد حکومت پاسخگو گفت: حکومت های مردم سالار و دیموکراتیک، مشروعیت خویش را از طریق انتخابات، بدست می آورند؛ مکلف اند تا از جزییات تمام اجراءات خویش به شهروندان حساب داده

نسبت به حکومت دانست. خانم موسوی گفت: کنترل دولت و مشارکت مردم از طریق حق دسترسی به اطلاعات تقویت پیدا می کند.

در ادامه آموزگاران کمیسیون دسترسی به اطلاعات درمورد قانون دسترسی به اطلاعات، شیوه های اخذ اطلاعات شهروندان، از نهادهای دولتی و دسترسی به اطلاعات از طریق سیستم آنلاین را به اشتراک کنندگان تشریح نمودند، در پایان این جلسه نیز به پرسش های اشتراک کنندگان از سوی کمیشنران کمیسیون دسترسی به اطلاعات و آموزگاران پاسخ داده شد، گفتنی است که این برنامه آموزشی، در سه تایم جداگانه توسط ریاست اطلاعات و آگاهی عامه با همکاری آمریت ارتقای ظرفیت ریاست منابع بشری کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی تنظیم شده، که در آن کارمندان دفتر مرکزی و دفتر ولایتی ولایت کابل کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی اشتراک ورزیده بودند.

کارکردها و برنامه های کمیسیون دسترسی به اطلاعات معلومات مفصل ارائه نمود.

آقای ارباب از گسترش فرهنگ پنهان کاری در ادارات دولتی ابراز نگرانی کرد و افزود؛ اگر مساله فساد مالی درکار نباشد، هیچ دلیلی برای پنهان کاری اطلاعات از مردم وجود ندارد.

وی علاوه کرد که در جوامع دموکراتیک مردم حق دارند به تمام اطلاعات موجود در نهادهای دولتی به استثنای موضوعات محرم دسترسی داشته باشند؛ زیرا دسترسی به اطلاعات با بهبود شرایط زندگی مردم، شفافیت و پاسخ دهی حکومت، در برابر مردم ارتباط مستقیم داشته و زمینه نظارت مستقیم مردم را فراهم می کند.

همچنان در ادامه این برنامه؛ بعد از ظهر خانم زهرا موسوی کمیشنر کمیسیون دسترسی به اطلاعات طی سخنانی بر اهمیت دسترسی شهروندان به اطلاعات تاکید نمود و نشر اطلاعات دقیق را باعث اعتماد سازی مردم

ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون کې د ملي ماتم په مناسبت د قرآن عظیم الشان ختم ترسره کیدل

ترسره شول.

د قران کرایم د ختم مراسمو په پای کې د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون مرستیال ښاغلي مولوي دين محمد عظیمي په هیواد کې د وروستیو پېښو شهداوو روح ته دعا وکړه او په افغانستان کې یې د سراسري سوله او امنیت هیله څرگنده کړه.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رهبري پلاوي، رئیسانو او کارکوونکو د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت له لوري د ملي ماتم ورځ اعلام سره سم، د قران کریم ختم او په هیواد کې د وروستیو تروریستي پېښو شهیدانو، په ځانگړي د کابل پوهنتون محصلینو ته د دعا مراسم، د دغه کمیسیون په مرکزي دفتر کې سه شنه (۱۳/۸/۱۳۹۹)

د (UNDP) له مسئل سره د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې لیدنه

(UNDP) همکارو څخه ستاینه وکړه او ټینګار یې وکړ چې د دغه بنسټ کاري ټیمونو په هر ډول سختو شرایطو کې له کمیسیون سره مرستې کړي.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې د ټاکنیزو بنسټونو د تقویت په موخه، د ملګرو ملتونو سازمان د همکاريو په دوام ټینګار وکړ او وویل: په اوسنیو شرایطو کې افغانستان د ټاکنو ترسره کیدونکو بنسټونو ملاتړ لپاره ډیرو مرستو ته اړتیا لري.

د ناستې په دوام سره، د (UNESP) پروژې مدیر ښاغلي البیاتي له ټاکنو څخه د ملګرو ملتونو سازمان د ملاتړ پروژې د پلي کیدو څرنگوالي په اړه، توضیحات ورکړل او وویل: له دې وروسته به هڅه کيږي چې ډیری تخنیکي مسوولیتونه ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون ته ورکړي ترڅو دغه کمیسیون د ځان بسانه په لور ګام اوچت کړي.

همدارنګه په افغانستان کې د ملګرو ملتونو سازمان د پراختیایي ادارې سلاکارې میرمن ناجیه هاشمي، د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د رئیسې په توګه، د آغلې زهرې بیان شینوارې فعالیتونه څخه ستاینه وکړه او وویل: خوشاله یو چې یو بریالی میرمن د ټاکنیزو شکایتونو کمیسیون د مشرې په توګه دنده ترسره کوي او دا د افغان میرمنو د لوړ ظرفیت ښکارندويي کوي، په دغه ملاقات کې د شکایتونو کمیسیون ستر سلاکار ښاغلي عبدالقدیر رؤوفي او د ټاکنیزو شکایتونو د دارالانشاء د پالیسي او همغږي مرستیال، ښاغلي محمد یاسین همراز هم حضور درلود، د پالیسي او همغږي مرستیال د (UNESP) پروژې د تخنیکي او مسلکي همکاريو په اړه، معلومات وړاندې کړل او له دې چې د دغې پروژې په مالي سند کې یې د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون وړاندیزونه په پام کې نیولي، مننه وکړه.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې آغلې زهرې بیان شینوارې په افغانستان کې د ملګرو ملتونو پراختیایي ادارې مسوول (UNDP) ښاغلي عبدالله الدر داري سره، (چهارشنبه، ۱۳۹۹/۹/۵) په خپل کاري دفتر کې ملاقات وکړ، په دغې لیدنه کې دواړو خواوو له ټاکنو څخه د ملګرو ملتونو سازمان د ملاتړ پروژې (UNESP) په سند باندې بحث او په دوه اړخیزو همکاريو یې ټینګار وکړ. لومړی په افغانستان کې د ملګرو ملتونو پراختیایي ادارې مسوول (UNDP) ښاغلي عبدالله الدر داري په افغانستان کې د ولسواکۍ بنسټیز کیدو په اړه، د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د ستاینې تر څنګ وویل: د دوی همکاري به له کمیسیون سره دوام کوي.

ښاغلي الدر داري د (UNDP) پروګرامونو په اړه، هر اخیز معلومات وړاندې کړل او د ملګرو ملتونو سازمان له ټاکنو څخه د ملاتړ پروژې د بیا تمديدو خبر یې ورکړ او زیاته یې کړه، دغه پروژه د پخوا په څیر له اضافي لګښتونو پرته بیا تمديد شویده، نوموړي زیاته کړه، هڅه کوو چې مالي منابعو ته پام سره، د ملګرو ملتونو سازمان د ۲۰۲۱ کال ټاکنو څخه د ملاتړ پروژې سند کې، د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون وړاندیزونه په پام کې ونیسو او همدارنګه د دغه بنسټ د ستراتیژیک پلان په جوړونه کې فعاله ونډه ولرو. هغه ټینګار وکړ چې دوی په ټولو برخو کې د افغانستان د ټاکنیزو بنسټونو د تقویت لپاره همکاري ته چمتو دي او دواړه کمیسیونونه لکه دوه سترګې ورته ارزښت لري.

وروسته د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې آغلې زهرې بیان شینوارې، د (UNDP) له همکاريو، فعالیتونو او په ځانګړې توګه د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون کې د تجهیزاتو او وړتیاوو لوړلو په برخه کې د

ملاقات هیأت رهبری کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با رئیس فیفا

در ادامه محترم سید قطب الدین رویدار عضو کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، همکاری سازمان ملل متحد را با این کمیسیون مهم دانسته و بیان داشت که تمام نیازمندی های کمیسیون شکایات در سند همکاری فی مابین گنجانیده می شود، تا درانتخابات آینده از آن استفاده گردد.

آقای رویدار طرح برنامه های عملیاتی برگزاری انتخابات احتمالی آینده را از مسئولیت های نهادهای انتخاباتی عنوان کرد و تاکید نمود که باید کمیسیون های انتخاباتی آمادگی کامل خویش را دراین زمینه داشته باشند، همچنان محترم یوسف رشید رئیس موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا) ضمن قدردانی از کارکردهای کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، پیروان فعالیت های موسسه فیفا، به اعضای رهبری کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی معلومات مفصل داد و همچنان بسته پیشنهادی این نهاد را برای اصلاحات انتخاباتی، به اعضای رهبری کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی تسلیم نمود.

در پایان محترم مولوی دین محمد عظیمی معاون کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی ضمن قدردانی از همکاری های موسسه فیفا با این کمیسیون، در مورد تعدیل و اصلاحات قانون انتخابات نظریات و پیشنهادات خویش را ارایه نموده و بالای روابط نیک میان هر دو نهاد تاکید کردند.

هیأت رهبری کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی روز (دوشنبه مورخ ۱۳۹۹/۸/۱۲) در دفتر مرکزی این کمیسیون با مسئولین مؤسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا) دیدار و ملاقات نمودند.

در این ملاقات اعضای رهبری کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، پیرامون فعالیت ها و آمادگی ها جهت برگزاری انتخابات احتمالی پارلمانی ولایت غزنی، شوراهای ولایتی و شورا های ولسوالی معلومات ارایه نمودند.

نخست محترمه زهره بیان شینواری رئیس کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی از همکاری سودمند و مشوره های نیک موسسه ی فیفا قدردانی نموده و پیرامون ظرفیت سازی، استخدام کارمندان دایمی، پلان و برنامه ریزی های کمیسیون شکایات انتخاباتی توضیحات داد.

خانم شینواری گفت: هم اکنون کارمندان کمیسیون شکایات روی پلان انتخابات احتمالی شورای های ولایتی، شورا های ولسوالی و انتخابات پارلمانی ولایت غزنی برای سال آینده کار می کنند.

سپس محترم چمن شاه اعتمادی رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، درمورد نشست های این کمیسیون با مسئولان برنامه حمایت انتخابات سازمان ملل متحد درافغانستان، معلومات ارایه نمود و افزود: بزودی سند همکاری میان کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی و پروژه ی انتخابات سازمان ملل متحد (UNESP) به امضا می رسد.

ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون کې د جندر ناستې ترسره کیدل

جوړه شوي وه، چې د وړتیاوو لوړولو، شکایتونو کمیسیون کې د ښځو شتون زیاتوالي او د ښځینه کارکوونکو ننگونو په اړه، بحث ترسره شو.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې میرمن زهرې بیان شینوارې په دغې ناسته کې، د ښځینه کارکوونکو ستونزې له نیرېدې واوریدې او ژمنه یې وکړه چې د دوی ستونزو او وړاندیزونو ته به، په جدي توګه رسیدنه کوي.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د جندر ناسته، د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون رئیسې آغلې زهرې بیان شینوارې، د دارالانشاء د شکایتونو او اعتراضونو د رسیدنې مرستیالې آغلې پلوشي فضلي او او دغه کمیسیون ښځینه کارکوونکو په ګډون پنجشنبه (۱۳۹۹ / ۹ / ۶) د کمیسیون په مرکزي دفتر کې، ترسره شوه.

دغه ناسته د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د ښځینه کارکوونکو د وضعیت څرنگوالي د ارزونې په موخه

تدویر برنامه معلوماتی در مورد سند پروژه سازمان ملل برای انتخابات

ها و پیشنهادات خویش را ارائه نمودند.

محترم مولوی دین محمد عظیمی معاون کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی ضمن سپاسگزاری از همکاری های پروژه (UNESP) گفت: هماهنگی و تشریک مساعی بیشتر مسوولان این پروژه با کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی سبب موثریت و موفقیت برنامه های پلان شده میگردد.

محترم محمد قاسم الیاسی منشی و سخنگوی کمیسیون، محترم محمد یونس طغرا عضو کمیسیون، محترم سید قطب الدین رویدار عضو کمیسیون، محترم چمن شاه اعتمادی رئیس دارالانشای کمیسیون، معاونین دارالانشاء و روسای بخش ها هر یک نظریات و پیشنهادات شان را در جهت موثریت و بهبود هرچه بهتر فعالیت های پروژه شریک نمودند، در پایان برنامه گراند کپین مشاور ارشد پروژه، علی البیاتی مدیر پروژه و آقای پیترومن مسوول مالی پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد (UNESP) درخصوص برگزاری انتخابات احتمالی شورای های ولایتی و انتخابات پارلمانی ولایت غزنی توضیح داده و تاکید کردند که نظریات و پیشنهاد های اعضای رهبری و بخش های تخنیک و مسلکی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی درسند بودجه مد نظر گرفته خواهد شد.

برنامه معلوماتی در پیوند به چگونگی تطبیق برنامه های پروژه انتخابات سازمان ملل متحد (UNESP) در سال ۲۰۲۱، روز (چهارشنبه مورخ: ۲۱/۸/۱۳۹۹) ازسوی مسوولان این پروژه در دفتر مرکزی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی تدویر گردید.

در این برنامه هیئت محترم رهبری، معاونین دارالانشاء، مشاور ارشد و رؤسای بخش های تخنیک و مسلکی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی حضور داشتند. نخست محترم علی البیاتی مسوول پروژه (UNESP) ارائه سند این پروژه را به حضور اشتراک کنندگان ارائه نموده و بیان داشت که پروژه مذکور برای سال ۲۰۲۱ میلادی نیز تمدید میگردد.

آقای البیاتی افزود که در سال آینده این پروژه روی ارتقای ظرفیت کارمندان، تجدید فهرست رای دهندگان، آگاهی عامه، تقویت بخش های تخنیک و مسلکی، بخش جندر در کمیسیون های انتخاباتی و همچنان جلب کمک های دونه ها بیشتر تمرکز خواهد داشت.

سپس هیأت محترم رهبری، معاونین دارالانشاء و رؤسای تخنیک و مسلکی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، درمورد چگونگی تطبیق برنامه های آینده و گذشته پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد، در افغانستان؛ سوال

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د دارالانشاء تخنیکي ناسته

ښاغلي اعتمادی یو ځل بیا د اړوندو څانگو له مسولینو څخه وغوښتل چې بودجوي محدودیت ته پام سره، خپل اړتیاوي او ضروریات د پروژې سند کې د شاملیدو په موخه، مشخص کړي.

د ناستې په دوام سره، د پالیسي او همغږي مرستیال ښاغلي محمد یاسین همراز او د تخنیکي او مسلکي څانگو رئیسانو، خپل نظریات او وړاندیزونه د ملگرو ملتونو سازمان د ټاکنو څخه د ملاتړ پروژې د لاسنه پلي کیدو په موخه، وړاندې کړل.

په پایله کې پریکړه وشوه چې د یادي پروژې سند یو ځل بیا د کمیسیون له بیلابیلو څانگو لخوا وکتل شي او د کمیسیون اړین پروگرامونه اولویت بندي شي، ترڅو د (UNESP) پروژې پلي کیدلو شووتیاوي برابرې شي.

د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د دارالانشاء تخنیکي ناسته پنجشنبه (۱۳۹۹/۹/۶) د ملگرو ملتونو سازمان له ټاکنو څخه د ملاتړ پروژې سند د ارزونې په موخه ترسره شوه، دغه ناسته چې د دارالانشاء عمومي رئیس ښاغلي چمن شاه اعتمادی په مشرۍ او د دارالانشاء مرستیالانو او روساوو په ګډون سره جوړه شوي وه، د یاد سند پروژې نیمګړتیاوو او ارزښتونو په اړه، بحث وکړ، د ناستې په پیل کې د ټاکنیزو شکایتونو خپلواک کمیسیون د دارالانشاء عمومي رئیس ښاغلي چمن شاه اعتمادی د (UNESP) پروژې سند په اړه، وویل: دغه سند چې مخکې د کمیسیون له بیلابیلو څانگو سره شریک شوی وه، د وروستي کیدو په حال کې دی، له همدې امله د کمیسیون موضوعات او ځای د سند په بودجه کې تعریف او مشخص شوی دی.

ملاقات رئیس عمومی و رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با مدیر پروژه (UNESP)

مستقل شکایات انتخاباتی، از مسئول این پروژه خواست که با توجه به نیازمندی‌ها، پیشنهادات کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی را در سند پروژه (UNESP) مد نظر قرار دهند.

خانم شینواری گفت: به ریاست دارالانشای این کمیسیون هدایت می‌دهد، تا هرچه زودتر نیازمندی‌ها و برنامه‌های کمیسیون شکایات در سند پروژه نهایی شده و جهت امضاء آماده گردد، همچنان محترم چمن شاه اعتمادی رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی نیز در ملاقاتی که با آقای البیاتی داشت، از تلاش‌های مسئولان پروژه مذکور بخاطر همکاری‌های تخنیکی و مسلکی ابراز تشکر نمود و افزود، در گذشته و اکنون تلاش صورت گرفته تا روابط نیک میان دونه‌ها و همکاران بین‌المللی ایجاد گردد.

در این ملاقات‌ها محترم علی البیاتی ضمن ارایه پاسخ به پرسش‌های مسئولان ارشد کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، خاطرنشان کرد که کمیسیون‌های انتخاباتی نزد آنان در جایگاه یکسان قرار داشته؛ زیرا هر کدام از این کمیسیون‌ها صلاحیت‌ها و وظایف جداگانه‌ای را در برگزاری و موفقیت انتخابات در افغانستان برعهده دارند.

محترمه زهره بیان شینواری رئیس کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی و محترم چمن شاه اعتمادی رئیس دارالانشای این کمیسیون روز (چهارشنبه مورخ ۱۳۹۹/۸/۲۸) در دفتر مرکزی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با محترم علی البیاتی مدیر پروژه ی حمایت انتخاباتی سازمان ملل متحد در افغانستان (UNESP) بگونه ی جداگانه ملاقات نمودند.

در این ملاقات‌ها نخست آقای علی البیاتی در خصوص چگونگی نهایی شدن سند پروژه همکاری تخنیکی و مسلکی سازمان ملل متحد، برای کمیسیون‌های انتخاباتی توضیحات مفصل ارایه کرد.

آقای البیاتی بیان داشت که با درنظرداشت پیشنهادات بخش‌های مسلکی و تخنیکی کمیسیون شکایات، پیش نویس سند پروژه تهیه و جهت نهایی شدن آن به کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی ارسال شده است.

وی افزود، قرار است به تاریخ ۲۹ نوامبر ۲۰۲۰ تفاهم نامه ی سند پروژه میان مسئولان (UNESP) و کمیسیون‌های انتخاباتی امضاء شود.

سپس محترمه زهره بیان شینواری رئیس کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با ابراز سپاس و قدردانی از همکاری‌های سازمان ملل متحد، برای تقویت کمیسیون

گزارش انتخابات ریاست جمهوری ۶ میزان سال ۱۳۹۸

مقدمه:

انتخابات آزاد در جوامع دموکراتیک در حقیقت تبلور ارادهٔ مردم در ساختار نظام سیاسی و مشروعیت بخشیدن به نهادهای دولت بوده و یگانه روشی محسوب میگردد که به اساس آن تنش های سیاسی و منازعات مربوط به آن از طریق اجماع ملی بطور مسالمت آمیز رفع و دفع می گردد. آن چیزی که انتخابات را حقانیت و مشروعیت می بخشد این است که انتخابات باید آزاد، مستقل، بیطرفانه، و دور از تعلقات قومی، سمتی و مذهبی برگزار گردد و نتیجه رأی شهروندان، سرنوشت سیاسی کشور را بر مبنای اراده و خواست ایشان رقم زند و این زمانی مورد حمایت جدی مردم قرار می گیرد که متکی به معیار های پذیرفته جهانی و اصول دموکراسی بوده و ریشه در ارادهٔ مردمی داشته باشد. به منظور حفظ شیرازهٔ ملی، تقویت دموکراسی و نظامندی سالم ضرورت است، تا انتخابات شفاف و عادلانه تضمین شود خواست و ارادهٔ مردم به کرسی بنشیند و راه برای ورود نماینده که خود مردم انتخاب کرده اند، به کشور مساعد گردد. این امر از یکطرف سبب کاهش تنش های سیاسی، اجتماعی گردیده و از طرف دیگر باورمندی مردم را نسبت به ارزش های دموکراسی و مردم سالاری افزایش می بخشد و از سوی هم زمینه مشارکت عامه را در ساختار نظام موجود فراهم، و هم اعتماد شهروندان را نسبت به پروسه انتخابات کسب می کند.

تجارب تلخ انتخابات گذشته ذهنیت مردم را علیه این پروسه ملی مغشوش و اعتماد ایشان را نسبت به برگزاری انتخابات شفاف و عادلانه از بین برده بود. حکومت وحدت ملی جمهوری اسلامی افغانستان از همان روز های آغازین شکل گیری اصلاح نظام انتخاباتی را محراق توجه قرار داد و به همین منظور کمیسیون اصلاح نظام انتخاباتی ایجاد گردید.

کمیسیون خاص اصلاحات انتخاباتی به منظور آوردن اصلاحات ضروری و بنیادی درون نهادی و بصورت کل در امور انتخابات، با در نظر داشت تجارب و مطالعه کاستی های که در انتخابات گذشته وجود داشت، پیشنهادهای را به حکومت ارائه نمود که سرانجام، حکومت مبتنی بر این پیشنهادات به تغییر قانون انتخابات پرداخت؛ تا بالاخره، قانون جدید انتخابات بر اساس فرمان تقنینی شماره (۱۰۵) رئیس جمهور جمهوری اسلامی افغانستان در تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۶ توشیح و نافذ گردید. بر اساس ماده ۲۸ قانون انتخابات، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی به منظور رسیدگی به اعتراضات و شکایات ناشی از تخطی، تخلف و شناسای جرایم مربوط به انتخابات، ایجاد گردید. اما سوال اینجاست که نهادهای انتخاباتی در امر برگزاری انتخابات شفاف، عادلانه، بیطرف، مستقل، مطابق به خواست مردم و جامعه جهانی موفق بدر آمده اند یا خیر؟ دست آورد ها، مشکلات و چالش های این انتخابات به چی اندازه بود؟ آیا برگزاری این انتخابات توانست اعتماد مردم را به این پروسهٔ ملی کسب کند؟ جامعه جهانی به حیث تمویل کننده و همکار این پروسه ملی از این فرایند رضایت داشتند؟ ارزیابی نهادهای ناظر انتخاباتی از این پروسه چگونه بود؟ این ها سوالاتی هستند که پاسخگوی به آنها می تواند در راه اندازی انتخابات های بعدی مؤثر و ممد واقع گردد. از این رو، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با درک مسئولیت های خویش به حیث یگانه نهاد مسئول در خصوص رسیدگی به تخطی ها، تخلفات و شناسایی جرایم انتخاباتی در نظر دارد تا یک گزارش جامع را جهت دریافت پاسخ های سوالات مطرح شده فوق راه اندازی نموده و از این طریق یافته های خویش را با نهادهای ذیربط، جامعه جهانی و جامعه مدنی شریک بسازد.

1. دیدگاه

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی جهت رسیدگی بهتر به اعتراضات و شکایات انتخاباتی بمنظور تأمین هر چه بیشتر عدالت انتخاباتی و جلب اعتماد مردم نسبت به پروسه انتخابات فعالیت می کند.

۲. مأموریت کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی مطابق به قوانین نافذه کشور، به منظور تأمین هرچه بیشتر عدالت در جریان انتخابات، دفاع از حقوق مسلم کاندیدان و رأی دهندگان از طریق رسیدگی به اعتراضات و شکایات ناشی از تخطی، تخلف و شناسائی جرایم انتخاباتی ایجاد و تأسیس گردیده است. کمیسیون به طور دوامدار، برای تحکیم و تعمیم دموکراسی از طریق ایجاد فضای اعتماد، بلند بردن سطح مشارکت ملی و نهادینه شدن انتخابات منظم و معیاری، در کشور فعالیت می کند.

۳. اهداف گزارش

دریافت تصویر روشن از چگونگی راه اندازی انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۸؛

در یافت معلومات دقیق در رابطه به ناهنجاری ها، مشکلات، نواقص و خلاهای برملا شده؛
ارزیابی چگونگی موثریت نقش کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در تأمین عدالت انتخابات؛
تقویت، گسترش همکاری و هماهنگی ها با ادارات ذیربط داخلی و بین المللی.

۴. صلاحیت ها

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی به سطح مرکز و ولایات، مطابق ماده ۳۰ قانون انتخابات، دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

در رسیدگی به موارد اعتراضات بر فهرست کاندیدان، رأی دهندگان و شرایط و اوصاف کاندیدانی که در جریان انتخابات مطرح می شوند؛

در رسیدگی به شکایات ناشی از تخلفات انتخاباتی، مشروط بر اینکه، شکایت مطابق احکام قانون انتخابات در زمان معینه آن ثبت گردیده باشد؛

در صدور توصیه، اخطار و دستور به اقدام اصلاحی به شخص یا اداره ای که مرتکب تخلف گردیده است؛

در وضع جریمه های نقدی حسب احوال مطابق احکام قانون انتخابات؛

در صدور دستور در مورد شمارش مجدد آراء در مراکز رأی دهی مشخص، قبل از اعلام نتایج انتخابات؛

در بی اعتبار شناختن اوراق رأی دهی فاقد شرایط لازم؛

در حذف کاندیدان به اساس دلایل موجه مطابق قانون؛

در شناسایی جرایم انتخاباتی طبق صراحت ماده (۹۷) قانون انتخابات و ارجاع آن به ارگان های عدلی و قضایی.

تصمیم این کمیسیون در ارتباط به منازعات ناشی از تخطی ها، تخلفات و جرایم انتخاباتی نخست در دو مرحله (ولایتی و مرکزی) اتخاذ میگردد. بناً طبق ماده (۹۳) قانون انتخابات، تصمیم کمیسیون مرکزی منحصراً عالی ترین مرجع رسیدگی به قضایای انتخاباتی، نهایی تلقی می گردد در حالات که تصمیم کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

از طرف کمیسیون مستقل انتخابات رد گردد در این صورت، هیئت مختلط از هر دو کمیسیون تعیین میگردد اگر موضوع را هیئت مختلط حل نتواند در این صورت به محکمه اختصاصی راجع میگردد، تصمیم محکمه در این رابطه نهایی و قطعی می باشد.

۵. چوکات حقوقی انتخابات

طوریکه میدانیم در نظام های دموکراسی انتخاب کردن و انتخاب شدن حق قانونی اتباع واجد شرایط کشور ها به شمار می آید. در افغانستان نیز این حق توسط قانون مسجل و پیش بینی گردیده است. قانون اساسی کشور ما که یکی از معتبرترین منابع حقوقی محسوب میگردد. حق انتخاب شدن و انتخاب کردن را برای تمام اتباع کشور واگذار نموده است. بناً در این مورد ماده سی و سوم قانون اساسی کشور چنین صراحت دارد:

۱/ اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

۲/ شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم میگردد.

بناً مطابق این مواد، ماده ۱۵۶ و بند ۲۰ ماده ۶۴ قانون اساسی کشور، قانون انتخابات وضع و کمیسیون های انتخاباتی کشور جهت تنظیم استفاده از حق رأی و برگزاری انتخابات شفاف ایجاد گردیده اند.

طوریکه قبلاً تذکر یافت، طبق ماده سی و سوم قانون اساسی کشور هر تبعه افغانستان حق شرکت در انتخابات بحیث انتخاب کننده و یا انتخاب شونده را دارا می باشد که شرایط و محدودیت های اشتراک اتباع در انتخابات به اساس مواد ۵، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳ و ۴۴ قانون انتخابات تنظیم گردیده است.

طبق ماده یازدهم قانون انتخابات، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی ایجاد، وظایف، صلاحیت ها، شرایط گزینش اعضا، انتخاب هیئت اداری، مکلفیت اعضا، شرایط عزل اعضا و رئیس دارالانشاء این کمیسیون توسط مواد ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱ و ۲۲ قانون انتخابات ترسیم گردیده است.

طبق حکم بند ۲۰ ماده ۶۴ قانون اساسی کشور و ماده ۲۸ قانون انتخابات، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی ایجاد و وظایف آن تعریف گردیده است. مواد ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳ و ۳۴ قانون انتخابات در مورد گزینش اعضا کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، صلاحیت ها، کمیسیون های ولایتی شکایات، دارالانشاء، استخدام کارکنان دایمی و موقت و بودجه کمیسیون مرکزی شکایات حکم می کند.

از اینکه نقش نهادهای ناظر جامعه مدنی افغانستان و جامعه بین المللی در انتخابات همیشه برجسته بوده از این رو قانون انتخابات حقوق و مکلفیت های این نهادها را در ماده ۸۳ حکم نموده و از کار کردهای بی طرفانه ایشان در امر کسب اعتبار نامه، حضور در روند رأی دهی و مراکز انتخاباتی، تهیه گزارش ها از وضعیت انتخابات با رعایت احکام قانون انتخابات و اصل بی طرفی حمایت نموده است.

فصل اول

آمادگی های کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

طوریکه انتخابات یک اصل مهم و اساسی در نظام دموکراسی تلقی می گردد و شفافیت در انتخابات مهمترین شاخص این اصل پنداشته شده است از سوی دیگر کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی طبق قانون انتخابات منحیث یک نهاد مستقل تامین کننده عدالت انتخاباتی فعالیت میکند.

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با در نظر داشت ماده (۳۰) قانون جدید انتخابات جهت رسیدگی به وظایف و صلاحیت های خویش آمادگی های لازم را قبل از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری ۶ میزان سال ۱۳۹۸ نظر به تقویم انتخابات روی دست گرفت به همین منظور، کمیسیون در نخستین گام پلان عملیاتی خویش را جهت رسیدگی به شکایات و اعتراضات انتخاباتی تهیه و ترتیب نمود و همچنان ایجاد مرکز معلوماتی (کال سنتر به شماره ۱۳۲) جهت دسترسی مردم به معلومات و اطلاعات در رابطه به چگونگی روند ثبت و رسیدگی به شکایات و اعتراضات انتخاباتی، آگاهی دهی به مردم از طریق رسانه های دیداری و شنیداری در رابطه ثبت شکایات و اعتراضات انتخاباتی، ایجاد سیستم الکترونیکی ثبت شکایات انتخاباتی یا (EDR) در دفاتر ولایتی و دفتر مرکزی کمیسیون، استخدام کمیشنران ولایتی، استخدام کارکنان ثبت شکایات در مراکز رای دهی برای روز انتخابات جهت ثبت شکایات شاکی ها، از جمله فعالیت های است که مطابق پلان عملیاتی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در جهت برگزاری انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۸ انجام شده است. کمیسیون به منظور اجراء نمودن وظایف خویش بصورت بهتر و جلب اعتماد مردم با احزاب و ائتلاف های سیاسی، نهادهای جامعه مدنی، شخصیت های با نفوذ سیاسی، نهادهای فعال امور زنان، علمای دینی، رسانه های جمعی، حکومت و جامعه بین المللی و نهادهای اکادمیک نشست های مشورتی را برگزار نمود و با در نظر داشت مشوره های سازنده آنها، کمیسیون پلان های خویش را تهیه و ترتیب نموده و به منصفه اجراء قرار داد.

در این فصل در رابطه به آمادگی های کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی بطور اجمالی در عرصه آمادگی های عملیاتی کمیسیون، رسیدگی به اعتراضات و شکایات ثبت نام تقویتی رأی دهندگان، رسیدگی به اعتراضات و شکایات دوره مبارزات انتخاباتی، و هماهنگی با نهادهای داخلی و بین المللی تحت عناوین فرعی بطور جداگانه بحث شده است.

۱. تهیه و تصویب پلان های کار ی و عملیاتی سال ۱۳۹۸

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی بعد از تحلیل و بررسی همه جانبه اوضاع انتخاباتی، پلان کاری خویش را در مطابقت با تقویم انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۸

تهیه و ترتیب نموده است که بعد از تصویب از سوی رهبری کمیسیون به نشر رسید. این پلان شامل ۹ برنامه، ۱۸۶ فعالیت و حدود ۲۲۸ شاخص ارزیابی پیشرفت بود. قابل ذکر است که پلان توحیدی دیپارتمنت های این کمیسیون نیز تهیه، ترتیب و تصویب گردیده بود که مطابق آن تمام واحد های دارالانشاء فعالیت های خویش را در جریان سال مالی ۱۳۹۸ انجام داده اند.

به این منظور دارالانشای کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در پهلوی آن پلان عملیاتی خویش را نیز مطابق نیازمندی های پروسه عملیاتی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸ تهیه و ترتیب نموده است که ۱۱ ساحه کاری ذیل را در بر می گیرد:

- ۱) تهیه گزارش و شریک سازی تجارب آموخته شده از انتخابات ولسی جرگه ۱۳۹۷؛
- ۲) ایجاد سیستم و میکانیزم های عملی؛
- ۳) منابع مالی؛
- ۴) تجهیز، تقویه و انکشاف کمیسیون مستقل شکایات؛
- ۵) جندر؛
- ۶) هماهنگی ها و برنامه ریزی اصلاحات؛
- ۷) تفتیش و نظارت؛
- ۸) اطلاعات و آگاهی عامه؛
- ۹) رسیدگی به اعتراضات و شکایات انتخابات ۱۳۹۸؛
- ۱۰) تهیه گزارش جامع از انتخابات سال ۱۳۹۸؛
- ۱۱) چالش ها و مدیریت چالش ها (راهکار ها برای رفع چالش ها).

در این پلان عملیاتی، موضوعات کلی عملیات کمیسیون را ارائه و بر اساس آن، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، آمادگی کامل دارد تا اعتراضات و شکایات انتخاباتی را در زمان معین و به صورت مسلکی و شفاف رسیدگی نموده تا عدالت انتخاباتی برقرار و تامین گردد.

۲. هماهنگی ها برای برنامه ریزی

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی جهت برگزاری بهتر انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۸ طبق پلان کاری، میکانیزم های همکاری و هماهنگی را با جوانب ذیدخل انتخابات از جمله کمیسیون مستقل انتخابات، ستاد های انتخاباتی کاندیدان، احزاب سیاسی، جامعه مدنی، شخصیت های سیاسی، رسانه های همگانی، شرکای بین المللی، جوانان و زنان طرح نموده و نیز تفاهم نامه های لازم را با آنها امضا نموده است.

به اساس پلان کاری و تفاهم نامه ها، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی جلسات را با ارگان های ذیل دایر نموده است.

- چهار جلسه هماهنگی با کمیسیون مستقل انتخابات؛
- پنج جلسه هماهنگی با نهاد های جامعه مدنی؛
- دوازده جلسه هماهنگی با نهاد های جامعه بین الملل؛
- سه جلسه مشورتی با احزاب سیاسی؛
- سه جلسه مشورتی با شخصیت های با نفوذ سیاسی؛

های جامعه مدنی؛

۴. منابع مالی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در مجموع برای سال مالی ۱۳۹۸ مبلغ (۶۲۳,۷۳۹,۴۸۰) افغانی در مرکز و ولایات بودجه داشته که از سرجمع بودجه مبلغ (۵۹۷,۷۹۹,۶۵۹) افغانی یعنی ۹۶٪ آن را به مصرف رسانده و مبلغ (۲۵,۹۳۹,۸۲۱) افغانی آن باقی مانده است و برای وضاحت بهتر میتوانید در شکل شماره (۱) مشاهده نمائید:

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی قبل از آغاز ثبت نام تقویتی رای دهندگان برای انتخابات ریاست جمهوری (۶ میزان) ۱۳۹۸ آمادگی های خویش را جهت رسیدگی به شکایات و اعتراضات ناشی از ثبت نام تقویتی رای دهندگان طی یک پلان منظم تهیه و برای ثبت شکایات و اعتراضات در این مرحله از پروسه انتخابات اعلان آمادگی نمود.

در این مرحله به تعداد ۲۰ شکایت در سراسر کشور

• سه جلسه مشورتی با جوانان؛

• سه جلسه مشورتی با زنان؛

• یک جلسه با مدیر مسوولان رسانه های آزاد و یک

جلسه مشورتی با معلولین؛

۳. طرح، بازنگری، و تصویب طرز العمل ها، لوائح و تفاهم نامه ها

برای جلوگیری از ایجاد چالش ها و سکتگی ها و جهت پیشبرد امور رسیدگی به شکایات و اعتراضات انتخاباتی در جریان پروسه انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸ به تعداد ۹ طرز العمل و ۱۰ تفاهم نامه را که در ذیل ذکر گردیده است طرح، تعدیل و تصویب شده است.

طرز العمل ها:

۱. طرز العمل تشکیل، وظایف و صلاحیت های هیئت مختلط جهت حل اختلاف ناشی از تصمیم کمیسیون مرکزی شکایات در رابطه به حذف نام کاندید از فهرست کاندیدان، ابطال آرای یک مرکز یا حوزه رای دهی

۲. طرز العمل استخدام کارکنان دایمی؛

۳. طرز العمل رسیدگی به اعتراضات و شکایات انتخاباتی؛

۴. طرز العمل بررسی قضایای انتخاباتی؛

۵. طرز العمل استخدام کارکنان موقت (ناظمین و ناظرین)؛

۶. طرز العمل استخدام کارکنان مسلکی موقت؛

۷. طرز العمل رسیدگی به اعتراضات و شکایات ناشی از پروسه ثبت نام رای دهندگان؛

۸. طرز العمل وظایف و صلاحیت های کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی؛

۹. طرز العمل مسوولین ولایتی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی؛

تفاهم نامه ها:

۱. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با اداره لوی خازنوالی؛

۲. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با کمیسیون حقوق بشر؛

۳. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با وزارت امور داخله؛

۴. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با وزارت امور زنان؛

۵. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با وزارت معارف؛

۶. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی؛

۷. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با وزارت تحصیلات عالی؛

۸. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با اداره مستقل ارگان های محلی؛

۹. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با وزارت حج و اوقاف؛

۱۰. تفاهم نامه میکانیزم همکاری و هماهنگی با نهاد

به منظور رسیدن به اهداف در مطابقت با تقویم انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸ پلان های کاری و عملیاتی خویش را تهیه، ترتیب و طبق آن فعالیت های خویش را عیار نموده و با تمام جوانب ذیدخل انتخابات مانند نهادهای جامعه مدنی، احزاب سیاسی، نهادهای مرتبط به انتخابات، رسانه های همگانی، شخصیت های با نفوذ سیاسی و جامعه بین المللی، نشست های را انجام داده و برای بهبود پروسه با آنها مشوره نموده و مطابق پلان های تهیه شده خویش منابع مالی مورد ضرورت را از وزارت مالیه و دونه دریافت نموده است. پس از فراهم سازی منابع مالی، مشوره با جوانب ذیدخل پروسه، روی طرز العمل ها، لوایح و رهنمود ها کار نموده و در مطابقت به آنها به اعتراضات و شکایات ناشی از ثبت نام تقویتی رای دهندگان و دوره مبارزات انتخابات رسیدگی کامل نموده است.

فصل دوم

عملکرد کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در جریان پروسه انتخابات (روز انتخابات)

بر اساس قانون انتخابات، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی یگانه مرجع رسیدگی به شکایات و اعتراضات انتخاباتی به شمار میآید و مطابق با قانون و تقویم انتخابات مکلف به رسیدگی به اعتراضات و شکایات ناشی از تخطی، تخلف و شناسایی جرایم انتخاباتی در موعد قانونی آن می باشد. بناً کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی بمنظور دریافت شکایات در سطح مراکز رای دهی، دفاتر ولایتی و دفتر مرکزی آمادگی کامل خود را در روز انتخابات و بعد از انتخابات اعلام نموده بود.

1. مجموع شکایات دریافت شده مربوط به روز انتخابات کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در مجموع به تعداد ۲۲۷۵ شکایت مربوط به روز رأی دهی انتخابات ریاست جمهوری در ۳۴ ولایت کشور دریافت نموده که این شکایات در مراکز رای دهی، دفاتر ولایتی و دفتر مرکزی به ثبت رسیده است و آمار شکایات هر ولایت را می توانید در جدول ذیل مشاهده نمایید:

دریافت نموده که بعد از ثبت، تصنیف، بررسی، تحلیل و تدقیق، در رابطه به آنها تصامیم لازم اتخاذ گردید که در نتیجه ۱۷ مورد شکایت به نسبت عدم موجودیت اسناد و مدارک اثباتیه لازم رد، ۲ تن توصیه و ۱ تن جریمه نقدی گردیده است.

۶. رسیدگی به اعتراضات و شکایات ناشی از دوره مبارزات انتخاباتی

این برنامه رسیدگی به اعتراضات و شکایات قبل از دوره مبارزات انتخاباتی، جریان مبارزات انتخاباتی و بعد از دوره مبارزات انتخاباتی را در بر میگیرد که شامل فعالیت های مانند اعلان آمادگی برای ثبت و جمع آوری اعتراضات و شکایات، تصنیف، بررسی، تحلیل، تدقیق، اتخاذ تصامیم، ارسال و پیگیری روند تطبیق تصامیم در کمیسیون مستقل انتخابات می باشد که تمام فعالیت های متذکره عملی گردیده است.

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی پس از اعلان آمادگی برای ثبت و رسیدگی به اعتراضات و شکایات دوره مبارزات انتخاباتی به تعداد ۶ شکایت مبارزات قبل از وقت، ۱۵۲ اعتراض و شکایت در دوره مبارزات انتخاباتی از ولایت های مختلف کشور دریافت نموده است. پس از رسیدگی در روشنائی قانون و طرز العمل ها در نتیجه ۳۲ تن جریمه نقدی، ۹ تن توصیه و ۲ تن به سارنوالی معرفی شده است و ۹۷ شکایت دیگر که ۶ آن مربوط مبارزات انتخاباتی قبل از وقت می باشد بنابر عدم اسناد و مدارک اثباتیه لازم رد گردیده است. همچنان باید گفت که در دوره سکوت یعنی مبارزات انتخاباتی بعد از وقت در این کمیسیون کدام اعتراض و یا شکایت درج نشده است.

خلاصه فصل اول

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی بعد از آمادگی کامل

مجموع شکایات مربوط روز انتخابات (۶ میزان) ریاست جمهوری ۱۳۹۸

شماره	ولایت	تعداد شکایات ثبت شده در ولایات	تعداد شکایات ثبت شده در دفتر مرکزی	مجموع شکایات
۱	کابل	۸۷۷	۰	۸۷۷
۲	کاپیسا	۸۷	۳	۹۰
۳	پروان	۷۶	۰	۷۶
۴	وردک	۱۰	۱	۱۱
۵	لوگر	۲۲	۰	۲۲
۶	ننګرهار	۹۷	۲	۹۹
۷	لغمان	۶	۰	۶
۸	پنجشیر	۲۴	۱	۲۵
۹	بغلان	۳۲	۱	۳۳
۱۰	بامیان	۲۹	۰	۲۹
۱۱	پکتیکا	۱	۲	۳
۱۲	پکتیا	۷	۶	۱۳
۱۳	خوست	۲۸	۳	۳۱
۱۴	کنړ	۱۰	۲	۱۲
۱۵	نورستان	۴	۱	۵
۱۶	بدخشان	۵۴	۰	۵۴
۱۷	تخار	۱۳	۰	۱۳
۱۸	کنډز	۸	۰	۸
۱۹	سمنگان	۲	۰	۲
۲۰	بلخ	۵۴	۵	۵۹
۲۱	سرپل	۲۳	۰	۲۳
۲۲	غور	۳	۱	۴
۲۳	دایکندی	۱۶	۰	۱۶
۲۴	ارزگان	۸	۰	۸
۲۵	زابل	۲	۰	۲
۲۶	کندهار	۱۷	۲	۱۹
۲۷	جوزجان	۱۳۱	۱	۱۳۲
۲۸	فاریاب	۴۰	۳	۴۳
۲۹	هلمند	۱۱	۱	۱۲
۳۰	بادغیس	۶۵	۲	۶۷
۳۱	هرات	۴۰۲	۰	۴۰۲
۳۲	فراه	۹	۰	۹
۳۳	نیمروز	۰	۰	۰
۳۴	غزنی	۶۷	۳	۷۰
مجموعه		۲۲۳۵	۴۰	۲۲۷۵

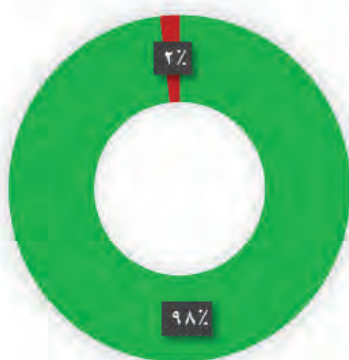

به مراکز و محلات رای دهی انتقال یافت و فورم های ثبت شکایات که نیز از جمله مواد حساس می باشد توسط کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات به کارمندان ثبت شکایات این کمیسیون در مراکز رای دهی توزیع گردیده است.

به اثر سعی و تلاش کمیته موظف شده دفتر مرکزی این کمیسیون در روز انتخابات با ۳۸۱ تن ناظمین ولسوالی ها تماس برقرار نمودند که از آن جمله ۳۷۴ تن موفق به دریافت فورم های ثبت شکایات شده بودند و متباقی ۷ تن از طرف مسولین کمیسیون های ولایتی انتخابات فورم های ثبت شکایات را دریافت نه نموده بودند یعنی ۹۸ درصد کارمندان این کمیسیون فورم های ثبت شکایات در روز انتخابات دریافت نموده است.

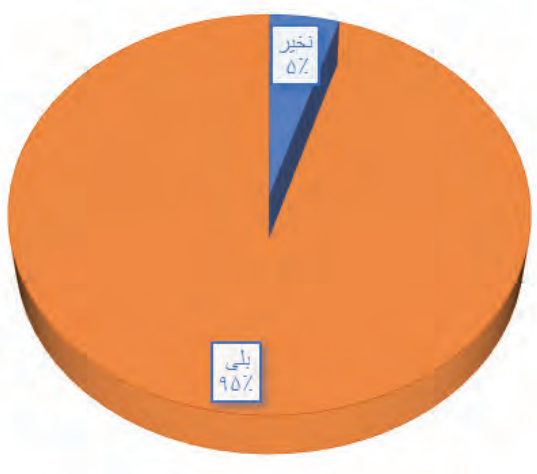
دسترسی کارمندان به فورم ثبت شکایات

حضور کارمندان ثبت شکایات در مراکز رای دهی:

به اساس گزارش های واصله از ۳۴ ولایت، حضور کارمندان در مراکز رای دهی خوب گزارش داده شده و در نتیجه برقراری تماس با ۳۸۱ تن ناظمین ولسوالی ها به تعداد ۳۶۲ تن کارمندان کمیسیون مستقل شکایات در آغاز روند رای دهی حاضر و به تعداد ۱۸ تن غیرحاضر بودند.

حضور کارمندان ثبت شکایات در مراکز رای دهی

ولایات که بیشترین ارقام شکایت را دارا می باشد:

۱. کابل: ۸۷۷
۲. هرات: ۴۰۲
۳. جوزجان: ۱۳۱
۴. ننگرهار: ۹۷
۵. کاپیسا: ۸۷

کتگوری های مختلف شکایات ثبت شده روز رای دهی

کتگوری های مختلف شکایات انتخابات (۶ میزان) ریاست جمهوری ۱۳۹۸ به اساس معلومات جمع آوری شده قرار ذیل می باشد:

۱. نبود نام رای دهندگان در فهرست رای دهندگان و دستگاه بایومتریک؛
۲. کار نکردن دستگاه بایومتریک وعدم آشنایی کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات با دستگاه بایومتریک؛
۳. ارسال لیست رای دهندگان یک ولایت به ولایت دیگر؛

۴. قطع شدن شبکه های مخابراتی در اکثر ولایات؛
۵. دیر باز شدن مراکز رای دهی در اکثر ولایات؛
۶. انتقال بعضی از مراکز رای دهی در داخل ساختمان ولسوالی ها و خانه های شخصی؛
۷. تغییر مرکز از یک محل به محل دیگر و گم شدن صندوق های رای دهی در ولایت پکتیا؛
۸. بسته شدن مراکز رای دهی نسبت تهدیدات امنیتی؛
۹. مسدود بودن بعضی از مراکز رای دهی به دلیل نبود کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات؛
۱۰. برگزار نشدن انتخابات در بعضی ولسوالی ها مثل ولسوالی بالامرغاب در ولایت بادغیس؛
۱۱. عدم اجازه نیروهای امنیتی برای استعمال رای شان که از یک ولایت به ولایت دیگر تبدیل گردیده بودند؛
۱۲. عدم اجازه مطبوعات جهت نظارت از پروسه و مانع شدن تصویر برداری ناظرین نهادهای ناظر؛
۱۳. پاک شدن رنگ انگشت رای دهندگان در بعضی ولایات؛

۱۴. تبلیغات وکمپاین به نفع بعضی از کاندیدان در روز انتخابات؛

۱۵. ثبت شدن استیکرها به نام اشخاص دیگر؛
۱۶. عدم انتقال مواد انتخاباتی در بعضی از مراکز رای دهی (بدون از مرکز ولایت)؛
۱۷. جاگزین شدن کارمندان دیگر به عوض کارمندان آموزش دیده در آغاز روز انتخابات توسط کمیسیون مستقل انتخابات؛

۱۸. عدم اجازه برای رای دهندگان توسط زورمندان در بعضی از مراکز رای دهی در ولایت کاپیسا، پروان، وردگ، ننگرهار، بغلان، غزنی، پکتیکا، پکتیا، بدخشان، تخار، بلخ، غور، جوزجان و ولایت هرات؛

در دسترس قرار دادن فورم های شکایات در مراکز رای دهی: طوریکه مواد حساس این کمیسیون با مواد حساس کمیسیون مستقل انتخابات یکجا از مرکز به ولایات و بعداً

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی که ذریعه تماس دریافت گردیده، نشان میدهد که در (۴۸٪) مراکز رای دهی سطح اشتراک مردم متوسط، در (۴۰٪) مراکز رای دهی کم رنگ و در (۱۲٪) مراکز رای دهی در روز انتخابات پر رنگ گزارش داده شده است که میتواند فیصدی آن را در شکل (۴) ملاحظه نماید.

استفاده دستگاه بایومتریک در مراکز رای دهی:

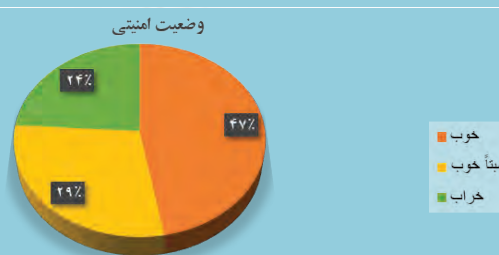
کمیسیون مستقل انتخابات جهت تأمین شفافیت و جلوگیری از تقلب در انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸ از وسیله الکترونیکی که بتواند مشخصات استیکر نصب شده عقب تذکره تابعیت، مشخصات حیاتی مانند؛ نشان انگشت و عکس فرد رای دهنده را ثبت نماید کار گرفت که این وسیله تا یک حدی میتواند از آرای ناپاک جلوگیری نموده و زمینه تقلب و تخلف انتخاباتی را کاهش دهد.

با آنکه بیشترین فیصدی نفوس افغانستان را افراد بیسواد و کم سواد تشکیل میدهد و همچنان انتخابات یک پروسه ملی و سراسری است که در بعضی نقاط افغانستان استفاده وسایل الکترونیکی گر چه فعال هم باشد استفاده آن به مشکل روبرو میشود. ولی بر اساس گزارش های واصله از روز انتخابات توسط کمیسیون های ولایتی که با آنها تماس برقرار شده بود در ٪ ۵۹ از مراکز رای دهی در سراسر افغانستان دستگاه بایومتریک قابل استفاده بوده، در ٪ ۳۹ از مراکز رای دهی قسماً قابل استفاده و در حدود ٪ ۲ از مراکز رای دهی غیرقابل استفاده بوده و یا اینکه کارمندان کمیسیون انتخابات آشنایی بیشتر نسبت به کاربرد آن نداشتند.

وضعیت امنیتی در روز انتخابات:

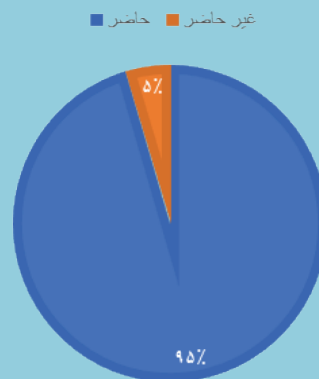
با توجه به امنیت کلی افغانستان و در نتیجه ارتباطات و هماهنگی با کارمندان کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در سراسر افغانستان، وضعیت امنیتی در مجموع خوب گزارش داده شده است. از مجموع ۳۸۱ تن ناظرین ولسوالی ها که با ۳۳۳ تن آن تماس تلففونی برقرار شده بود، در نتیجه ۴۷ فیصد وضعیت امنیتی را خوب، ۲۹ فیصد وضعیت امنیتی نسبتاً خوب و ۲۴ فیصد وضعیت امنیتی را خراب گزارش داده است.

حضور ناظرین و مشاهدین:

حضور ناظرین و مشاهدین اعم از نهاد های ناظر ملی و بین المللی مثل تیفا، فیفا و ناظرین تکت های انتخاباتی در مراکز رای دهی به صورت گسترده بوده و در تأمین شفافیت انتخابات بگونه جدی نظارت می کردند به اساس دریافت تماس های تلففونی کمیسیون های ولایتی، که با آنها برقرار گردیده است، از جمله ۴۶۸۴ مرکز رای دهی فعال صرف در (۳۱۳) مرکز رای دهی ناظرین و مشاهدین حضور داشتند و در ۱۵ مرکز رای دهی حضور ناظرین کم رنگ گزارش و متباقی نسبت عدم تماس تلففونی از حضور و یا عدم حضور ناظرین و مشاهدین در مراکز رای دهی گزارش دریافت نه شده است و شما میتواند فیصدی آن را در شکل (۶) ملاحظه نمایید

حضور ناظرین و مشاهدین در مراکز رای دهی

سطح اشتراک مردم در روز انتخابات:

با توجه به نگرانی های امنیتی حضور مردم در جهت عملی سازی اراده سیاسی شان از طریق استعمال رای و انتخاب زعیم کشور، سطح مشارکت در روز انتخابات خوب گزارش داده شده است. گزارش های واصله از دفاتر ولایتی

مرکز معلوماتی (کال سنتر) با شماره ۱۳۲ استفاده نموده است. این مرکز در روز انتخابات ۹۵۰ تماس دریافت و چالش هایکه در روز انتخابات از مرکز و برخی از ولایات در محلات رای دهی نسبت تماس مردم با این مرکز بدست آمده است، غیرفعال بودن دستگاه بایومتریک وعدم آشنایی کارمندان کمیسیون با این سیستم، عدم حضور کارمندان در مراکز رای دهی، مسدود بودن مراکز رای دهی به نسبت تهدیدات امنیتی، عدم موجودیت نام ها در فهرست رای دهندگان در مراکز رای دهی، ممانعت از حضور ناظرین و رسانه ها، نبود مواد حساس انتخاباتی و کمپاین در روز انتخابات چالش های عمده بود که گزارش داده شده است.

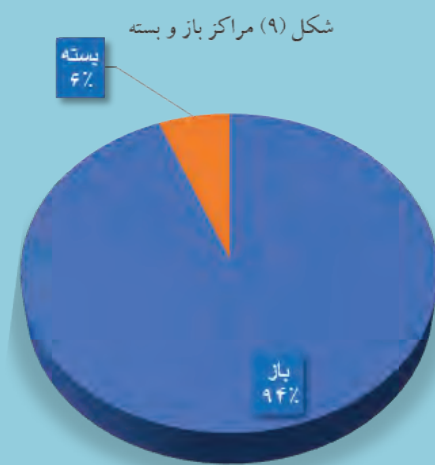

گزارش رسانه های همگانی در ارتباط به روز انتخابات ریاست جمهوری (۶ میزان ۱۳۹۸)
به اساس گزارش کمیته مانیتورینگ رسانه ها که در ریاست اطلاعات و آگاهی عامه تشکیل گردیده بود رسانه های داخلی در روز انتخابات تعقیب از گزارش های رسانه ها یک گزارش جامع تهیه کرده بودند بر اساس این گزارش عدم آشنایی کارمندان کمیسیون انتخابات با دستگاه بایومتریک، عدم حضور کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات در مراکز رای دهی، مسدود بودن مراکز رای دهی به دلیل تهدیدات امنیتی، عدم وجود فهرست رای دهندگان در مراکز رای دهی، ممانعت از حضور ناظرین و رسانه در مراکز رای دهی و عدم موجودیت مواد حساس انتخاباتی از جمله چالش های بوده که در رسانه های داخلی انعکاس یافته بودند

تعداد مراکز رای دهی باز و بسته:

به اساس گزارش های که از طریق تماس های تلففونی داده شده ۲۳۸۶ مرکزی رای دهی باز و به تعداد ۱۵۳ مرکز رای دهی در ولایت های مختلف بسته بوده اند. باید گفته شود که در همان روز بنابر مشکلات تکنیکی شبکه های مخابراتی با اکثری ولایات و ولسوالی ها تماس برقرار نشده از این لحاظ ارقام فوق مبین تمام مراکز باز و بسته نمی باشد.

توضیحات بیشتر مراکز بسته به سطح ولایات که از طریق تماس تلففونی با کارمندان دفاتر ولایتی و ناظمین ولسوالی ها برقرار شده بود در ذیل ذکر میگردد:

در ولایت سمنگان ۳ مرکز رای دهی، تخار ۴۲ مرکز رای دهی، کندز ۳ مرکز رای، میدان وردگ به اثر جنگ در اکثر ولسوالی ها مانند دای میرداد، چک وردگ، جغتو، سید آباد، نرخ، شبکه های مخابراتی از فعالیت باز مانده و تماس برقرار نگردیده بود، ننگرهار مراکز رای دهی دو ولسوالی، لوگر ۲ مرکز رای دهی، لغمان ۱۲ مرکز رای دهی، کندهار صرف در ولسوالی ارغستان ۵ مرکز رایدهی، بادغیس در ۲ ولسوالی ۲ مرکز رای دهی، سرپل صرف ۱ مرکز رای دهی به نام سنگ توده، جوزجان به اثر جنگ های شدید و بنابر عدم تماس تلففونی از اکثر ولسوالی ها معلومات حاصل نگردیده، خوست تنها یک مرکز رای دهی، نورستان ۱۹ مرکز رای، بدخشان ۳۴ مرکز رای دهی، غور در ولسوالی فیروز کوه ۲ مرکز رای دهی و در ولسوالی دولتیار ۳ مرکز رای دهی، پکتیا ۳۸ مرکز رای دهی، پروان تنها یک مرکز رای دهی در ولسوالی شینواری، دایکندی پنج مرکز رای دهی، غزنی قطع تماس تلففونی، پکتیکا قطع تماس تلففونی، فاریاب قطع تماس تلففونی، بلخ ۱۴۲ مرکز رای دهی، بغلان ۱۱ مرکز رای دهی، نیمروز قطع تماس تلففونی، کنر در ولسوالی اسمار یک مرکز رای دهی و در ولایت زابل در ولسوالی های میزانه، ارغنداب، نوبهار، شهر قلات نسبت تهدیدات امنیتی مراکز رای دهی مسدود گزارش شده بودند.

تماس مردم با کارمندان مرکز معلوماتی (کال سنتر) در روز انتخابات
کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی برای اولین بار از

گزارش سوق و اداره مشترک ارگان های امنیتی و کمیسیون های انتخاباتی

به اساس لزوم دید دولت جمهوری اسلامی افغانستان و به تاسی از هدایت مشترک شماره (۲۰۲۵) مورخ ۹/۵/۱۳۹۸ جلسه با اشتراک ارگان های امنیتی و دفاعی کشور، سوق و اداره استراتژیک مشترک ارگان های امنیتی، کمیسیون های انتخاباتی، ارگان های محلی و اداره محترم اترا، جهت تامین امنیت و هماهنگی هرچه بهتر امور مربوط به انتخابات ریاست جمهوری ۶ میزان سال ۱۳۹۸ در روز انتخابات دایر گردید. جلسه سوق و اداره مشترک دقیقاً راس ساعت ۶ صبح مورخ ۶ میزان ۱۳۹۸ آغاز به فعالیت نمود در آغاز برنامه از وضعیت تمام ولایات کشور از طریق تماس های ویدیویی با سوق و اداره محلی ولایات مربوطه گزارش اخذ، مشکلات ولایات یاد داشت و جهت رسیدگی هر چی عاجل به بخش های مسئول هدایات لازم صادر گردید. در ادامه بطور دوامدار مشکلات و چالش های پیش آمده در جریان روز که از طرف مقامات، مسئولین ولایتی، مراکز رای دهی و ادارات محلی گزارش می شد جهت رفع مشکلات به طور عاجل با بخش های مسئول شریک و هدایات لازم از طرف سوق و اداره مشترک صادر و به مشکلات رسیدگی صورت میگرفت.

فشرده گزارشات واصله به این جلسه قرار ذیل است:

- ✓ ۹۸ فیصد مراکز رای دهی در زمان معین آن باز گردید.
- ✓ در ۹۶ فیصد مراکز رای دهی مواد رای دهی جابجا گردیده بود.
- ✓ در ۹۹ فیصد مراکز رای دهی نیرو های امنیتی حضور فزیکي داشتند.

مجموع واقعات روز انتخابات:

در مجموع ۲۶۸ واقعه در این روز رخ داده بود که از آن جمله ۹۰ حمله نظامی دشمن، ۱۴۸ انداخت، ۸ کمین و ۲۲ انفجار گزارش گردیده است در ضمن ۷۵ حلقه ماین و یک عراده واسطه مملو از مواد منفجره کشف و خنثی گردیده. همچنان در ختم این روز ۴ کارمند انتخاباتی که بدون هماهنگی نیرو های امنیتی به طرف مرکز ولایت پروان در حرکت بودند در ساحه ولسوالی شینواری آن ولایت طالبان با خود برده بود.

گزارشات نهاد های جامعه مدنی مربوط به روز انتخابات (۶ میزان ۱۳۹۸)

این گزارش به اساس معلومات و یافته های نهاد های ناظر و شبکه های جامعه مدنی مرتبط با انتخابات (فیفا، تیفا، ایتوا، موسسه دیدبان آزاد افغانستان، مرکز آموزشی حقوق بشر برای زنان افغانستان، موسسه ابرار، مجما و ویدا) در مورد انتخابات ریاست جمهوری (۶ میزان ۱۳۹۸) با توجه به چالش های بوجود آمده، نقاط مثبت در روز انتخابات و پیشنهادات نهاد های محترم در رابطه به بهبود پروسه انتخابات ارایه گردیده است.

به قول از نهاد های ناظر و شبکه های جامعه مدنی

مرتبط با انتخابات پنج مورد عمده ذیل از جمله نقاط مثبت روز انتخابات ذکر گردیده است:

- (۱) باز شدن ۹۸ فیصد مراکز رای دهی به وقت معین؛
- (۲) حضور نیرو های امنیتی بیشتر از ۹۰ فیصد در مراکز رای دهی؛
- (۳) موجودیت کارمندان کمیسیون انتخابات بیشتر از ۹۵ فیصد در مراکز رای دهی؛
- (۴) موجودیت ناظرین کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی بیشتر از ۹۰ فیصد در مراکز رای دهی؛
- (۵) حضور ۹۳ فیصد نمایندگان کاندیدان در مراکز رای دهی.

همچنان نهاد های ناظر و شبکه های جامعه مدنی مرتبط با انتخابات، ۱۴ مورد ذیل را از جمله چالش های روز انتخابات ۶ میزان محسوب نموده اند:

۱. عدم مطابقت فهرست رای دهندگان با دیتابیس دستگاه های بایومتریک؛
۲. عدم موجودیت فهرست رای دهندگان به گونه کامل؛
۳. نا منظم بودن لیست رای دهندگان مردانه و زنانه؛
۴. موجودیت مشکلات امنیتی در اکثریت محلات رای دهی؛
۵. عدم مشارکت مردم و ناظرین به دلیل تهدیدات امنیتی؛
۶. جریان کمپاین به نفع کاندید مشخص در روز انتخابات در بعضی از مراکز رای دهی؛
۷. کم رنگ بودن ناظرین کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در مراکز رای دهی؛
۸. فیصله های عجولانه کمیسیون مستقل انتخابات در رابطه به فهرست رای دهندگان در روز انتخابات؛
۹. استفاده از کارمندان طبقه ذکور در مراکز رای دهی زنانه در بعضی از مراکز در ولایات قندهار، هلمند؛
۱۰. تاخیر نسبی در باز شدن مراکز و محلات رای دهی در زون مرکز و زون جنوب؛
۱۱. خراب بودن دستگاه های بایومتریک در تعداد از مراکز رای دهی و ضعف کارمندان کمیسیون انتخابات در استفاده از دستگاه های بایومتریک؛
۱۲. کمبود اوراق رأی دهی در بعضی مراکز رای دهی؛
۱۳. ارسال مواد یک ولایت به ولایت دیگر و از یک ولسوالی به ولسوالی دیگر؛
۱۴. غیر فعال بودن شبکه های مخابراتی در اکثریت ولایات.

پیشنهادهای نهاد های ناظر و شبکه های جامعه مدنی مرتبط با انتخابات:

* بطور عموم تمامی نهاد های ناظر و شبکه های جامعه مدنی مرتبط با انتخابات پیشنهاد نموده اند که کمیسیون های انتخاباتی استقلالیت و بی طرفی شان را حفظ نمایند.

* کاندیدان هیچ نوع فشاری را بالای رای دهندگان به منظور حمایت از کاندید مشخص وارد نمایند.

* از کمپاین نمودن در مراکز و محلات انتخاباتی اجتناب

ورزند.

* نیروهای امنیتی در پروسه انتخابات مداخله نمایند.
* رسانه‌های از نشر گزارش‌های که به روح و روان مردم صدمه میرساند جلوگیری نمایند.

خلاصه فصل دوم

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در مراحل مختلف با آمادگی‌های کامل وارد پروسه انتخابات گردید و بخاطر داشتن نقش موثر، برای مراکز و محلات رای دهی هماهنگ کننده ولسوالی‌ها و کارمندان ثبت شکایات را استخدام نمود و توسط دفاتر ولایتی کارمندان استخدام شده روز رای دهی را بصورت درست مدیریت و رهبری کرد.

دفتر مرکزی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی تمام گزارشات رسانه‌های همگانی، مرکز معلوماتی (کال سنتر)، سوق و اداره ارگان‌های امنیتی، کمیسیون‌های انتخاباتی، نهاد‌های جامعه مدنی مرتبط با انتخابات و مسئولین کمیسیون‌های ولایتی شکایات، از شروع روز رای دهی الی ختم روز رای دهی جمع‌آوری نمود و بنا بر گزارش‌های فوق ذکر انتخابات ۶ میزان، به نسبت ضعف مدیریت مسئولین کمیسیون مستقل انتخابات مشکلات خویش را داشته ولی باز هم کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در روز انتخابات بخاطر کاهش ناهنجاری‌ها و مشکلات انتخاباتی نقش موثر خویش را ایفا و به تعداد ۲۲۷۵ شکایات از طریق کارمندان ثبت شکایات مراکز رای دهی و دفاتر ولایتی در ۳۴ ولایت کشور به ثبت رساند تا عدالت انتخاباتی به وجه احسن تأمین شود.

فصل سوم

رسیدگی به شکایات و اعتراضات بعد از برگزاری انتخابات ۱۳۹۸

۱. رسیدگی به اعتراضات و شکایات ناشی از روز رای دهی

رسیدگی به اعتراضات و شکایات ناشی از روز رای دهی شامل فعالیت‌های مانند اعلان آمادگی برای ثبت و جمع‌آوری شکایات، تصنیف، بررسی و تحلیل، تدقیق، تصامیم در رابطه به آن، جلسات علنی، ابلاغ تصامیم، رسیدگی به قضایای استینافی، ارسال و پیگیری روند تطبیق تصامیم در رابطه به اعتراضات در کمیسیون مستقل انتخابات می‌باشد که تمام فعالیت‌های متذکره عملی گردیده است.

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با در نظر داشت فعالیت‌ها کاری و با نشر اعلامیه رسمی آمادگی خویش را جهت ثبت و رسیدگی به شکایات و اعتراضات روز انتخابات ۶ میزان ۱۳۹۸ ریاست جمهوری از طریق دفتر مرکزی اعلام نموده و با برنامه ریزی دقیق در مرکز و ولایات، به تعداد ۴۵۲۸ شکایت در ۳۴ ولایت کشور ثبت و قرار ذیل تصنیف

و بعداً به آن رسیدگی صورت گرفت.

* تصنیف شکایات

(۱) ۸ شکایت در مورد عدم موجودیت لیست رای دهندگان؛

(۲) ۷ شکایت در مورد عدم استفاده از لیست رای دهندگان؛

(۳) ۷۹۸ شکایت در مورد عدم موجودیت نام رایدهندگان در لیست رای دهندگان؛

(۴) ۱۳۰ شکایت ناشی از نواقص در لیست رای دهندگان؛

(۵) ۳۶ شکایت ناشی از تاخیر در آغاز روند انتخابات؛

(۶) ۴۵ شکایت در مورد مسدود بودن مراکز رای دهی؛

(۷) ۳۹ شکایت ناشی از باز نشدن مراکز رای دهی در وقت معین؛

(۸) ۱۸ شکایت ناشی از مسدود نمودن محل رای دهی قبل از وقت معین بدون عذر موجه؛

(۹) ۴۳۰ شکایت ناشی از نواقص دستگاه بایومتریک؛

(۱۰) ۲۰۱ شکایت در مورد استعمال رای بدون بایومتریک؛

(۱۱) ۴۱۷ شکایت ناشی از عدم موجودیت نام رای دهنده در دستگاه بایومتریک؛

(۱۲) ۲ شکایت در مورد شمارش آرا در غیاب ناظرین؛

(۱۳) ۳۷ شکایت ناشی از ممانعت نماینده کمیسیون مستقل شکایات، ناظرین کاندیدان، رسانه و مشاهدین ملی و بین‌المللی در جریان رای دهی؛

(۱۴) ۸۱ شکایت در مورد مداخله کاندیدان و زورمندان در پروسه رای دهی در ولایت کاپیسا، پروان، وردگ، ننگرهار، بغلان، غزنی، پکتیکا، بدخشان، تخار، بلخ، غور، جوزجان و هرات؛

(۱۵) ۴۶ شکایت در مورد مداخله یا درگیری با سلاح در جریان رای دهی در ولایت کاپیسا، لغمان، بغلان، پکتیکا، پکتیا، فاریاب و فراه؛

(۱۶) ۴۲ شکایت در مورد مداخله منسوبین نظامی در روند انتخابات؛

(۱۷) ۴۹ شکایت در مورد مداخله مقامات یا کارکنان دولتی در جریان پروسه رای دهی؛

(۱۸) ۱۵۲ شکایت ناشی از دخالت و جانبداری کارکنان کمیسیون انتخابات در ولایت کابل، کاپیسا، وردگ، لوگر، ننگرهار، پنجشیر، بغلان، غزنی، پکتیکا، پکتیا، خوست، کنر، تخار، سمگان، بلخ، زابل، کندهار، فاریاب و ولایت هلمند؛

(۱۹) ۹۴ شکایت ناشی از کمپاین در جریان رای دهی؛

(۲۰) ۶۵ شکایت ناشی از تشویق رای دهندگان به رای دهی به کاندید مشخص؛

(۲۱) ۲۵ شکایت در مورد امتناع از دادن فورم شکایات از طرف کارمندان کمیسیون انتخابات در ولایت کاپیسا، پروان، ننگرهار، غزنی، پکتیا، دایکندی، ارزگان، کندهار، فاریاب، هلمند و ولایت هرات؛

(۲۲) ۱۵ شکایت در مورد امتناع از دادن فورم نتایج آراء؛
 (۲۳) ۸ شکایت در مورد نبود یا کمبود مواد حساس انتخاباتی در مراکز رای دهی؛
 (۲۴) ۳۷ شکایت در مورد انتقال، تصرف و یا جابجایی اسناد انتخاباتی؛
 (۲۵) ۱ شکایت در مورد عدم ترتیب، نصب و توزیع فورم نتایج در مراکز رای دهی؛
 (۲۶) ۸ شکایت ناشی از اخذ و پرداخت رشوت؛
 (۲۷) ۱۲ شکایت ناشی از خرید و فروش آراء؛
 (۲۸) ۵ شکایت ناشی از سرقت یا تلف نمودن اوراق رای دهی یا مواد حساس انتخاباتی؛
 (۲۹) ۸ شکایت در مورد عدم جلوگیری از رای دهی اشخاص زیر سن؛
 (۳۰) ۹ شکایت ناشی از رای دادن تکراری؛
 (۳۱) ۹۹ شکایت در مورد تغییر در فورم نتایج بعد از شمارش آراء؛
 (۳۲) ۱۳ شکایت در مورد شمارش رای یک کاندید به کاندید دیگر؛
 (۳۳) ۱۶۲۴ شکایت ناشی از سایر موارد.
رسیدگی به شکایات

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی پس از اعلان آمادگی برای ثبت و رسیدگی به اعتراضات و شکایات روز انتخابات ۶ میزان ۱۳۹۸ به تعداد ۴۵۲۸ شکایات ثبت انتخابات از طریق کمیسیون مرکزی و دفاتر ولایتی ثبت و به آن رسیدگی صورت گرفته است که در نتیجه ۱۸۰۷ شکایت تصمیم بر رد، ۶۷۴ شکایت تصمیم بر توصیه و اقدام اصلاحی، ۲۲۹۶ محل تصمیم بر بازشماری مجدد، ۸۴ محل تصمیم بر باطل بودن آن، ۵۶ شکایت تصمیم بر جریمه نقدی افراد، ۸ شکایت تصمیم بر منفصل شدن افراد از وظایف شان، ۹۰۹ شکایت تصمیم بر معرفی افراد به مراجع عدلی و قضایی می باشد که در رابطه به آن تصمیم نیز اتخاذ شده است بعد از رسیدگی ابتدایی به تعداد ۱۸۴ قضیه استینافی ثبت شده و به آن رسیدگی صورت گرفته که در نتیجه: ۱۰۰ شکایت رد، ۴ شکایت اخطاریه، ۳۱ شکایت تصمیم بر بازشماری مجدد، ۴۱ شکایت تصمیم بر اعتبار آراء بایومتریک، ۴ شکایت جریمه نقدی، ۸۸ محل رای دهی به بازشماری و ۲۶۵ محل رای دهی اعتبار به آراء بایومتریک می باشد و تصمیم نهایی نیز اتخاذ شده است و تفصیلات بیشتر آن را می توانید در جدول ذیل مشاهده نمایید.

گزارش از مراحل ثبت شکایات و اعتراضات روز رای دهی انتخابات ریاست جمهوری (۶ میزان) ۱۳۹۸

کود ولایت	ولایت	تعداد شکایات ثبت شده	تعداد شکایات که تصمیم به رد آن اتخاذ گردیده است	تعداد شکایات که باعث توصیه به اقدام اصلاحی گردیده است	تعداد شکایات که باعث جریمه نقدی افراد گردیده است	تعداد شکایات که باعث شده افراد از وظایف خود منفصل شوند	تعداد شکایات که باعث معرفی افراد به مراجع عدلی و قضایی گردیده است	تعداد شکایات که به تأیید کمیسیون ولایتی استناد قرار گرفته است	تعداد محلاتیکه باطل گردیده اند
۱	کابل	۱۶۰۰	۱۹۴	۱۷۸	۰	۰	۹۰۰	۱	۱۷۸
۲	کاپیسا	۱۴۱	۱۲۴	۱۲۳	۴	۰	۱	۰	۱۲۳
۳	پروان	۱۲۱	۳۷	۴۴	۰	۰	۰	۰	۴۴
۴	وردک	۴۰	۳۴	۰	۲	۰	۰	۰	۰
۵	لوگر	۶۵	۳۷	۲۲	۰	۰	۰	۰	۲۲
۶	ننګرهار	۱۸۲	۷۵	۱۸۶	۱۴	۶	۱	۶۲	۱۸۶
۷	لغمان	۲۹	۲۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۸	پنجشیر	۴۲	۴۲	۰	۰	۰	۱	۰	۰
۹	بغلان	۱۰۷	۴۸	۳۷۲	۱	۰	۰	۰	۳۷۲
۱۰	بامیان	۴۸	۱۶	۳	۰	۰	۰	۲	۳
۱۱	غزنی	۸۹	۸۶	۰	۰	۰	۱	۰	۰

۰	۰	۰	۰	۰	۴	۲۶	۳۸	۶۵	پکتیکا	۱۲
۰	۰	۰	۱	۰	۰	۷۳	۶۸	۱۴۴	پکتیا	۱۳
۰	۱۷۹	۳۵	۰	۱	۷	۱۷۹	۱۷	۱۱۳	خوست	۱۴
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۹	۳۹	کنړ	۱۵
۰	۲۲	۰	۰	۰	۲	۲۲	۱۴	۱۷	نورستان	۱۶
۰	۲	۰	۱	۰	۰	۲	۲۰	۷۶	بدخشان	۱۷
۰	۱۷	۰	۰	۰	۰	۱۷	۵۹	۷۱	تخار	۱۸
۰	۸۱	۰	۰	۰	۵	۸۱	۱۱	۲۳	کنډز	۱۹
۰	۴	۰	۰	۰	۰	۴	۹	۱۳	سمنگان	۲۰
۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۶۵	۷۸	بلخ	۲۱
۰	۹	۲۳	۰	۰	۲	۹	۲	۶۱	سرپل	۲۲
۱۱	۲۰۷	۰	۰	۰	۴	۲۰۷	۳۱	۵۸	غور	۲۳
۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۳۰	۴۰	دایکندی	۲۴
۰	۷	۰	۱	۰	۲	۷	۰	۱۸	ارزگان	۲۵
۰	۶۶	۰	۰	۰	۳	۶۶	۲۰	۷۳	زابل	۲۶
۰	۱۸۹	۶۱	۰	۱	۱	۱۸۹	۸۸	۲۱۲	کندهار	۲۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵۳	جوزجان	۲۸
۰	۱۰۴	۰	۰	۰	۰	۱۰۴	۵۳	۸۲	فاریاب	۲۹
۰	۳۱۷	۰	۰	۰	۰	۳۱۷	۴۰	۶۱	هلمند	۳۰
۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۱۱	۱۱۶	بادغیس	۳۱
۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۴۵۱	۴۹۸	هرات	۳۲
۵۱	۳۰	۰	۰	۰	۲	۳۰	۱۶	۳۸	فراه	۳۳
۰	۳۵	۰	۰	۰	۰	۳۵	۴	۱۵	نیمروز	۳۴
۴۸	۲۲۹۶	۱۴۸	۹۰۹	۸	۵۶	۲۲۹۶	۱۸۰۷	۴۵۲۸	مجموعه	

۲. رسیدگی به شکایات و اعتراضات ناشی از اعلان نتایج ابتدایی

رسیدگی به اعتراضات و شکایات ناشی از اعلان نتایج ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری شامل فعالیت های مانند اعلان آمادگی برای ثبت و جمع آوری اعتراضات و شکایات، تصنیف، بررسی، تحلیل، تدقیق، جلسات علنی، اتخاذ تصمیم، ابلاغ تصمیم، رسیدگی به قضایای استینافی، ارسال و پیگیری روند تطبیق تصمیم در رابطه به اعتراضات و شکایات در کمیسیون مستقل انتخابات می باشد.

بعد از اعلان نتایج ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸ از طرف کمیسیون مستقل انتخابات، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی آمادگی خویش را به تاریخ اول جدی سال ۱۳۹۸ مبنی بر ثبت و جمع آوری شکایات و اعتراضات را طی یک کنفرانس مطبوعاتی الی ۷۲ ساعت بعد از اعلان نتایج ابتدایی به سطح دفتر مرکزی و ولایتی رسماً اعلان نمود در این مرحله به تعداد ۱۶۵۴۵ شکایت به ثبت رسیده است و به تمام شکایات ثبت شده مطابق قانون انتخابات و طرز العمل ها، رسیدگی صورت گرفت.

تصنیف شکایات

• ۶۸۸۱ شکایت ناشی از تفاوت رای بایومتریک با فورم

نتایج؛

• ۱۱۹ شکایت ناشی از افزایش آراء به نفع کاندید؛

• ۵۵۲ شکایت ناشی از کاهش آراء به ضرر کاندید؛

• ۴ شکایت ناشی از شمارش آرای یک کاندید به کاندید

دیگر؛

- ۲۸۲ شکایت ناشی از استعمال رای قبل از وقت معینه؛
- ۳۸۱ شکایت ناشی از استعمال رای بعد از وقت معینه؛
- ۶۵۷ شکایت مربوط به آرای بدون بایومتریک؛
- ۲۱۴۰ شکایت ناشی از ابطال محلات رای دهی بدون دلیل؛

• ۳۹ شکایت ناشی از مفقود شدن فورم نتایج؛

• ۳۶ شکایت ناشی از تغییر در فورم نتایج بعد از بازشماری؛

• ۱۳۳۸ شکایت مربوط به آرای مشکوک؛

• ۲۹ شکایت ناشی از دستگاه بایومتریک؛

• ۱۳۸۰ شکایت غیر موجه؛

• ۴ شکایت ناشی از جانبداری کارمندان کمیسیون در

پروسه بازشماری؛

• ۳ شکایت ناشی از شمارش آراء در غیاب ناظرین؛

• ۱۲۰۹ شکایت ناشی از سایر موارد.

نتیجه رسیدگی به شکایات

در نتیجه رسیدگی ۱۶۵۴۵ شکایت ناشی از اعلان نتایج ابتدایی از آن جمله، تعداد ۹۸۶۴ مورد شکایت از طرف کمیسیون های ولایتی بنا بر عدم اسناد و مدارک اثباتیه رد، ۱۸ مورد شکایت قابل توصیه به اقدام اصلاحی، تعداد ۵۳۷۸ محل رای باز شماری، ۴۷ محل باطل، ۷۵ تن جریمه نقدی، ۷۱ تن از وظایف شان منفصل و ۳ تن به مراجع عدلی و قضایی معرفی گردیده است که در جدول ذیل نتایج آن را مشاهده کرده می توانید.

گزارش از مراحل رسیدگی به شکایات علیه نتایج ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸

کود ولایت	ولایت	تعداد شکایات ثبت شده	تعداد شکایات که تصمیم به رد آن اتخاذ گردیده است	تعداد شکایات که باعث توصیه به اقدام اصلاحی گردیده است	تعداد شکایات که باعث جریمه نقدی افراد گردیده است	تعداد شکایات که باعث شده افراد از وظایف خود منفصل شوند	تعداد شکایات که باعث معرفی افراد به مراجع عدلی و قضایی گردیده است	تعداد شکایات که به تأیید کمیسیون ولایتی استثنای قرار گرفته است	تعداد محلات که به باز شماری رفت	تعداد محلات که باطل گردیده اند
۱	کابل	۲۲۳۳	۱۲۵۹	۰	۰	۰	۰	۰	۱۶۹۹	۲۰
۲	کاپیسا	۱۹۶	۱۴۸	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱۷	۰
۳	پروان	۹۴	۴۵	۰	۰	۰	۰	۰	۴۲	۰
۴	وردک	۲۰۷	۱۸۷	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵	۰
۵	لوگر	۳۶۸	۲۶۳	۰	۶۹	۶۹	۰	۰	۱۸	۰
۶	ننګرهار	۲۳۰۴	۲۲۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵۸۲	۰
۷	لغمان	۳۳۰	۲۸۴	۰	۰	۰	۰	۰	۴۳	۰

۰	۰	۰	۰	۲	۲	۰	۲	۲۴	پنجشیر	۸
۰	۶	۰	۰	۰	۰	۰	۵۶۱	۵۶۷	بغلان	۹
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۷	۳۶	بامیان	۱۰
۰	۶۵	۰	۲	۰	۰	۰	۳۹۹	۴۶۵	غزنی	۱۱
۵	۳۴۱	۰	۰	۰	۰	۰	۴۴۲	۹۱۰	پکتیکا	۱۲
۹	۱۸۶	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱۰۸	۱۳۰۷	پکتیا	۱۳
۰	۵۳	۰	۰	۰	۴	۰	۱۴۸۱	۱۵۶۲	خوست	۱۴
۰	۲۴۳	۰	۰	۰	۰	۰	۲۴۹	۵۱۰	کنړ	۱۵
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	نورستان	۱۶
۰	۶۲	۱	۰	۰	۰	۰	۳۳	۸۷	بدخشان	۱۷
۰	۷۳	۰	۰	۰	۰	۰	۸۵	۱۶۲	تخار	۱۸
۰	۴۶	۰	۰	۰	۰	۶	۱۵	۶۰	کنډز	۱۹
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲	۵	۱۷	سمنگان	۲۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۶۷	۱۹۹	بلخ	۲۱
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰	۲۱	سرپل	۲۲
۰	۵۱	۰	۰	۰	۰	۰	۲۴۱	۲۹۷	غور	۲۳
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵	۵۹	دایکندی	۲۴
۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۹	ارزگان	۲۵
۰	۶۱	۰	۰	۰	۰	۰	۳۷	۲۴۴	زابل	۲۶
۰	۱۲۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱۳۱۶	۱۹۳۸	کندهار	۲۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۴	جوزجان	۲۸
۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷۶	۷۶	فاریاب	۲۹
۰	۲۶۵	۱۱۰	۰	۰	۰	۰	۷۵۷	۱۳۴۷	هلمند	۳۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵	۲۵	بادغیس	۳۱
۰	۶۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۶۴	۲۶۴	هرات	۳۲
۸	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱۲۹	۲۱۴	فراه	۳۳
۰	۱۷۷	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲۶۹	نیمروز	۳۴
۴۷	۵۳۳۶	۱۱۱	۳	۷۱	۷۵	۱۸	۹۸۶۴	۱۶۵۴۵	مجموعه	

ثبت و رسیدگی به قضایای استینافی ناشی از اعلان نتایج ابتدایی

بعد از اتخاذ تصمیم کمیسیون های ولایتی مبنی بر ۱۶۵۴۵ شکایت ناشی از اعلان نتایج ابتدایی، بنابر عدم قناعت فیصله کمیسیون های ولایتی به تعداد ۶۳۷۷ اعتراض جهت استیناف خواهی از طرف تکت های انتخاباتی در دفتر مرکزی این کمیسیون در موارد مختلف ثبت و به آن رسیدگی صورت گرفته است.

تصنيف اعتراضات

- ۹۰ اعتراض مبنی بر مفقود شدن ۷۰۰ چپ SD کارت و دستگاه بایومتریک؛
 - ۳۶۲ اعتراض مبنی بر آرای بدون بایومتریک؛
 - ۲۴۵ اعتراض مربوط به آرای مشکوک؛
 - ۸۱۱ اعتراض ناشی از تفاوت داشتن آرا؛
 - ۵۴۸ اعتراض مبنی بر تفاوت آرا و مشکوک بودن آرا از الی ۱؛
 - ۲۱۳ اعتراض مبنی بر تفاوت آرا و مشکوک بودن آرا بیشتر از ۵؛
 - ۷۷۸ اعتراض مربوط به ۱۰۲۰۱۲ رای خارج از زمان؛
 - ۶۱ اعتراض ناشی از تفاوت و مشکوک بودن آرا؛
 - ۳۲۰ اعتراض مربوط به آرا مشکوک و خارج از زمان؛
 - ۷۷۲ اعتراض ناشی از ابطال آرا بدون دلیل؛
 - ۶۷۷ اعتراض مربوط به تفاوت آرا و خارج زمان؛
 - ۱۰۵ اعتراض مربوط به تفاوت آرا، آرای مشکوک و آرای خارج زمان؛
 - ۱۱۸ اعتراض مربوط به انتقال مواد انتخاباتی و ارسال اوراق رای دهی؛
 - ۱۵ اعتراض مربوط به آرای بیشتر از رای دهندگان؛
 - ۴۲ اعتراض مربوط به تکرار و یا نداشتن فورم نتایج آرا؛
 - ۱۱۰ اعتراض مربوط به استعمال رای به نفع یک کاندید و نبود اوراق رای دهی؛
 - ۲۰ اعتراض ناشی از لت و کوب ناظرین.
- در نتیجه بررسی، تحلیل، تمام اعتراضات فوق ذکر به هفت کتگوری ذیل تقسیم می گردد:
- (۱) مشکوک بودن ۱۳۷۶۳۰ رای در انتخابات ریاست جمهوری، تغییر سقف رای دهی از ارقام اعلان شده اولی توسط کمیسیون مستقل انتخابات، مفقود بودن ۷۰۰ چپ SD کارت و دستگاه بایومتریک از روز رای دهی و عدم قابل تشخیص بودن ۵۰۰۰۰ رای تکراری در انتخابات ریاست جمهوری؛
 - (۲) عدم داشتن معلومات بایومتریکی ۲۴۲۳ محل رای دهی در انتخابات ریاست جمهوری؛
 - (۳) به تعداد ۱۰۲۰۱۲ رای در انتخابات ریاست جمهوری خارج از زمان مشخص شده؛
 - (۴) ابطال چهار محل در ولایت فاریاب؛
 - (۵) جریمه نقدی کارمندان کمیسیون انتخابات ولایت پنجشیر؛
 - (۶) تفاوت آراء از یک الی پنج؛

۷) تفاوت آراء میان ریزلت شیت کاغذی و معلومات بایومتریک بالاتر از شش رای.

که در نتیجه مطابق به قانون انتخابات، طرز العمل ها، رهنمودها و لوایح این کمیسیون رسیدگی صورت گرفته و تصمیم ذیل در رابطه به آن اتخاذ و به کمیسیون مستقل انتخابات غرض پیگیری و تطبیق ارسال گردیده آند.

- (۱) بعد از تکمیل معیار های مشخص شده تصمیم بر اعتبار دادن ۱۳۷۶۳۰ آراء؛
- (۲) بعد از تکمیل معیار های مشخص شده تصمیم بر اعتبار دادن ۲۴۲۳ محل رای دهی؛
- (۳) بعد از تکمیل معیار های مشخص شده تصمیم بر اعتبار دادن ۱۰۲۰۱۲ آراء؛
- (۴) تصمیم بر ابطال چهار محل رای دهی در ولایت فاریاب؛
- (۵) تصمیم بر جریمه نقدی دو تن کارمند کمیسیون انتخابات ولایت پنجشیر؛
- (۶) تصمیم بر رد تفاوت آراء از یک الی پنج میان ریزلت شیت کاغذی و معلومات بایومتریک؛
- (۷) در مورد تفاوت آراء بالاتر از شش رای میان ریزلت شیت کاغذی و معلومات بایومتریک تصمیم کمیسیون های ولایتی مبنی بر تفتیش و باز شماری تأیید و در عدم تفتیش و باز شماری تصمیم کمیسیون های ولایتی ملغی و نظر به رایحه اسناد و مدارک از طرف کمیسیون مستقل انتخابات تمام محلات متذکره مورد باز شماری و تفتیش قرار میگیرد؛
- (۸) تصمیم اتخاذ شده فوق رسماً به طرف های ذیدخل ابلاغ و برای تطبیق در زمان معین آن به کمیسیون مستقل انتخابات ارسال گردید.

خلاصه فصل سوم

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی با در نظر داشت فعالیت های پلان شده خویش جهت رسیدگی به اعتراضات و شکایات روز انتخابات اعلان آمادگی نمود و به تعداد ۴۵۲۸ شکایت در روز رای دهی ثبت و جمع آوری گردید که در نتیجه رسیدگی به آن، ۶۷۲ مورد شکایت توصیه به اقدام اصلاحی، ۵۶ تن جریمه نقدی، ۸ تن از وظایف شان منفسل و ۹۰۹ تن به مراجع عدلی و قضایی معرفی گردید و همچنان پس از اعلان نتایج ابتدایی انتخابات، تعداد ۱۶۵۴۵ شکایت به ثبت رسید که در نتیجه رسیدگی به آن، ۹۸۶۶ مورد شکایت از طرف کمیسیون های ولایتی بنا بر نبود اسناد و مدارک اثباتیه رد، ۱۸ مورد شکایت باعث توصیه به اقدام اصلاحی، تعداد ۵۳۳۶ محل رای باز شماری، ۴۷ محل باطل، ۷۵ تن جریمه نقدی، ۷۱ تن از وظایف شان منفسل و ۳ تن به مراجع عدلی و قضایی معرفی گردیده است و بعد از ابلاغ تصمیم اتخاذ شده در مورد شکایات به تعداد ۶۳۷۷ اعتراض (قضایای استینافی) در دفتر مرکزی کمیسیون از طرف تکت های انتخاباتی برای استیناف خواهی ثبت که تمام اعتراضات به هفت کتگوری تقسیم و در مورد آن مطابق قانون انتخابات و طرز العمل های نافذ موجود تصمیم اتخاذ، جهت تطبیق و

پیگیری به کمیسیون مستقل انتخابات ارسال گردیده است.

فصل چهارم

تحلیل گزارش های نهاد های ناظر انتخاباتی از انتخابات ریاست جمهوری (۶ میزان ۱۳۹۸) ۱. بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (FEFA)

بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا)؛ یک اداره و سازمان معتبر ملی، غیرانتفاعی و بیطرف بوده که توسط یک تعداد نهادهای جامعه مدنی در سال ۲۰۰۴ میلادی، مطابق ۱۳۸۳ خورشیدی تاسیس گردیده است. بنیاد فیفا، با هدف نهادینه شدن دموکراسی در کشور از طریق نظارت آزاد و عادلانه بودن انتخابات، بلند بردن سطح مشارکت مردم در پروسه انتخابات و تقویت سطح اعتماد و اطمینان عامه بر پروسه های سیاسی در کشور فعالیت می کند. فیفا ابتدا از فداکاری ها و تلاش های نیروی های امنیتی کشور برای تامین امنیت، خدمات و تلاش های کمیسیون مستقل انتخابات در جهت راه اندازی و تسهیل پروسه انتخابات، اشتراک شهروندان کشور در انتخابات و سهم ارزنده و قابل قدر رسانه ها در پوشش خبری جریان انتخابات، صمیمانه سپاسگزاری مینماید. این نهاد نظارت خویش را از روند انتخابات از ابتداء جریان رای دهی راس ساعت ۷ صبح آغاز و یافته های خویش را ذیلآ ارایه نموده است:

۱. میزان مشارکت مردم در انتخابات ریاست جمهوری (۶ میزان) بصورت کل پایین گزارش شده است. هر چند در مناطق مرکزی در اوایل روز مشارکت مردم در انتخابات نسبتاً بالا بوده ولی در نیمه روز دوم میزان مشارکت در این مناطق نیز پایین گزارش گردیده است.

۲. در آخرین مرحله قبل از انتخابات رقم مراکز باز در سراسر کشور ۴۵۰۰ مرکز از سوی کمیسیون مستقل انتخابات اعلام شد در حالیکه یافته های فیفا نشان میدهد که در حدود ۳۸۹۱ مرکز در سراسر کشور باز بوده است.

۳. عدم هماهنگی و ارتباط موثر کمیسیون مستقل انتخابات با مراکز رای دهی از جدی ترین موارد بود که باعث اخلاص و سکتگی در جریان رای دهی در مرکز و بعضی ولایات گردید. بطور مثال تصمیم کمیسیون در مورد حل مشکلات تخنیکی و اصولی جریان رای دهی به خصوص در قسمت مشکل رای دهندگان که اسما شان در لیست رای

دهندگان و یا دستگاه بایومتریک موجود نبوده است تا حدود سه ساعت بعد از اخذ این تصمیم به مسئولین مراکز و محلات رای دهی ابلاغ نگردیده بود.

۴. مشاهدات فیفا نشان میدهد که کارمندان محلات رای دهی از طرزالعمل واحد در ثبت و طی مراحل امور رای دهی پیروی نکرده اند. بطور مثال در بعضی از محلات رای دهی حتی در کابل کارمند مسئول دستگاه بایومتریک بعضاً از تذکره رای دهنده و بعضاً از استیکر عقب تذکره رای دهنده عکس گرفته اند در حالیکه بر اساس طرزالعمل کمیسیون انتخابات باید عکس از استیکر عقب تذکره رای دهنده گرفته می شد.

۵. عدم فعالیت دستگاه های بایومتریک به طور محدود در بعضی ولایات باعث اخلاص و یا هم توقف جریان رای دهی گردید. بطور مثال در بعضی مراکز و محلات رای دهی ولایت هلمند این مشکل باعث مختل شدن پروسه رای دهی گردیده بود.

۶. مشکلات و چالش های امنیتی در بخش های مختلف کشور روند انتخابات را نیز متأثر ساخت. حوادث امنیتی بطور پراکنده در ابتداء روز قبل از آغاز روند رای دهی از ولایات ننگرهار، کابل، غزنی، کندهار، هرات، جوزجان، لغمان و بامیان گزارش گردید. بطور مثال در ولسوالی کهمرد و شیر ولایت بامیان ۵ مرکز رای دهی به دلیل ناامنی بسته و کارمندان کمیسیون توسط نیرو های امنیتی به مکان امن منتقل شدند در ولسوالی های آقچه، قرقین و درزآب ولایت جوزجان تعدادی از مراکز به نسبت حملات مخالفین دولت بسته گردید.

۷. قطع شبکه های مخابراتی در روز انتخابات (۶ میزان) در ولایات سرپل، تخار، نورستان، بغلان، کندز، نیمروز، بادغیس، غور، فراه، جوزجان، ولسوالی های هرات، ولسوالی های لوگر و بعضی ولایات دیگر باعث مختل شدن ارتباط کمیسیون با دفاتر ولایتی شان گردیده بود.

۲. بنیاد انتخابات شفاف افغانستان (TEFA)

بنیاد انتخابات شفاف افغانستان (تیفا) در سال ۲۰۰۹ میلادی، به عنوان یک نهاد مستقل به منظور نظارت از انتخابات تاسیس گردیده که هدف آن نظارت از پروسه های انتخاباتی به منظور حصول اطمینان از شفافیت و مشروعیت انتخابات می باشد. با توجه به نقش مهم نهادهای مستقل جامعه مدنی در پروسه های دموکراتیک، بنیاد انتخابات شفاف افغانستان باور و یقین دارد که نظارت بیطرفانه به شفافیت پروسه انتخابات کمک می کند. این نهاد با داشتن ۵۲۰۰ ناظر

در سراسر کشور از لحظات آغازین روند رای دهی در روز ششم میزان ۱۳۹۸ نظارت خود را از جریان انتخابات ریاست جمهوری در ۳۴ ولایت آغاز نموده است به اساس گزارش ناظرین این نهاد در تمام ولایات کشور ۹۸ فیصد مراکز رای دهی از قبل تعیین شده توسط کمیسیون مستقل انتخابات در محلات مربوطه باز گردیدند، ۹۹.۸ فیصد کارمندان در وقت معین در محلات رای دهی باز، حضور داشته اند، مواد حساس و غیر حساس انتخاباتی در ۹۶.۸ فیصد محلات بصورت کامل وجود داشته و در ۹۸.۹ درصد محلات رای دهی دستگاه های بایومتریک موجود بوده است. به اساس گزارش تیفا ۶۲ فیصد از مراکز رای دهی راس ساعت ۷ صبح باز گردیده ۳۸ فیصد بقیه مراکز به تاخیر باز گردیدند که دلایل عمده تاخیر در بازگشایی مراکز رای دهی قرار ذیل می باشد:

- نبود کارمندان مراکز و محلات در وقت معین؛
- مشکلات و تهدیدات امنیتی؛
- نرسیدن مواد حساس و غیر حساس به مراکز رای دهی؛

در این گزارش بزرگترین چالش نبود نام افراد در لیست رای دهندگان که در دستگاه های بایومتریک نصب شده اند ذکر گردیده است، حدود ۸۸ درصد محلات رای دهی در ۳۴ ولایت از دید و نظر ناظرین این نهاد به این مشکل مواجه بوده است، اشتراک مردم در روند رای دهی کمرنگ گفته شده و در بعضی محلات رای دهی زنان اجازه عکس گرفتن را به کارمندان بایومتریک نداده اند. در ۱۲ ولایت کشور شبکه های مخابراتی به شکل درست کار نمی کرد و این موضوع هماهنگی میان کمیسیون انتخابات را با دفاتر ولایتی و ولسوالی ها به مشکل مواجه ساخته بود و امنیت روز انتخابات در کشور نسبتاً بهتر ذکر گردیده است.

۳. موسسه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان (ETWA)

در گزارش دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان (ایتوا)، برگزاری انتخابات ریاست جمهوری ۶ میزان ۱۳۹۸ یک دست آورد در راستای تقویت مردم سالاری عنوان گردیده و از دید این نهاد مردم افغانستان با رفتن به پای صندوق های رای یک بار دیگر ثابت ساختند که طرف دار دموکراسی و نظام مردم سالار در کشور اند. در گزارش این

نهاد آمده است که قرار بود انتخابات ریاست جمهوری ۶ میزان ۱۳۹۸ در ۵۳۷۳ مرکز رای دهی در تمام کشور برگزار شود. اما نهاد های امنیتی از تامین امنیت ۴۹۴۲ مرکز رای دهی اطمینان دادند در حالیکه صرف در ۴۰۴۱ مرکز رای دهی انتخابات برگزار گردید، گزارش ایتوا وضعیت امنیتی روز انتخابات را نسبتاً امن خوانده و مصارف مجموعی این انتخابات را ۱۴۹۱ میلیون دالر ذکر کرده است.

این نهاد در گزارش خویش از نگرانی ها و شک و گمان ها از عدم بی طرفی مقامات امنیتی به سبب نامتناسب بودن وضعیت امنیتی بعضی ولایات و بسته بودن مراکز رای دهی ذکر کرده و خواهان وضاحت لازم از سوی مقامات وزارت داخله و وزارت دفاع شده است از چالش های عمده دیگر که در این گزارش ذکر شده عبارت اند از:

- ۱. عدم نصب لیست رای دهندگان در محلات رای دهی؛
- ۲. مشکلات در فهرست رای دهندگان؛
- ۳. چالش های دستگاه های بایومتریک؛
- ۴. استخدام کارمندان مرد به عوض زن در محلات زنانه؛
- ۵. دوام کمپاین های انتخاباتی در جریان روز رای دهی.

پیشنهادهای:

۱. کمیسیون انتخابات باید پیرامون مواد حساس انتخاباتی استفاده شده و استفاده نشده مربوط به ۵۳۷۳ مرکز رای دهی در سراسر کشور به مردم حساب بدهد، اینکه تعداد مجموع اوراق رای دهی چاپ شده قبل از انتخابات، اوراق استفاده شده و استفاده نشده در هر محل رای دهی چه اندازه بوده است؛

۲. مشخصات مراکز و محلات رای دهی که در روز انتخابات با کمبود اوراق رای دهی روبرو شده اند و همچنان مواد حساس انتخاباتی مراکز رای دهی بسته و ... باید با تفکیک مراکز و محلات رای دهی بمنظور آگاهی و اطمینان خاطر شرکای انتخاباتی بموقع از طریق وب سایت کمیسیون انتخابات و سایر میکانیسم های آگاهی دهی همگانی و نشر گردند؛

۳. کمیسیون های انتخاباتی باید حین پاکسازی آرای تکراری، جعلی و غیره، رعایت اصل یک فرد، یک رای که در ماده ۲۵ کنوانسیون حقوق سیاسی و مدنی و ماده ۶ قانون انتخابات تسجیل یافته، را مد نظر گرفته و آنده محلات رای دهی مشکوک بخصوص محلات که در آن افراد، بدون موجودیت نام و شماره استیکر شان از قبل در فهرست رای دهی و بایومتریک، رای داده اند و یا از طریق کود نظامیان رای شان را استفاده کرده، به دقت خاص عمل نموده و به مردم اطمینان دهند که توانایی جدا کردن آرای پاک از ناپاک را دارند؛

۴. از آنجاییکه سیستم بایومتریک و فهرست رای دهندگان در تعداد قابل توجه از محلات و مراکز رای دهی مشکل داشته و یا به شکلی ناقص از آن استفاده شده، کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی باید تدابیر خاص را برای شمارش و توحید آراء در نظر گرفته تا آرای معتبر از آرای غیر معتبر تفکیک شود تا از یک طرف حق رای شهروندان ضایع نشده و از جانب دیگر در حد لازم

قناعت کاندیدان حاصل گردد؛

۵. کمیسیون انتخابات با یک میکانیزم موثر گزارش دهی و آگاهی دهی پیرامون داخل شدن ارقام نتایج انتخابات در بانک اطلاعاتی کمیسیون انتخابات وقتاً فوقتاً معلومات را همگانی ساخته، نگرانی های کاندیدان، احزاب سیاسی، نهاد های مدنی، رسانه و درمجموع مردم را مبنی بر احتمال وقوع تقلبات گسترده در (دیتا سنتر) این کمیسیون رفع نماید؛

۶. کمیسیون انتخابات و کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی باید آرای مراکز و محلات رای دهی که شکایات و اعتراضات شدید در مورد آن وجود دارد، را هر چه زودتر قرنطین اعلام نموده، آرای قرنطین شده را مطابق طرزالعمل های مربوطه بررسی نمایند. نشر و شریک سازی معلومات مفصل و بموقع در باره آرای قرنطین شده برای تامین شفافیت و اعتبار دهی پروسه انتخابات خیلی حایز اهمیت و موثر است؛

۷. ارگانهای امنیتی کشور در هماهنگی با کمیسیون انتخابات باید در مورد میتود ارزیابی ولایات امن و نا امن و تاییدی مراکز رای دهی ولایات به تفکیک مراکز رای دهی امن و نا امن تا قبل از اعلام نتایج انتخابات به مردم و شرکای انتخاباتی طی یک جلسه گزارش و معلومات بدهند؛

۸. از نامزدان و نمایندگان شان جداً میخواهیم که از پیش داوری ها در مورد نتیجه انتخابات و اعلام برنده شدن شان بدون ارایه اسناد و مدارک خود داری نموده، به حوصله مندی منتظر نتایج ابتدایی و نهایی از طرف کمیسیون های انتخاباتی باشند.

۴. موسسه دموکراسی و توسعه افغانستان (ADDO)

موسسه دموکراسی و توسعه افغانستان به عنوان یک سازمان غیر دولتی و غیر انتفاعی در سال ۲۰۱۴ از وزارت محترم اقتصاد جواز فعالیت را بدست آورده است، این سازمان به هدف ارتقای ارزش های دموکراسی، حقوق بشر و شهروندان فعالیت می نماید و مطابق ساحه کاری شان از نخستین مراحل انتخابات که همانا ثبت نام تقویتی رای دهندگان، اصلاح لیست رای دهندگان، کاندیداتوری نامزادان، مبارزات انتخاباتی و روز برگزاری انتخابات مطابق قانون با اعزام ۴۰۰۰ ناظر مسلکی، بیطرف، مستقل و ۳۴ هماهنگ کننده ولایتی در ۳۴ ولایت افغانستان از طریق پروسیجر کاری که از قبل برای شان آموزش داده شده بود بصورت خوب نظارت نموده است، این نهاد در روز انتخابات ۲۹۰۰ مرکز رای دهی را به سه مرحله (بازگشایی مراکز رای دهی، جریان رای دهی، بسته بودن مراکز رای دهی و شمارش آرا) بصورت منظم با استفاده از فورم های نظارتی خاص شان نظارت کرده است.

یافته های اساسی (ADDO) نشان میدهد که حدود ۹۵.۱ فیصد مراکز رای دهی در محلات از قبل تعیین شده گشایش یافته است اما در موقعیت از قبل تعیین شده حدود ۴.۹ فیصد مراکز منتقل شده اما باز نگردیده است؛ ۷۲۱ مرکز رای دهی در روز انتخابات در ولایاتی مانند پکتیا، خوست، ارزگان، غور، هرات، نورستان، لوگر، ننگرهار، سرپل، فاریاب،

کندهار، فراه، نیمروز، کنر، زابل، کندز، تخار و بدخشان به دلیل تهدید امنیتی، عدم موجودیت کارمند مواد حساس و کارمندان انتخابات باز نگردیده است و یا موقعیت از قبل تعیین شده مراکز به جای نا مشخص بوده است؛ ۹۵.۱ فیصد مرکز در روز رای دهی باز که از آن جمله حدود ۷۸.۹ فیصد مراکز رای دهی به اساس لایحه روز انتخابات به وقت معین یعنی ساعت ۷ باز گردیده و بقیه ۲۱.۱ فیصد مراکز با تاخیر چندین ساعته باز گردیده است، همچنان این نهاد حضور و اشتراک مردم مخصوصاً زنان را در انتخابات ۶ میزان کمزنگ دانسته به اساس پوشش نظارتی آنها حدود ۲ میلیون رای دهنده در انتخابات اشتراک نموده که از این میان نزدیک به ۲۱ در صد آنرا زنان تشکیل میدهد. چالش های عمده مطابق یافته های این نهاد در ذیل ذکر میگردد:

✓ زمان اندک و کم برای ثبت ناظرین در دیتابیس کمیسیون مستقل انتخابات؛

✓ عدم اجازه ناظرین ADDO در ۱۲ فیصد محلات رای دهی در ۷ ولایت؛

✓ عدم انتقال مواد حساس و غیر حساس انتخاباتی به تعداد از مراکز رای دهی در ولسوالی ها؛

✓ عدم نشر لیست رای دهندگان در مراکز رای دهی قبل از انتخابات به اساس تقویم انتخاباتی؛

✓ عدم تطبیق لیست رای دهندگان دستگاه های بایومتریک با استکر همان مرکز در ۹۲.۹ فیصد محلات رای دهی؛

✓ نبود نام ۳۱.۲ فیصد رای دهندگان در لیست رای دهندگان و هم در دستگاه های بایومتریک؛

✓ عدم کارا بودن دستگاه بایومتریک در ۱۲.۷ فیصد محلات رای دهی؛

✓ عدم آشنایی ۶.۲ فیصد مامورین بایومتریک برای استفاده کردن درست از دستگاه بایومتریک در روز انتخابات؛

✓ خراب بودن شبکه مخابراتی در ۱۴ ولایت؛

✓ تهدید امنیتی در ۱۱ فیصد مراکز رای دهی؛

✓ حاضر نبودن کارمندان کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در ۲.۳ فیصد مراکز رای دهی؛

✓ جریان کمپاین در روز انتخابات در ۱۸.۸ فیصد مراکز رای دهی؛

✓ نا مناسب بودن موقعیت مراکز رای دهی در ۴.۲ فیصد مراکز رای دهی.

موارد فوق چالش های عمده بودند که از طریق موسسه دموکراسی و توسعه افغانستان عنوان شده است، نهاد ADDO به منظور حل چالش ها و مشکلات برای انتخابات های آینده پیشهاد های را ارایه نموده که در ذیل عمده ترین آنها ذکر میگردد:

✓ کمیسیون مستقل انتخابات در مقابل فشار کاندیدان و تکت های انتخاباتی باید مقاومت خویش را حفظ نموده و برای حفظ استقلالیت شان به هیچ مرجع داخلی و خارجی تکیه نکند؛

✓ کمیسیون مستقل انتخابات باید مطابق تقویم انتخابات نتایج انتخابات را اعلان کند؛

۱/ کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی دسته بندی و رسیدگی شکایات ثبت شده را در هماهنگی و در جلسات علنی با نهاد های ناظر بر انتخابات به پیش ببرند؛
۲/ نهاد های بین المللی ناظرین خویش را بصورت مداوم و دوامدار برای نظارت از پروسه در کمیسیون های انتخاباتی داشته باشند و به یک بار دید اکتفا نکنند زیرا عدم حضور ایشان در کمیسیون های انتخاباتی زمینه را برای دستبرد و تقلب انتخاباتی مساعد می سازد.

۵. مؤسسه انتخابات آزاد و دیده بان شفافیت (FETWO)
مؤسسه انتخابات آزاد و دیده بان شفافیت در سال ۱۳۹۴ هجری شمسی با شماره ۳۷۲۱ در وزارت اقتصاد راجستر و از همان روز تا اکنون از تمام پروسه های انتخاباتی در کشور نظارت نموده است، همچنان این مؤسسه از کمیسیون های انتخاباتی اعتبار نامه خویش را به دست آورده است و همواره سعی نموده تا از انتخابات شفاف حمایت و پشتیبانی نماید. این نهاد از کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی ابراز تشکری نموده، می افزاید که نسبت به انتخابات گذشته ناظرین و ناظمین کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در اکثر مراکز رای دهی حضور داشته اند. مؤسسه انتخابات آزاد و دیده بان شفافیت بتاریخ ششم میزان سال ۱۳۹۸ در بیست ولایت کشور (ننگرهار، کنر، لغمان، خوست، پکتیکا، کابل، زابل، قندهار، هلمند، فراه، بدخشان، کاپیسا، میدان وردک، غزنی، پنجشیر، بغلان، بلخ، ارزگان و بادغیس) ۵۱۰ تن مشاهد رضاکار داشته که از آن جمله ۳۶۵ تن مرد، ۱۰۱ تن زن و ۴۴ تن هماهنگ کنندگان ولایتی بودند مشکلات که در گزارش موسسه متذکره انعکاس یافته به طور ذیل ارائه می گردد:

۱. مشکلات در دستگاه بایومتریک

نظر به گزارش و راپور ناظرین بنیاد آزاد و انتخابات دیده بان شفافیت در روز انتخابات بعد از گرفتن نمبر استیکر از زیادتر رای دهندگان نامهای شان در دستگاه بایومتریک حذف نشان داده میشد و یا در وقت عکس گرفتن دستگاه بایومتریک جام یا غیر فعال میگردد. بناً زیاد مردم کشور از حق و استعمال رای محروم ماندند، نا امید به منازل شان برگشتند و به روح و روان آنها اثر منفی گذاشت که این مشکل زیادتر در ولایت کابل و ننگرهار وجود داشت ولی بر عکس در ولایت غزنی این مشکل کم بود.

۲. کمپاین کردن از طرف بعضی نامزدان در روز انتخابات در مراکز رای دهی

به سطح کشور در بعضی مراکز دیده شد که نامزدان برای استعمال رای دهی با موتر های که اعلانات انتخاباتی شان در آن نصب بود به مراکز رای دهی داخل میشدند که چنین عمل خلاف قانون انتخابات به شمار می آید در حالیکه هیچ نامزد نمیتواند در دوره سکوت برای خود کمپاین به راه اندازد و از آن به نفع خود استفاده نماید و هم چنان در بعضی مراکز رای دهی عکس های شان به روی دیوار مراکز به نظر میخورد اما در واقعیت عکس های آن ها دور تر از مراکز در فاصله صد متری باید دیده نشود که مثال زنده آن در شهر

کابل لیسه حبیبیه بوده است، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی هم نتوانست در دوره سکوت چنین عکس ها را از مراکز دور نماید و در این قسمت عاجز ماند.

۳. رای دادن اشخاص که عمر شان از ۱۸ سال کم بوده است

به اساس دریافت های بنیاد فتوا در ولایات بادغیس، ننگرهار، فراه و قندهار یک تعداد اشخاص که عمر شان از هژده سال کم بوده به نفع یک کاندید رای خود را استعمال کرده است که چنین عمل خلاف قانون و در ضمن در مرحله جدا کردن آراء پاک از آراء نا پاک مشکلات ببار خواهند آورد.

۴. حالت امنیتی در روز انتخابات

بنیاد فتوا از تمام ارگانهای امنیتی در حصه تامین امنیت نسبی روز انتخابات در مراکز رای دهی سپاس گذاری نموده و میگویند نسبت به انتخابات گذشته گراف تلفات مردم در این انتخابات کم بود.

۵. عدم لیست رای دهندگان در محلات رای دهی

به اساس گزارش دقیق ناظرین و ناظمین بنیاد فتوا مشکلات عمده در روز انتخابات سال ۱۳۹۸ که در بیست ولایت نظارت داشت در ۶۷۰ محل لیست و نام های رای دهندگان پخش نشده بود در حالیکه باید لیست رای دهندگان از طرف کمیسیون مستقل انتخابات به اساس قانون و طرز العمل ها قبل از روز انتخابات در تمام محلات رای دهی پخش میگردد.

۶. نبودن نام رای دهندگان در لیست رای دهی

مشکلات اساسی و بزرگ در انتخابات ششم میزان نبودن نام های رای دهندگان در لیست رای دهی به شمار میرود به اساس مشاهده ناظرین بنیاد فتوا در بیست ولایت کشور کابل، قندهار، لغمان، کنر، بلخ، ننگرهار، بامیان، غزنی، ارزگان، بغلان هلمند و غیره چالش عمده نبود نام های رای دهندگان در لیست رای دهی گزارش شده است.

۷. در نظر نگرفتن سهولت ها برای معلولین، نابینایان و ناشنوایان

به اساس دریافت های بنیاد فتوا در اکثر مراکز و محلات رای دهی سهولت هاییکه باید مدنظر گرفته میشد متأسفانه گرفته نشده به همین نسبت زیادتر اشخاص دارای معلولیت از حق استعمال رای خود محروم شدند.

۸. افغان های مقیم خارج از رای دهی محروم ماندند.

۹. شهروندان که در محابس بودند باید از حق استعمال رای خود استفاده مینمودند اما متأسفانه سهولت ها برای آنها در نظر گرفته نشده بود.

۱۰. مریضان که در شفاخانه ها بودند نیز از حق رای محروم ماندند.

فیصله های روز انتخابات از طرف کمیسیون مستقل انتخابات و نتایج منفی آن:

کمیسیون مستقل انتخابات برای راه اندازی و برگزاری انتخابات باید در پروسه رای دهی برای رای دهندگان و شرکایی انتخاباتی در روز انتخابات سهولت ها ایجاد و فیصله های عاجل و مهم نمایند که با طرز العمل های

تصویب شده انتخابات در تناقص واقع نگردیده باشد. اما به نظر بنیاد فتوا کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات این مراتبه دو فیصله را طور نمودند که زمینه را برای تقلب فراهم نموده و مرحله جدا کردن آراء سفید از آراء سیاه به مشکل مواجه ساخت.

اول: فیصله نمود اگر نام رای دهند در لیست رای دهندگان موجود باشد اما در دستگاه بایومتریک ثبت نباشد میتواند رای خود را استعمال نمائید. در این صورت یک شخص میتواند چند مراتبه از رای خود استفاده نمائید که چنین عمل یک چالش و تقلب به حساب می آید.

دوم: فیصله دوم کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات این قرار بوده، اشخاص که نام های شان در لیست رای دهندگان و در دستگاه بایومتریک موجود نباشد میتوانند با استفاده از کود ارگانهای نظامی رای خود را استعمال نمایند که در واقعیت پروسه فوق، کمیسیون مستقل انتخابات را به چالش مواجه میسازد.

دلایل حضور کم رنگ مردم در ۶ میزان:

۱. کمیسیون مستقل انتخابات طوریکه لازم بود نتوانست برنامه آگاهی عامه را به صورت بهتر آن راه اندازی نمایند و به نظر دریافت های بنیاد فتوا برنامه های آگاهی عامه کمیسیون مستقل انتخابات تاحد زیاد در شهرهای بزرگ راه اندازی گردید اما در ولسوالی ها و قریه جات به اندازه کم به نظر رسید؛

۲. عدم موجودیت نام های بعضی اشخاص در لیست رای دهندگان؛

۳. نارضایتی مردم از انتخابات گذشته پارلمانی و جنجال برانگیز؛

۴. تهدید بعضی از مراکز انتخاباتی از طرف مخالفین مسلح؛

۵. از طرف نامزدان طوریکه لازم بود کوشش های انتخاباتی صورت پذیرد اما متأسفانه صورت نگرفت؛

۶. عدم برگزاری انتخابات شوراهای ولایتی.

نقاط مثبت کمیسیون مستقل انتخابات در انتخابات ۱۳۹۸

۱. باز شدن اکثر مراکز به وقت معین؛

۲. تطبیق و عملی نمودن پلان عملیاتی در وقت معین؛

۳. بهبود آوردن در تحریر کارمندان؛

۴. اصلاحات آوردن تا یک حد و اندازه در لیست رای دهندگان نسبت به انتخابات گذشته پارلمانی؛

۵. یک اندازه تریننگ دادن بهتر برای کارمندان روز انتخابات؛

۶. هماهنگی خوبتر با جامعه مدنی.

پیشنهادات مهم از طرف بنیاد فتوا به کمیسیون مستقل انتخابات:

پیشنهادات ذیل از طرف مؤسسه و یا بنیاد انتخابات آزاد و دیده بان شفافیت برای نامزدان و شرکایی دخیل انتخاباتی: (۱) کمیسیون مستقل انتخابات باید به ارتباط ۵۳۷۳ مرکز و استفاده و یا عدم استفاده از مواد احساس و غیر احساس انتخاباتی به مردم پاسخ ارایه نمائید؛

(۲) آن مراکز و محلات خاص که در روز انتخابات به کمبود اوراق مواجه شده بودند و همچنان مواد حساس آن مراکز که بسته بود شناخته و به مردم و کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی اطمینان داده شود؛

(۳) کمیسیون باید در مرحله بررسی آراء تکراری و جعلی با در نظر گرفتن اصل آرای یک شخص ماده ۲۵ کنوانسیون حقوقی و اجتماعی و ماده ششم قانون انتخابات را مراعات نمایند؛

(۴) طوریکه در اکثر محلات در سیستم بایومتریک و لیست رای دهندگان مشکلات وجود داشت بنا کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی به آراء چنین محلات توجه خاص نموده تا در مرحله جدا کردن آراء پاک از آراء ناپاک حق مردم ضایع نگردیده باشد و از طرف دیگر قناعت کاندیدان حاصل گردد؛

(۵) کمیسیون مستقل انتخابات در زمان راپوردهی از نتایج ثبت و دیتابیس به تمام کاندیدان، احزاب سیاسی، جامعه مدنی و رسانه ها معلومات داده تا تردید و شک بالای مراکز معلوماتی کمیسیون مستقل انتخابات دور شده و از تقلب جلوگیری گردد؛

(۶) کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی آراء آن عده مراکز و محلات که سخت مورد انتقاد قرار دارد قرنطین نموده و آراء قرنطین شده به رویت طرزالعمل موجوده بررسی نمایند، شریک ساختن معلومات وقت به وقت در ارتباط به آراء قرنطین شده در رابطه به شفافیت انتخابات پر اهمیت بوده است؛

(۷) کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی باید تمام فیصله های خویش را در مورد شکایات ثبت شده با حضور داشت ناظرین و ناظمین کاندیدان به طورعلنی ابلاغ نموده و همچنان از طریق صفحه انترنتی با مردم شریک نمایند که چنین عمل در رابطه به شفافیت انتخابات و اطمینان کاندیدان مهم و پر اهمیت تلقی میگردد؛

(۸) ارگان های امنیتی با هماهنگی کمیسیون مستقل انتخابات در ارتباط به امن بودن و ناامن بودن آن عده ولایات و مراکز رای دهی قبل از اعلان نتایج نهائی از طریق نشست خبری به مردم معلومات ارایه نمایند؛

(۹) از تمام کاندیدان و نمایندگان شان خواهش مندیم که در ارتباط به نتایج انتخابات و اعلان نتایج نهایی به فیصله کمیسیون مستقل انتخابات از صبر و حوصله کار گرفته و منتظر باشند؛

۱۰) کمیسیون مستقل انتخابات آن عده افرادیکه در روز انتخابات به نفع یک کاندید مشخص کارمیکرد به ارگان های عدلی و قضایی معرفی نمایند؛

۱۱) کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات که تا اکنون دستگاه های بایومتریک را به کمیسیون مرکزی تسلیم نه نموده اند با ایشان برخورد قانونی صورت گیرد؛

۱۲) از تمام شرکایی انتخاباتی احترامانه خواهش میگردد که نتایج نهائی را در روشنایی قانون پذیرفته و همچنان اگر نتیجه نهائی کمیسیون قانونی باشد به آن احترام بگذارند.

۶. مجتمع جامعه مدنی افغانستان (ACSFO)

مجتمع جامعه مدنی افغانستان (مجما)، با همکاری بنیاد صلح سویس، به اساس درخواست ۷۶ تن از فعالین جامعه مدنی (هیئت موسسان) در اولین کنفرانس جامعه مدنی افغانستان در شهر بدهونف آلمان، به تاریخ ۲۹ نوامبر تا ۲ دسامبر سال ۲۰۰۱ میلادی تأسیس گردید. دراین کنفرانس، نمایندگان جامعه مدنی افغانستان، برای ایجاد یک مجتمع جهت راه اندازی گفتمان میان نهادهای جامعه مدنی و سهم گیری جامعه مدنی برای بازسازی آینده افغانستان به تفاهم رسیدند، که در نتیجه، مجتمع جامعه مدنی افغانستان تشکیل شد و پس از تأسیس برای اولین بار در مارچ سال ۲۰۰۲ در شهر کابل آغاز به کار نمود. مجما، در پروسه تهیه، تدوین و تصویب قانون اساسی افغانستان و انتخابات ریاست جمهوری، پروژه های آگاهی عامه را راه اندازی نموده است.

انتخابات ریاست جمهوری ۶ میزان ۱۳۹۸ از یک نگاه دموکراسی را به نمایش گذاشت از جانب دیگر علاقمندی تمام طبقات کشور را بخاطر حمایت از این روز سرنوشت ساز را نشان داد. در حالیکه مردم افغانستان خواهان اشتراک گسترده در این انتخابات بودند اما تهدیدات امنیتی، حملات مسلحانه و تبلیغات مخالفین مسلح دولت میزان مشارکت مردم را کاهش داد.

این نهاد با استخدام ۴۶۴۷ مشاهد آموزش دیده در ۲۳ ولایت کشور و ۲۳ کارمند متخصص در بخش مرکز تماس در روز انتخابات ۶ میزان از ۲۶۴۴ مرکز رای دهی نظارت نموده است. یافته های نهاد مذکور قبل از آغاز روند رای دهی و در جریان پروسه رای دهی بطور خلاصه ذکر گردیده است.

- در ۹۸.۸٪ درصد از مراکز رای دهی نیرو های امنیتی حضور داشتند؛

- ۷.۱٪ فیصد مراکز رای دهی از جاهای از قبل تعیین شده توسط کمیسیون تغییر مکان داده شده اند؛

- در ۱۰.۷٪ درصد از مراکز رای دهی مواد کمپایی کاندیدان موجود بوده است؛

- در ۶.۱٪ درصد از مراکز، رای دهندگان قبل از مواصلت به مرکز رای دهی به تهدید مواجه شده اند؛

- ۷.۷٪ درصد از مراکز، کارمندان انتخابات حضور مشاهدین را ثبت ژورنال نموده اند؛

- ۲۰.۹٪ از مراکز کارمندان انتخابات بعد از ساعت ۷ صبح به مراکز حضور پیدا کرده اند؛

- در ۲.۵٪ درصد از مراکز مواد انتخاباتی بصورت کامل

ارسال نگردیده است؛

- در ۳.۶٪ از محلات مامور ثبت بایومتریک استفاده از دستگاه را بصورت کامل بلد نبوده است؛

- در ۷٪ از محلات رای دهی، دستگاه های بایومتریک بصورت درست کار نکرده است؛

- در ۲.۹٪ از مراکز ناظرین وجود نداشتن؛

- در ۳.۲٪ از محلات رای نیابتی مشاهده گردیده است؛

- در ۳.۸٪ از محلات صندوق های رای دهی بدون مهر و لاک مشاهده شده است؛

- در ۲۵.۶٪ از محلات تسهیلات برای افراد دارای معلولیت در نظر گرفته نشده است؛

- در ۱۲.۴٪ از محلات زنانه کارمندان مرد در عوض زنان استخدام شده بودند؛

- در ۴.۶٪ از محلات خشونت علیه زنان ثبت شده است؛

- در ۷.۸٪ از مراکز به علت های امنیتی و مداخله افراد غیر مسئول جریان رای دهی متوقف گردیده است؛

- در ۲٪ از محلات شمارش آراء رئیس محل فورم نتایج را بدون مهر و امضاء در خریطه های محافظتی نموده است؛

- در ۳.۴٪ از محلات شمارش آراء در فورم نتایج عکس برداری صورت نگرفته است؛

- در ۱۲.۵٪ از محلات شمارش آراء فورم نتایج به دستگاه عمومی سرور ارسال نگردیده است؛

- در ۳.۳٪ از محلات شمارش آراء کاپی فورم نتایج به نمایندگان کاندیدان تسلیم داده نشده است؛

- در ۷.۹٪ از محلات کاپی فورم نتایج به مشاهده ارایه نمی گردید؛

- در ۲۰.۴٪ از محلات شمارش آراء مدیر مرکز کاپی فورم نتایج را از سایر محلات به مشاهدین ارایه نموده است؛

- در ۹٪ از محلات شمارش آراء شکایت هنگام شمارش ثبت گردیده است؛

- در ۴.۲٪ از مراکز کاپی فورم نتایج نصب دیوار نگردیده است.

چالش های عمده:

در جریان روز رای دهی مشاهدین به سطح ولایات و مرکز به چالش ها و موانع گوناگون از طرف کارمندان مراکز روبرو شده اند که چنین وضعیت باعث آن گردیده است تا مشاهدین در قسمت ارایه معلومات دیرتر عمل کنند.

۱. اجازه ندادن مشاهدین قبل از ساعت ۸ صبح به مراکز؛

۲. قطع ارتباطات مخابراتی با ۱۴ ولایت در روز انتخابات؛

۳. اجازه ندادن گوشی های همراه در اکثر مراکز در جریان نظارت؛

۴. مبهم بودن آدرس مراکز خصوصاً در کابل موارد اصلی است که مشاهدین را به چالش در هنگام نظارت کشیده اند؛

۵. تغییر و تبدیل مراکز بدون هماهنگی نهاد های ناظر و ابهام در آدرس های آنها؛

۶. بسته بودن مراکز که قبلاً از آنها به عنوان مراکز فعال در نظر گرفته شده است؛

۷. تهدید ناظرین از طرف نیروهای مخالف؛

۸. مداخله اشخاص غیر مسئول در روز انتخابات.

۷. مؤسسه ودان افغانستان

ودان افغانستان از مؤسسه International Republican Institute (IRI) حمایت مالی بدست آورده به همین نسبت در هرزه ولایت پروژه های انتخاباتی خویش را عملی کرد. برای انتخابات ریاست جمهوری در هفت ولایت (ننگرهار، کنر، نورستان، لغمان، خوست، پکتیا و کندهار) در ۱۳۶ مرکز ۳۵۰ ناظرین اعم از مرد و زن توظیف نمودند بود که چنین عمل باعث حمایت بزرگان و ملکان قوم نیز گردید. در آغاز مؤسسه ودان افغانستان در ولایات ننگرهار، پکتیا و کندهار برای ناظرین استخدام شده خویش ورکشاپ سه روزه را دایر نموده تا درباره مسایل نظارت، وظایف و گزارش معلومات حاصل نمایند.

مؤسسه ودان افغانستان برای جمع آوری گزارش های خویش دو میکائیزم را به راه انداخت یکی آن مامورین انتخابات دفتر مرکزی بوده که به طور دوامدار با تمام ناظرین از طریق تماس تلفیونی تمام معلومات تازه را شامل دیتابیس خود مینمود و دیگران مؤسسه ودان افغانستان به تمام ناظرین شان تلفون های به نام (کوبو) اپلیکیشن تقسیم نموده بود که ناظرین میتوانند معلومات و جریانات تازه را از طریق اپلیکیشن بطور عاجل شریک نمایند.

مؤسسه ودان افغانستان در نتیجه یک تفاهم نامه با کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی و کمیسیون مستقل انتخابات تمام امور خویش را بطور هماهنگی و با تفاهم به پیش میبرد.

مؤسسه ودان افغانستان میخواهد که دریافت های خویش را در رابطه به پروسه نظارت و دست آورد های انتخاباتی با تمام جوانب دخیل قرار ذیل شریک نمایند.

۱. کم رنگ بودن و عدم اشتراک مردم در یک تعداد ولایات و مراکز خاصاً عدم اشتراک زنان که تهدیدات و تبلیغات مخالفین گفته شده است که مثال زنده آن در ولایت کندهار در ولسوالی های دند و زیری و در ولایت پکتیا در ولسوالی چمکنی بوده است؛

۲. از آن عده مراکز که مؤسسه ودان افغانستان نظارت نموده است عامل اصلی عدم اشتراک زنان عکس گرفتن آنها گفته شده است؛

۳. علت بسته بودن مرکز ولسوالی دولت شاه ولایت لغمان تهدید شدید از طرف مخالفین وانمود شده است؛

۴. مراکز رای دهی ولسوالی علیشنگ ولایت لغمان تحت حملات شدید مخالفین قرار گرفته و مردم آن ولسوالی نتوانستند در مرکز یاد شده به پای صندوق های رای بروند؛ ۷. در ولایت کنر، نورستان، لغمان و ننگرهار در اکثر محلات سیستم بایومتریک نورمال و منظم گفته شده و با حضور داشت ناظرین این مؤسسه روند رای دهی اعم از زنان و مردان به صورت بهتر انجام گردیده و هم مراکز مطابق طرزالعمل ۳۰ دقیقه قبل از وقت باز و فعال شده است؛ ۱. مراکز ولسوالی اربوب جاجی ولایت پکتیا نسبت جنگ ها بسته گزارش داده شده است؛

۱. مرکز مندوخیل ولایت پکتیا و در پهلوی آن مرکز ولسوالی نادرشاه کوت ولایت پکتیا نسبت جنگ های شدید مسدود گزارش گردیده است؛

۲. در ولایت کندهار نسبت به سایر ولایات کدام چالش و مشکل خاص امنیتی موجود نبود اما متأسفانه اشتراک زنان نسبت به مردان کم بوده که علت اصلی آن موضوع عکس گرفتن گفته شده است؛

۳. در ولسوالی سپین بولدک ولایت کندهار مرکز زنانه موجود نبود اما با اثر سعی و تلاش ناظران زنانه مؤسسه ودان افغانستان و بزرگان قوم توانستند یک مرکز زنانه را فعال سازند؛

۴. در لیست کاندیدان هم یک اندازه مشکلات بوده اما این مشکل آنقدر زیاد گزارش نگردیده است اما به همین اساس ۳۰ فیصد عدم استعمال رای مردم در مراکز موضوع فوق بوده است؛

۵. عدم هماهنگی منظم کمیسیون مستقل انتخابات در رابطه به امنیت مراکز با ارگانهای امنیتی؛

۶. در اکثر ولایات عدم نشر اطلاعات و آگاهی عامه به مردم بوده که چنین وضعیت باعث تقلب مردم و عدم آگاهی مردم از مراحل ثبت شکایات گزارش شده است؛

۷. هم چنان ناظرین ما از چند مرکز گزارش آنلاین خویش را توسط (کوبو) اپلیکیشن به وقت و طور مفصل از طریق سیستم ارسال نموده است؛

۸. در ۱۳۶ مرکز که مؤسسه ودان افغانستان (پکتیا، خوست، ننگرهار، کنر، لغمان، نورستان و کندهار) نظارت کرده است کدام گزارش جدی تقلب ارایه نگردیده است در مراکز متذکره هم مامورین کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی و کمیسیون مستقل انتخابات موجود بوده و مواد حساس انتخاباتی نیز به وقت معین به مراکز فوق رسیده بود به اساس ارزیابی عمومی مؤسسه ودان افغانستان انتخابات ریاست جمهوری (۶ میزان ۱۳۹۸) نسبت به انتخابات گذشته پارلمانی شفاف میداند؛

خلاصه فصل چهارم

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی به منظور دریافت نقاط قوت و ضعف در روند انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸، نشست های نظر خواهی را با نماینده شرکای انتخاباتی انجام داده است نظر به نظریات آنها مشکلات و چالش های که در انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸ وجود داشته در قسمت عدم نصب لیست رای دهندگان در محلات رای دهی، دوام جریان کمپاین های انتخاباتی در روز رای دهی، مشکلات در فهرست رای دهندگان، عدم هماهنگی کمیسیون انتخابات با مراکز رای دهی، مشکلات در دستگاه بایومتریک، غیر فعال بودن شبکه های مخابراتی در بعضی ولایات، تهدیدات امنیتی در مراکز رای دهی، دایر نمودن جلسات علنی، دعوت نهاد های ناظر در جلسات یادشده، ابلاغ تصامیم کمیسیون شکایات در وب سایت این کمیسیون و همچنان کمیسیون مستقل شکایات گزارشات نهاد های ناظر که پروسه را از نزدیک نظارت میکردند تجزیه

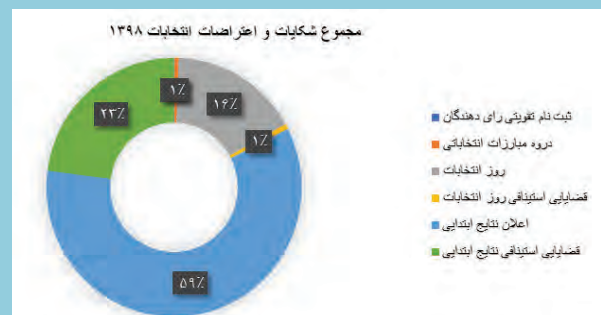
و تحلیل نموده که بیشتر متمرکز به مشکلات و چالش های روز انتخابات بوده و بعضی پیشنهادات نیز توسط نهادهای ناظر انتخاباتی ارایه گردیده است.

نتیجه گیری

کمیسیون مستقل شکایات انتخابات به منظور رسیدگی به اعتراضات و شکایات غرض تأمین عدالت انتخاباتی و سپردن حق به حقدار، از هیچ نوع کوشش دریغ نه ورزیده است با در نظر داشت مشکلات در قسمت برنامه ریزی نسبت تغییر در تقویم انتخاباتی از طرف کمیسیون مستقل انتخابات باز هم کوشیده است تمام فعالیت های پلان شده را طوریکه لازم بود، تطبیق نماید. این کمیسیون در تمام مراحل مختلف انتخاباتی به تعداد ۲۷۶۱۹ اعتراض و شکایت ثبت، جمع آوری و به آن رسیدگی نموده است که تعداد اعتراضات و شکایات هر مرحله به شرح ذیل می باشد:

۲۰ / شکایت ناشی از ثبت نام تقویتی رای دهندگان؛
۱۴۹ / شکایت ناشی از دوره مبارزات انتخاباتی؛
۴۵۲۸ / شکایت ناشی از تخطی، تخلف و شناسایی جرایم انتخاباتی روز انتخابات؛
۱۸۴ / قضیه ی استینافی روز انتخابات؛
۱۶۵۴۵ / شکایت ناشی از اعلان نتایج ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری؛
۶۳۷۷ / قضایای استینافی ناشی از اعلان نتایج ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری؛

که خوشبختانه به تمام اعتراضات و شکایات متذکره فوق بطور موفقانه رسیدگی صورت گرفته است که در نتیجه به تعداد ۱۱۸۹۴ شکایت/ اعتراض بنا بر نبود اسناد و مدارک اثباتیه رد، ۱۳۱ محل رای دهی باطل، تعداد ۷۰۳ شکایت توصیه به اقدام اصلاحی، تعداد ۷۹ تن از وظایف شان منفصل، تعداد ۱۶۸ تن جریمه نقدی، تعداد ۷۷۵۱ محل بازشماری و به تعداد ۹۱۴ تن به مراجع عدلی و قضایی معرفی گردید است.

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی نظر سنجی را که در میان نهادهای ناظر انتخاباتی، جامعه مدنی، احزاب سیاسی و ارگان های دولتی از طریق نشست ها انجام داده بود در یافته است که کمیسیون در تمام مراحل انتخاباتی اکثریت فعالیت های خویش را به صورت درست و موفقانه مطابق

قوانین و مقررات انجام داده است با سعی و تلاشی شبانه روزی خویش اعتراضات و شکایات که در انتخابات ریاست جمهوری وجود داشت، مطابق به قوانین و مقررات به آن رسیدگی تا عدالت انتخاباتی به شیوه بهتر تأمین گردد.

دست آوردها

۱. فراهم نمودن زمینه هماهنگی بهتر با جوانب ذیدخل پروسه انتخاباتی نسبت به انتخابات گذشته؛
۲. ایجاد زمینه توسعه هماهنگی و ارتباطات با تمام شرکای داخلی و بین المللی؛
۳. استخدام کارمندان ارشد انتخاباتی برای دفاتر مرکزی و ولایتی، هماهنگ کننده ولسوالی ها، نواحی و مراکز رای دهی به طور بالمقطع؛
۴. فعال سازی مرکز معلوماتی (کال سنتر) در دفتر مرکزی با شماره تماس ۱۳۲ جهت دسترسی مردم عام غرض آگاهی از روند ثبت شکایات و اعتراضات؛
۵. حضور کامل کارمندان ثبت شکایات این کمیسیون در مراکز رای دهی روز انتخابات (۶ میزان) ۱۳۹۸ که توسط نهاد های ناظر انتخاباتی نیز تأیید گردیده است؛
۶. با امکانات بسیار اندک به تمام اعتراضات و شکایت که ارقام آن نسبت به انتخابات گذشته زیاتر بود رسیدگی صورت گرفت است.

چالش ها

- ۱) عدم استخدام کارمندان دایمی دفتر مرکزی و دفاتر ولایتی؛
- ۲) عدم استخدام کارمندان موقت به وقت معین آن؛
- ۳) عدم تدویر برنامه های آموزشی به کارمندان موقت از هماهنگی، ثبت و رسیدگی شکایات/ اعتراضات انتخاباتی؛
- ۴) نبود بودجه کافی برای آگاهی دهی مردم عام از روند ثبت شکایات و اعتراضات؛
- ۵) انتقاد تکت های انتخاباتی نسبت به فیصله های این کمیسیون؛
- ۶) کمبود منابع بشری مسلکی در بخش های تخنیکی دفتر مرکزی و ولایتی این کمیسیون؛
- ۷) عدم تماس با دفاتر ولایتی ناشی از غیر فعال بودن شبکه های مخابراتی در اکثر ولایت در جریان انتخابات؛
- ۸) قطع ارتباط انترنت که در مراسلات اسناد مشکلات به بار آورده بود؛
- ۹) عدم آشنایی کارمندان بخش مسلکی با سیستم الکترونیکی (EDR) و استفاده صد فیصد از آن؛
- ۱۰) نبود امنیت در اکثر از ولایات و مواجه شدن کارمندان این کمیسیون با تهدیدات امنیتی؛

راه های حل پیشنهادی

- ۱) استخدام کارمندان دایمی دفتر مرکزی و دفاتر ولایتی؛
- ۲) استخدام کارمندان موقت مطابق نیاز مندی انتخابات؛

مآخذ

- I. گزارش سال مالی ۱۳۹۸ کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی؛
- II. گزارش توحیدی کارمندان دفاتر ولایتی، کارمندان موقت روز انتخابات (هماهنگی کننده ولسوالی ها و کارمندان ثبت شکایات مراکزی رای دهی) روز انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸؛
- III. گزارش جلسات به احزاب سیاسی، جامعه مدنی، ارگان های دولتی؛
- IV. گزارش نهادهای مرتبط به انتخابات.

ضمایم

۱. گزارش سوق اداره؛
۲. گزارش رسانه های همگانی؛
۳. گزارش مرکز معلوماتی ۱۳۲ (کال سنتر)؛
۴. گزارش نهادهای ناظر انتخاباتی.

- ۳) تدویر برنامه های آموزشی آگاهی دهی از هماهنگی، پروسه ثبت و رسیدگی شکایات/ اعتراضات به کارمندان موقت؛
- ۴) فراهم نمودن منابع مالی برای آگاهی دهی جهت آگاهی مردم عام از روند ثبت و رسیدگی به شکایات/اعتراضات؛
- ۵) تدویر جلسات آگاهی دهی با تکت های انتخاباتی از روند رسیدگی به شکایات و اعتراضات؛
- ۶) استخدام کارمندان مسلکی در بست های خالی دایمی دفتر مرکزی و دفاتر ولایتی؛
- ۷) همکاری ارگان های امنیتی در فعال نگهداشتن شبکه های مخابراتی؛
- ۸) فراهم نمودن راه بدیل برای اتصال اینترنت دفاتر ولایتی ذریعه (ستلایت)؛
- ۹) تدویر برنامه های آموزشی سیستم الکترونیکی (EDR) و استفاده صد فیصد از آن در انتخابات آینده؛
- ۱۰) مصوّن بودن دفاتر ولایتی و کارمندان از لحاظ تهدیدات امنیتی.

مقالات

گرفتاری اشخاص در قانون اجراء جزایی

پوهنیار څارمن سید محمد مختار ابراهیمی
استاد دیپارتمنت کریمناستیک و کریمنال میتودیک

چکیده

گرفتاری از جمله وظایف پولیس جنایی است که به صورت مؤقت آزادی افراد را سلب می‌کند. گرفتاری با حیثیت و آبروی شهروندان کشور سروکار دارد، زیرا چنانچه شخصی توسط پولیس گرفتار می‌شود سوالاتی زیادی نزد اقارب، همسایه‌ها و مردم ایجاد شده و زندگی فردی و اجتماعی شخص را متأثر می‌سازد. برای اینکه توانسته باشیم، حیثیت و آبروی شهروندان را حفظ نموده و به خاطر گرفتاری‌های بی‌موجب، سبب ایجاد مشکلات در روابط فردی و اجتماعی افراد نگردیم، لازم است تا گرفتاری به شکل درست در قانون اجراء جزایی، تعریف شده و تفاوت آن با نظارت و توقیف مشخص گردد. ارگان‌های متعددی در افغانستان دست اندرکار تأمین امنیت هستند که اجرای گرفتاری توسط همه آنها، تأمین کننده عدالت جزایی نمی‌باشد. بنابراین، باید نهادهای که صلاحیت گرفتاری را دارند، باید به صورت دقیق در قانون، تثبیت و معین گردند. مهم ترین موردی که باید در گرفتاری مشخص گردد، حالات و موجبات گرفتاری است تا پولیس قادر باشد، تنها در همان حالات اقدام به گرفتاری شخص نموده و در غیر آن حالات، مزاحم افراد نشده و زمینه هتک حرمت و واکنش‌های نامعقول اجتماعی را نسبت به او و خانواده وی به بار نیاورد. در مقاله حاضر تلاش صورت می‌گیرد تا مباحثی چون، مفهوم گرفتاری، مقامات صالح برای گرفتاری، حالات و

موجباتی که باعث گرفتاری اشخاص می‌گردد و غیره موارد، ارایه گردد.

گفتار اول- مفهوم گرفتاری

گرفتاری در لغت به معنی دستگیری، گرفتار کردن، اسیر کردن و آزادی کسی را سلب کردن و در زبان ادبی به معنای کمک و مساعدت نیز آمده است. (عمید، ۱۳۷۸: ۶۰۱) در لغت نامه دهخدا، گرفتاری به معنای گرفتن، چنانکه دزد یا جانی یا فراری را اسیر کردن و گرفتار شده به معنای گرفته مأخوذه اسیر، اسیر کردن، بازداشت و توقیف شده، فراگرفته و گرفتار گردیده به معنای اسیر شدن به بند افتادن آمده است. (ناصرزاده، ۱۳۷۳: ۵۱)

دوکتور لنگرودی در کتاب خویش، گرفتاری را چنین تعریف نموده است: «گرفتاری سلب آزادی عبور و مرور که منتهای آن توقیف قانونی است. یعنی بعد از گرفتاری به اتهام ارتکاب جرم، چنانچه مدافعات شخص گرفتار شده موجه نبوده، برای منع از فرار یا پنهان شدن متهم قرار بازداشت صادر می‌شود و به هر حال قرار قرار رسیدگی و تشخیص موجه نبوده مدافعات مزبور صادر می‌شود که به موجب آن سلب آزادی ناشی از گرفتاری متهم ادامه می‌یابد، از تاریخ صدور خود به مدت گرفتاری پایان داده و پس از آن به عنوان توقیف صدق می‌کند تا وقتی که حکم قطعی لازم الاجرا علیه او صادر گردد، آن وقت عنوان

توقیف جای خود را به عنوان حبس می دهد.» (لنگرودی، ۱۳۷۰: ۲۲۹۷)

در یک تعریف دیگر، گرفتاری عبارت است از عمل متوقف کردن یا محروم کردن مؤقت فرد انسانی از آزادی آمد و شد بر خلاف میل وی که ممکن است به وسیله مامورین دولت یا افرادی عادی و به امر قانون و به دستور مقام صلاحیت دار صورت گیرد و یا برخلاف قانون و بدون دستور مقام صلاحیت دار باشد. (ناصرزاده، پیشین: ۸۱) بنابر تعریف فوق، گرفتاری یک عمل قانونی است که برای مدت بسیار محدود آزادی شخص مظنون یا متهم را سلب نموده و مانع از رفت و آمد آزادانه آنها چنانکه قانون اساسی آن را تضمین نموده است، می شود. بعد از آنکه تلاشی بدنی و تحقیقات ابتدایی در خصوص شخص گرفتار شده انجام شد، در صورت اثبات مظنونیت، گرفتاری به نظارت می انجامد و اگر مدارک لازم به دست نیامد، بلافاصله فرد باید آزاد گردد.

قوانین اجراءات جزایی افغانستان با وجود که یکی از وظایف پولیس جنایی را گرفتاری و دستگیری قرار داده است، ولی هیچ گونه تعریفی از گرفتاری ارایه نکرده است. از نظر قانون اجراءات جزایی، گرفتاری عبارت است از وضع محدودیت بر رفت و آمد مؤقت مظنون و متهم توسط پولیس، مؤظف امنیت ملی و در صورت عدم حضور پولیس و مؤظف امنیت ملی عموم شهروندان که در جرایم مشهود شخصاً صلاحیت گرفتاری را دارند و در جرایم غیر مشهود، لازم است تا موافقت سارنوال یا محکمه را قبل از گرفتاری به دست بیاورند.

گرفتاری اقسام مختلف دارد که در مهم ترین آن گرفتاری را به گرفتاری اداری و قضایی تقسیم بندی می کنند. گرفتاری اداری به منظور حفظ نظم عمومی و آرامش خاطر شهروندان کشور انجام می شود که گرفتاری دیوانگان، اتباع کشورهای بیگانه و اخراج آنها، گرفتاری احتیاطی و پیش گیریانه از این موارد است. اما گرفتاری قضایی موضوع بحث قانون اجراءات جزایی است که به پولیس و مؤظف امنیت ملی صلاحیت داده است تا مظنون و متهم را بعد از آنکه جرمی به وقوع پیوسته، گرفتار و دستگیر نماید.

گفتار دوم- مقامات صالح برای گرفتاری

قوانین اجراءات جزایی افغانستان در رابطه به مقام صالح برای گرفتاری مظنونین و متهمین، سیاست واحد را دنبال نکرده است. در زمان های مختلف با توجه به وضعیت و شرایط سیاسی و اجتماعی کشور، به مقامات و نهادهای مختلف صلاحیت گرفتاری را تفویض نموده است. چنانچه در یک دوره تاریخی، ارگان امنیت ملی که به نام های اگسا، خاد و غیره یاد می گردید، بیشترین صلاحیت را در راستای گرفتاری اشخاص و به خصوص مخالفین دولت داشت. در این گفتار تلاش می ورزیم ضمن بررسی قوانین گذشته در رابطه به مقام صالح برای گرفتاری، دیدگاه قانون اجراءات جزایی جدید را در این خصوص بیان نمایم.

۱- پولیس

بررسی قوانین گذشته و فعلی افغانستان نشان می دهد که اصلی ترین نهاد صالح برای گرفتاری، ارگان پولیس می باشد. قانون اجراءات جزایی ۱۳۴۴ گرفتاری اشخاص را وظیفه افراد امنیه ذکر می کند. چنانچه در فقره ۳ ماده ۳۱ مقرر می دارد: «... امر گرفتاری و احضار توسط افراد امنیه به مرحله تطبیق گزارده می شود.» همچنین در جای دیگری، افراد امنیه یا پولیس را با ذکر شرایطی، صالح برای گرفتاری می داند: «افراد امنیه در جرایم مشهود می توانند متهم را احضار و به نزدیکترین مامور ضبط قضایی تسلیم نمایند. همچنان آنها صلاحیت مذکور را در غیر از حالت فوق نیز دارند، مشروط بر اینکه واقعه جنایت یا جنحه بوده و معرفت شخصیت متهم ممکن نشود.» (اجراءات جزایی ۱۳۴۴، م ۳۴)

افراد امنیه در آن وقت بیشتر به پولیس یونیفورم دار اطلاق می گردید که وظیفه تأمین امنیت و امن و نظم عامه را به عهده داشتند و ظابطین پولیس که به عنوان مامور ضبط قضایی اجرای وظیفه می کردند، افراد آموزش دیده و مسلکی پولیس آن وقت به شمار می رفتند که در چوکات ریاست جنایی وزارت امور داخله اجرای وظیفه نموده و صلاحیت صدور حکم گرفتاری را دارا بودند.

در ماده ۱۰ قانون کشف و تحقیق جرایم، سارندوی یا پولیس جز ارگان های کشف جرایم است که صلاحیت گرفتاری شخص مظنون به ارتکاب جرم در صورتی که جزای جرم ارتكابی حبس باشد را دارا هستند. از نظر تئوری در این قانون هیچ گونه تفاوتی میان ارگان های مختلف پولیس که در آن زمان فعالیت می کردند جهت گرفتاری اشخاص گذاشته نشده بود. اما در عمل بیشتر منسوبین ریاست عمومی جنایی وزارت امور داخله که در بیشتر حوزات امنیتی شهر کابل و سایر ولایات نمایندگی داشتند، به گرفتاری اشخاص اقدام می کردند. همین طور مطابق ماده ۳۰ قانون اجراءات جزایی مؤقت، پولیس عدلی صلاحیت دارد در جرایم مشهود به صلاحیت خویش و در جرایم غیر مشهود به امر مقامات صالح برای گرفتاری شخص، اقدام نماید.

ماده ۸۱ قانون اجراءات جزایی، در جرم مشهود پولیس و مؤظف امنیت ملی را صالح برای گرفتاری مظنونین دانسته و به این دو نهاد صلاحیت داده است تا در صورت موجودیت شرایط مقرر در قانون به گرفتاری اشخاص اقدام نمایند. اما در جرایم غیر مشهود و زمانی که مظنون از امر جلب و احضار سرپیچی می کند، قانون تنها پولیس را صالح برای گرفتاری معرفی نموده و ذکری از مؤظف امنیت ملی به میان نیاورده است.

در هنگام تحقیق جرم که از جمله وظایف سارنوال به شمار می رود، در صورتی که متهم فرار نموده و در دسترس سارنوال قرار نداشته باشد، سارنوال می تواند قضیه را الی گرفتاری متهم به تعویق انداخته و در این مدت، پولیس

را مکلف بسازد تا متهم را جستجو و گرفتار نمایند. فقره ۳ ماده ۱۶۲ حکم می‌کند: «هرگاه سارنوال تحقیق، قضیه را به تعویق اندازد، پولیس را به اتخاذ تدابیر ذیل مکلف میگرداند: ۱. جستجو و گرفتاری متهم...» از محتوای ماده فوق فهمیده می‌شود که در صورت فرار یا مخفی شدن متهم در جریان تحقیق، نهادی که باید طبق هدایت سارنوال به گرفتاری اقدام نماید، پولیس است.

۲- مؤلف امنیت ملی

گرفتاری توسط مؤلف امنیت ملی از جمله ابداعات قانون کشف و تحقیق جرایم و نظارت سارنوالی بر قانونیت تطبیق آن بود که در زمان حاکمیت حزب دموکراتیک خلق به میان آمد. در قوانین حکومت‌های شاهی و نظام جمهوری داودخان، حکم و دستوری در قوانین اجراءات جزایی، در رابطه به گرفتاری اشخاص توسط امنیت ملی وجود ندارد. حزب دموکراتیک خلق که اندکی بعد از به قدرت رسیدن با مخالفت مسلحانه مردم افغانستان مواجه گردید، تلاش به خرج داد تا از طریق زورگویی و سرکوب به تبعیت از سردمداران حزب کمونیست اتحاد جماهیر شوروی که حامی اصلی این حزب در افغانستان به شمار می‌رفت، جلو اعتراضات مردم را گرفته و آنها را وادار به اطلاعات از خودشان نماید. به همین منظور سازمان امنیتی نیرومند و قهار را به نام «اگسا» به وجود آورده و با تصویب قانون کشف و تحقیق جرایم صلاحیت کشف جرایم و گرفتاری را به آنها اعطا کرد. این سازمان بعداً به نام «خاد» مسمی گردید و در اخیر حاکمیت حزب دموکراتیک به سطح وزارت با نام وزارت امنیت دولتی ارتقا نمود که از صلاحیت گسترده در زمینه کشف جرایم و گرفتاری مخالفین رژیم برخوردار بودند.

ماده ۱۰ قانون کشف و تحقیق جرایم و نظارت سارنوالی بر قانونیت تطبیق آن، مقام صالح برای گرفتاری را ارگان‌های کشف و تحقیق جرایم معرفی نموده است. از نظر این قانون ارگان‌های کشف جرایم متشکل از سارندوی (پولیس)، آمر دارالتادیب، قوماندان‌های قطعات قوای مسلح خلق تا فرقه، لواها و غندهای مستقل و اگسا (امنیت ملی) می‌باشد. (همان) و مؤلفین تحقیق هم که به اساس قانون متذکره صلاحیت گرفتاری را داشتند، عبارت بودند از مستنطقین ارگان‌های لویه سارنوالی، سارندوی، اگسا و مستنطقین سارنوالی اختصاصی قوای مسلح خلق. (همان، ۲۰) از نظر قانون متذکره، تمام نهادهای فوق در صورت مساعد بودن شرایط قانونی، صلاحیت گرفتاری مظنونین و متهمین را دارا بودند.

ماده ۸۰ قانون اجراءات جزایی مقرر می‌دارد که کشف جرم حسب احوال توسط پولیس و مؤلف امنیت ملی صورت می‌گیرد. ذکر عبارت «حسب احوال» در ماده فوق نشان دهنده تفکیک وظایف پولیس و مؤلف امنیت ملی در کشف جرم است. مطالعه مواد مربوط به گرفتاری اشخاص، مشخص می‌سازد که مؤلف امنیت ملی تنها در حالت ارتکاب جرم مشهود جنایت یا جنبه‌ای که جزای آن حبس متوسط باشد و یا هم در حالتی که شخص به عنوان مرتکب

جرم جنایت شناسایی یا معرفی شده و احتمال فرار و غایب شدن او متصور باشد، صلاحیت گرفتاری را دارد. قانونگذار در حالات جرم غیر مشهود، مانند عدم اعتنا به اوامر جلب و احضار، فرار در حین اتهام و اجرای احکام، گرفتاری را از صلاحیت‌های پولیس قرار داده و از مؤلف امنیت ملی و یا هم سایر مامورین ضبط قضایی ذکری به عمل نیاورده است.

۳- سارنوالی

قانون اجراءات جزایی ۱۳۴۴ اعضای سارنوالی را به حیث مامور ضبط قضایی معرفی نموده است که صلاحیت کشف و تحقیق جرم را به عهده دارند. قانون مذکور در رابطه به اعضای سارنوالی توضیح نداده است که در کدام رده تشکیلاتی قرار داشته و از چه نوع امکانات و تجهیزات برخوردار هستند. هرچند گرفتاری از جمله وظایف کشفی است که می‌بایست اعضای سارنوالی صلاحیت آن را دارا می‌بود، اما حکم قانون در این خصوص مبهم و گنگ بوده و مشخص نیست که آیا سارنوال به حیث مامور ضبط قضایی، شخصاً صلاحیت گرفتاری را دارد یا خیر؟ به نظر می‌رسد مشکل فوق، از عدم ارایه تعریف گرفتاری سرچشمه می‌گیرد که متأسفانه از گرفتاری نه در قانون مورد بحث و نه در قوانین بعدی تعریفی ارایه نشده تا به اساس آن بتوان قضاوت نمود که آیا سارنوال صلاحیت گرفتاری را دارد یا خیر؟

به اساس ماده ۳۰ اجراءات جزایی ۱۳۴۴ هرگاه دلایلی کافی نزد مامور ضبط قضایی راجع به اتهام متهم حاضر وجود داشته باشد، می‌تواند در موارد آتی امر گرفتاری را صادر کند. ظاهر این حکم قانون، بیانگر آن است که سارنوال شخصاً صلاحیت گرفتاری را نداشته و در صورت نیاز، حکم گرفتاری را صادر و از افرادی که در معیت وی در عملیات گرفتاری اشتراک ورزیده‌اند می‌خواهد تا حکم وی را به منصفه اجرا قرار دهند. جزء اخیر ماده ۳۱ این قرینه را تقویت می‌نماید، چنانچه مقرر می‌دارد: «امر گرفتاری و احضار توسط افراد امنیه به مرحله تطبیق گذارده می‌شود.» قانون کشف و تحقیق جرایم که برای تحقیق جرایم، افرادی را به عنوان مستنطقین مدنظر گرفته بود، به صراحت به مستنطقین سارنوالی صلاحیت اعطا کرده بود تا در صورت نیاز به گرفتاری اشخاص اقدام نمایند. این قانون در ماده ۱۰ به ارگان‌های کشف و تحقیق جرایم صلاحیت داده بود تا شخص مظنون به ارتکاب جرم را در صورتی که جزای جرم ارتکاب شده حبس باشد، گرفتار نمایند. و نیز در ماده ۲۰ مؤلفین تحقیق جرم را که عبارت بودند از مستنطقین ارگان‌های لوی سارنوالی، سارندوی، اگسا و مستنطقین سارنوالی اختصاصی قوای مسلح خلق، مشخص نمود بود که برابر با شرایط قانونی صلاحیت دارند، اشخاص را گرفتار نمایند.

به نظر می‌رسد در شرایط کنونی که افغانستان دارای قوانین جدید اعم از اساسی و عادی است، سارنوال حق ندارد، افراد را مستقیماً و بدون دخالت پولیس یا مؤلف

امنیت ملی بنابر دلایلی که در ادامه مورد بحث قرار می‌گیرد، گرفتاری نماید. دلیل اول را می‌توان از قانون اساسی استنباط نمود. زیرا مطابق ماده ۱۳۴ قانون اساسی کشف جرم از صلاحیت‌های پولیس و تحقیق آن از وظایف سارنوال می‌باشد. از آنجایی که گرفتاری بدون شک از جمله وظایف کشفی به حساب می‌آید، بنابراین از وظایف و صلاحیت‌های پولیس بوده و سارنوال حق دخالت در این زمینه را ندارد.

ثانیاً قانون اجراءات جزایی، در هیچ یک از مواد خویش به سارنوال صلاحیت نداده است تا مستقیماً اقدام به گرفتاری نماید. هر جا که سخن از گرفتاری به میان آمده، سارنوال به حیث صادر کننده حکم گرفتاری معرفی گردیده نه شخص گرفتار کننده. چنانچه ماده ۹۷ قانون اجراءات جزایی مقرر می‌دارد: «هرگاه شخص مطلوب بدون داشتن عذر مؤجه از قبول امر احضار سرپیچی نماید... امر گرفتاری وی حسب احوال از طرف سارنوال یا محکمه صادر می‌شود.» یا در حالاتی که تحقیق قضیه به دلیل کافی نبودن دلایل اثبات، عدم حضور مظنون و غیره از سوی سارنوال به تعویق می‌افتد، به اساس فقره ۳ ماده ۱۶۲ سارنوال پولیس را به اتخاذ تدابیر ذیل مکلف می‌گرداند: جستجو و گرفتاری متهم و جمع آوری دلایل اثبات و اجراءات کشفی لازم.

از نظر رویه عملی هم تا هنوز به مشاهده نرسیده که نهاد سارنوالی، برای گرفتاری مظنونین و متهمین مستقیماً داخل اقدام شده و با چند تن اعضای خویش بدون دخیل ساختن پولیس یا مؤظف امنیت ملی جهت گرفتاری پشت در منازل مظنونین رفته باشند. بلکه گرفتاری، تفتیش و تلاشی در جرایم غیر مشهود همواره با در جریان قراردادن سارنوال، توسط پولیس انجام شده و یکتن نماینده سارنوالی به حیث نظارت کننده در پروسه عملیات اشتراک ورزیده و شاهد عملکرد پولیس می‌باشد تا جریان عملیات حقوق مظنون، متهم و اقارب آنها را نقض نکنند.

با این حال، ماده ۵۹ قانون اجراءات جزایی به سارنوالی صلاحیت می‌دهد تا در حالات جرم مشهود یا جرم جنایت بعد از کسب اطلاع، خود به محل وقوع جرم حضور یابد. این ماده سارنوال را به حیث مامور ضبط قضایی معرفی کرده است که طبیعتاً صلاحیت کشف جرم، جمع آوری دلایل اثبات، تفتیش و هکذا گرفتاری اشخاص را دارا می‌باشد. به باور برخی از صاحب نظران، چون نهاد سارنوالی مافوق نهادهای کشفی بوده و صلاحیت صدور امر گرفتاری را دارد، بنابراین به صورت اولی صلاحیت گرفتاری را نیز دارا می‌باشد.

چنانچه ملاحظه می‌شود در رابطه به گرفتاری مظنونین و متهمین توسط سارنوالی، قانون اجراءات جزای دچار تناقض گردیده است که می‌باید این نقص از طریق شیوه‌های معمول قانونگذاری مرفوع گردیده و در ضمن از آنجایی که در ماده ۱۱۹ به سارنوال صلاحیت تفتیش منازل اعطا شده، خوب است در کنار پولیس و مؤظف امنیت ملی به سارنوالی نیز صلاحیت گرفتاری به صراحت داده شود.

۴- شهروندان کشور در صورت داشتن توانایی

در نظام‌های دموکراتیک، شهروندان و مردم عادی در راستای مبارزه با جرایم، وقایه و پیشگیری از جرم نقش عمده و اساسی را بازی می‌کنند. پولیس به هر اندازه

که توانا و مسلکی باشد، بدون کمک و همکاری اهالی نمی‌توانند جلو ارتکاب جرم را در ساحه تحت مسؤولیت خویش بگیرد. قانونگذار افغانستان با توجه به اهمیت دخیل بودن شهروندان کشور برای کشف جرم و تأمین امن و نظم عامه، به شهروندان عادی صلاحیت داده است تا در شرایطی که مراجع مسوول در ساحه حضور نداشته باشند، اقدام به گرفتاری اشخاص نمایند. ماده ۳۳ قانون اجراءات جزایی ۱۳۴۴ حکم می‌کند: «هر شخص می‌تواند شخص دیگر را در صورت مشاهده به ارتکاب جنایت یا جنحه بدون اینکه امر بازداشت او را حاصل کند به نزدیکترین اداره قوای امنیه تسلیم نماید.»

به اساس ماده ۸۳ قانون اجراءات جزایی جدید، سایر مامورین ضبط قضایی مانند مفتش داخلی وزارت خانه ها، اداره عالی تفتیش و اداره عالی مبارزه با فساد اداری و همچنین مامورین دولت و عموم شهروندان مکلف هستند در حالات جرم مشهود و در صورتی که توانایی و امکانات لازم را داشته باشند، به گرفتاری مظنون اقدام نموده و در اسرع وقت وی را به مراجع مسوول مانند پولیس یا سارنوالی تسلیم نمایند. ماده مذکور در این خصوص مقرر داشته است: «هر شخص در صورت مشاهده ارتکاب جرم مشهود حتی المقدور از تمام وسایل و امکانات بازدارنده استفاده نموده، مانع فرار مرتکب شده، وی را به نزدیکترین مرجع پولیس یا سارنوالی مربوط تسلیم دهد و در صورت عدم توان او را با مشخصات لازم شناسایی و کتباً یا شفاهاً به مراجع مذکور معرفی و از واقعه اطلاع دهد.»

گفتار سوم- حالات و موجبات گرفتاری

در نظام حقوقی افغانستان، اصل بر برائت و آزادی اشخاص است. چنانچه در ماده ۲۷ قانون اساسی آمده است: «هیچ شخص را نمی‌توان تعقیب، گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون». بنابراین، هیچ کس حق ندارد بدون موجب آزادی شخص را محدود یا سلب نماید. اما اگر ضرورت ایجاب نماید تا شخصی را گرفتار نماییم باید قانون برای ما چنین اجازه را داده باشد. قانون اجراءات جزایی احوال و حالات که پولیس و مؤظف امنیت ملی صلاحیت دارد، اقدام به گرفتاری نماید را مشخص نموده است که در ذیل به یکایک آنها اشاره می‌نمایم.

۱- ارتکاب جرم مشهود جنایت یا جنحه

یکی از مواردی که پولیس و مؤظف امنیت ملی صلاحیت دارد بدون حکم محکمه و سارنوال و به صلاحیت خویش شخص را گرفتار نماید، ارتکاب جرم مشهود جنایت یا جنحه‌ای است که جزای آن حبس متوسط در قانون پیش‌بینی شده باشد. (اجراءات جزایی، ۱۳۹۲: م ۸۱) دقت در شرایط فوق نشان می‌دهد که در کنار مشهود بودن، جرم باید از نوع جنایت یا جنحه‌ای دارای حبس متوسط باشد تا زمینه گرفتاری شخص را فراهم نماید.

از نظر گد جزای افغانستان، جنایت جرمی است که مرتکب آن به مجازات اعدام، حبس دوام درجه یک، حبس دوام درجه دو و یا هم حبس طویل محکوم می‌گردد. اعدام عبارت است از آویختن محکوم علیه به دار تا وقت مرگ. حبس دوام، زندانی ساختن محکوم علیه در یکی از

محاسبی که از طرف دولت به این منظور تخصیص یافته است، می‌باشد و مدت حبس دوام درجه یک بیش از ۲۰ سال الی الی ۳۰ سال است، حبس دوام درجه دو بیش از ۱۶ الی ۲۰ سال و مدت حبس طویل یکی دیگر از شرایط گرفتاری است که مدت آن از پنج سال کمتر و از پانزده سال بیشتر بوده نمی‌تواند. قتل عمدی، جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی، سرقت‌های بزرگ و مسلحانه، اختطاف و آدم ربایی از جمله جرایمی هستند که مجازات اعدام، حبس دوام یا حبس طویل را در قبال دارند. بنابراین پولیس و مؤظف امنیت ملی در صورت مشهود بودن این گونه جرایم، می‌توانند شخصاً و بدون حکم محکمه به گرفتاری مرتکبین آن اقدام نمایند.

با توجه به شرط ماده ۸۱ قانون اجراءات جزایی، گرفتاری در جرم مشهود جنبه زمانی مجاز است که میزان مجازات جرم ارتكابی از یکسال کمتر و از پنج سال بیشتر نباشد. زیرا به اساس ماده ۳۰ کُد جزا، مدت حبس متوسط از یکسال کمتر و از پنج سال بیشتر بوده نمی‌تواند. بنابراین، پولیس و مؤظف امنیت ملی صلاحیت ندارد شخص را به دلیل ارتكاب جرم جنبه که مجازات حبس از سه ماه الی پنج سال را دارد، گرفتار نماید، بلکه باید از جمله جرایم جنبه‌ای باشد که حداقل مجازات حبس آن از یکسال کمتر نباشد. مثلاً به اساس ماده ۴۲۶ کُد جزا چنانچه شخص در سیستم‌های نرم‌افزار و سخت افزار مراکز جمع‌بندی نتایج (کمیسیون‌های انتخاباتی) بدون مجوز قانونی مداخله نماید، به حبس متوسط بیش از سه سال، محکوم میگردد. همچنین به اساس فقره ۲ ماده ۴۲۷ کُد جزا هرگاه اعمال خشونت و تشدد در جریان انتخابات منجر به اخلال جریان انتخابات گردد، مرتکب به حبس متوسط بیش از دو سال، محکوم خواهد گردید. بنابراین در صورتی که شخص مرتکب این نوع جرایم انتخاباتی یا جرایم مماثل دیگر به گونه‌ای مشهود گردد، پولیس می‌تواند فاعل آن را گرفتار و به منظور اجراءات بعدی، تسلیم نهادهای عدلی و قضایی نماید.

۲- ارتكاب جنایت در جرم غیر مشهود

اصل بر آن است که پولیس و مؤظف امنیت ملی در جرایم غیر مشهود، حق گرفتاری اشخاص را ندارد. در صورتی که بالای کسی شک و شبهه‌ای وجود داشته باشد و نیاز به گرفتاری وی احساس گردد، اینکار باید با اجازه قبلی محکمه با صلاحیت انجام شود. اما قانون اجراءات جزایی به منظور جلوگیری از فرار و مخفی شدن مظنون و متهم، به پولیس صلاحیت داده است در صورتی که شخص به حیث مرتکب جرم جنایت شناسایی یا معرفی گردیده و احتمال فرار و مخفی شدن وی متصور باشد، اقدام به گرفتاری نماید. (اجراءات جزایی، ۱۳۹۲: ۸۱)

در چنین حالت، اولاً جرم باید از نوع جنایت باشد. در جرایم جنبه و قباحت، پولیس و مؤظف امنیت ملی حق ندارد به صرف معرفی وی به عنوان مرتکب جرم از جانب

مجنی‌علیه یا سایر مردم به گرفتاری وی اقدام نماید. ثانیاً پولیس احتمال دهد که اگر به گرفتاری شخص اقدام نکند، ممکن شخص فرار نموده و یا هم مخفی شود. مثلاً هرگاه شخص در زمان جنگ شی از اشیایی را که سری از اسرار دفاعی کشور شمرده می‌شود، به نفع دولت خارجی تلف یا غیر قابل استفاده گرداند، به اعدام محکوم می‌گردد. ارتكاب این جرم با توجه به مجازات آن از جمله جرایم جنایت به شمار می‌رود. حالا اگر شخصی مرتکب این جرم گردیده باشد و با این گمان که کسی از ارتكاب آن آگاه نیست به زندگی عادی خویش ادامه دهد و بعد از چند ماه جرم وی از جانب مسؤولین ذیربط کشف گردیده و یا هم تعدادی از مردم وی را مرتکب جرم معرفی نمایند، پولیس و مؤظف امنیت ملی می‌تواند به صلاحیت خویش به گرفتاری اقدام نماید. زیرا برهنه است که اگر مرتکب متوجه شود که جرم وی کشف گردیده و پولیس و مؤظفین امنیت ملی به دنبال دستگیری و گرفتاری وی هستند، بلافاصله اقدام با فرار یا مخفی شدن می‌نماید.

در فقره ۲ ماده ۸۱ آمده است: «شخصی که به حیث مرتکب جرم جنایت شناسایی یا معرفی شده است، احتمال فرار و غایب شدن او متصور باشد.» این فقره با وجودی که با جرم مشهود مشابهت دارد، اما جرم مشهود به حساب نمی‌آید. زیرا در ماده ۸۲ که در آن جرم مشهود تعریف گردیده است در فقره ۲ خویش یکی از حالات جرم مشهود را چنین بیان می‌کند: «مرتکب بعد از ارتكاب جرم، فرار و بلافاصله از طرف مجنی‌علیه، پولیس یا مردم شناسایی یا بالفعل تعقیب شود.» چنانچه ملاحظه می‌شود مطابق ماده ۸۲، جرم در حالتی مشهود است که مرتکب جرم را انجام و در حال فرار باشد که بلافاصله مورد شناسایی یا تحت تعقیب قرار گیرد. اما در ماده ۸۱ اولاً شرط «بلافاصله» نیامده و ثانیاً حالت فرار و تعقیب مرتکب از سوی مجنی‌علیه، پولیس و مردم بعد از ارتكاب جرم، شرط نشده است.

۳- در سایر موارد

برعلاوه موارد فوق، حالات دیگری هم وجود دارد که پولیس می‌تواند اقدام به گرفتاری اشخاص نماید. در ذیل به این موارد اشاره می‌نماییم.

۳-۱ سرپیچی از اوامر جلب و احضار بدون عذر موجه

هرگاه شخص از سوی سازنوال یا محکمه ذیصلاح به حضور در اجراءات تعقیب عدلی مکلف گردد و بدون عذر موجه در معیاد معینه حاضر نگردد، محکمه یا سازنوال می‌تواند پولیس را مکلف به گرفتاری شخص نماید و پولیس در این حالت مکلف است، با به کارگیری شیوه‌های کشفی و استخباراتی محل بود و باش شخص را مشخص و به گرفتاری وی اقدام نماید.

در صورتی که شخص جلب و احضار شده برای عدم حضور خویش در موعد معین، عذر موجه مانند مریضی، محافل خوشی، حوادث طبیعی و غیره را به پیشگاه محکمه

یا سارنوال تقدیم نماید، عذر مذکور از جانب مرجع ذیصلاح مورد ارزیابی قرار گرفته و پیرامون آن تصمیم لازم اتخاذ می‌گردد. هرچند قانون اجرائات جزایی هیچ‌گونه اقدام انضباطی یا جزایی را برای کسانی که به حکم جلب و احضار توجه نمی‌کنند، تجویز نکرده است.

۳-۲ خوف اخفا یا فرار

زمانی که حکم جلب و احضار یک شخص از سوی مقام صالح صادر می‌شود و شخص از خوف روبرو شدن با پولیس، مجازات و غیره تصمیم می‌گیرد تا به حکم جلب و احضار توجه نکرده و در فکر مخفی شدن یا فرار می‌افتد، پولیس می‌تواند یا دستور سارنوال و محکمه و یا هم به صلاحیت خویش شخص را گرفتار نماید. در صورت که جرم از نوع جنایت بوده و احتمال فرار یا مخفی شدن مظنون با قرائن روشن و مدلل ثابت گردد، پولیس می‌تواند به صلاحیت خویش به گرفتاری شخص اقدام کند. در سایر حالات مانند جرم جنایت که فاعل آن قصد فرار یا مخفی شدن ندارد، جرایم جنحه و قباحات، پولیس صلاحیت گرفتاری خودسرانه را نداشته و باید حکم سارنوال و محکمه را در رابطه به گرفتاری شخص با خود داشته باشد.

اگر شخصی عمل سرقت ۷۰۲ گد جزا را مرتکب شود، با توجه به اینکه مجازات طویل برای آن در نظر گرفته شده و از جمله جرم جنایت است، پولیس می‌تواند مرتکب آن را بعد از شناسایی یا معرفی توسط اشخاص در صورتی که احتمال فرار وی متصور باشد، بدون داشتن حکم سارنوال یا محکمه گرفتار نماید. اما اگر شخص جرم مذکور در ماده 432 گد جزا را که در رابطه به تغییر یا تبدیل کردن اسناد، کم یا زیاد کردن آراء انتخاباتی است، انجام دهد پولیس تنها در صورت حکم سارنوال و محکمه می‌تواند به گرفتاری مرتکب اقدام نماید. ماده فوق الذکر چنین حکم می‌کند: «شخصی که یکی از اعمال ذیل را مرتکب شود به حداکثر حبس متوسط، محکوم می‌گردد:

- ۱- تغییر یا تبدیل اسناد انتخاباتی اعم از کتاب ثبت، فورم‌های ثبت نتایج و اوراق رأی دهی به نفع یا ضرر کاندید.
- ۲- کم کردن و یا زیاد کردن آراء در جریان انتخابات به نفع یا ضرر کاندید.»

۳-۳ خوف ضیاع آثار و علایم جرم

از بین بردن آثار و علایم جرم؛ بیشتر مجرمین بعد از ارتکاب جرم، نهایت تلاش شان را به خرج می‌دهند تا هرچه زودتر از صحنه جرم فرار نمایند تا از شناسایی و گرفتاری توسط مراجع مسؤول و مردم در امان بمانند. بعد از مدتی که بر اعصاب خویش مسلط شده و به خاطر می‌آورند که احیاناً مدرکی از خویش در صحنه جرم به جا گذاشته و یا اینکه در حین فرار توسط شخصی مشاهده گردیده است، تلاش می‌کنند تا به محل واقعه برگشته و مدارک اثباتیه جرم را نابود کرده و شاهد را یا از طریق تطمیع و تهدید وادار به سکونت نموده و یا هم با از بین بردن وی، سرپوشی برای عملی جرمی خویش بگذارد. بنابراین، وقتی چنین افراد جلب می‌شوند، پولیس باید بلافاصله به گرفتاری آنها اقدام نماید تا از ضیاع آثار و علایم جرمی از سوی آنها، جلوگیری به عمل آورد.

۳-۴ مشخص نبودن محل سکونت شخص

آخرین موردی که پولیس صلاحیت دارد شخص مجلوب

را گرفتار نماید، زمانی است که شخص محل مشخص برای سکونت و بود و باش خویش در حوزه مربوطه نداشته باشد. داشتن محل سکونت مشخص، باعث می‌گردد تا شخص به سادگی حاضر به ترک آن نگردد. در حالی که اگر یک شخص خانه به دوش بوده و محل سکونت معین نداشته باشد، به سادگی و بدون دل‌واپسی می‌تواند از آن محل به جای برود که پولیس قادر نباشد او را پیدا نماید.

گفتار چهارم- محدودیت‌های پولیس در گرفتاری

قانون اجرائات جزایی، به مأمور کشف جرم که متشکل از پولیس و امنیت ملی است، صلاحیت داده تا مرتکب جرم مشهود و مرتکب جنایت را به شرطی که احتمال فرار و مخفی شدن وی متصور باشد، گرفتار نماید. اما این صلاحیت عام و کلی نبوده و با توجه به قانون اساسی و برخی کنوانسیون‌های بین‌المللی که افغانستان به آن ملحق گردیده، برخی محدودیت‌هایی پیش روی پولیس قرار گرفته که حتی در جرم مشهود هم نمی‌توانند، به گرفتاری اشخاص خاص اقدام نمایند. در ذیل افرادی که پولیس حق گرفتاری آنها را بدون طی مراحل قانونی ندارند، یکایک مورد بحث قرار می‌دهیم.

۱- رؤسای دول خارجی و وزرای خارجه

رئیس دولت هر کشور عالی‌ترین مقام سیاسی آن کشور به شمار می‌رود و اداره امور کشور بر عهده رئیس دولت قرار دارد و برای این منظور اقدام به تعیین نمایندگانی جهت برقراری ارتباط با کشورهای مختلف جهان می‌نماید و صلاحیت اجرای اختیارات و اقتدارات عالی کشوری را بر عهده دارد. همچنین وزیر امور خارجه با تعیین سفرا و نمایندگان سیاسی به انجام امورات دیپلماتیک می‌پردازند و روابط بین‌المللی کشور متبوع خویش را با سایر کشورها تعیین می‌نمایند. با توجه به نیاز به روابط دیپلماتیک، این عرف توسط تمامی کشورهای جهان به رسمیت شناخته شده است.

کنوانسیون وینا در مورد مصونیت رئیس کشور از تعقیب جزایی مقرراتی پیش‌بینی نکرده است و این امر شاید به لحاظ رعایت احترام رؤسا در تمام دنیا و عنایت کشورها به رفتار متقابل و نزاکت بین‌المللی در اعطا مصونیت به روسا باشد که کنوانسیون نیازی به تصریح آن ندیده است، اما دولت‌ها طبق اصل رفتار متقابل و رعایت آداب و نزاکت بین‌المللی، روسای کشورها را مصئون از تعقیب جزایی می‌دانند. استفاده رئیس کشور از مصونیت در کشور میزبان مستلزم اطلاع قبلی و معرفی خود به عنوان رئیس دولت می‌باشد و الا اگر به صورت رسمی خود را معرفی نکند و همانند شهروند عادی وارد کشور شود، همانند فرد عادی با وی برخورد خواهد شد. (علامه، ۱۳۹۴: ۴۰)

۲- اعضای هیئت دیپلماتیک

مسؤولیت جزایی اعضای هیئت دیپلماتیک، نخستین بار در ماده ۱۹ کنوانسیون پان امریکن در سال ۱۹۲۸ مورد توجه قرار گرفت و سپس در کنوانسیون دیپلماتیک وین (۱۹۶۱) با گستره بیشتری تأیید شد. طبق این کنوانسیون: «مأمور سیاسی در کشور پذیرنده از مصونیت تعقیب جزایی

را در رابطه به فعل جرمی وی جمع‌آوری نماید. اما اگر ضرورت احساس گردد تا مرتکب تحت نظارت یا توقیف قرار گیرد، به اساس ماده ۴۱ معاهده ۱۹۶۳ پولیس حق نظارت و سارنوال حق توقیف چنین اشخاص را ندارد.

در جرایم غیر مشهود مامور کشف جرم صلاحیت گرفتاری مامور کنسولی را ندارند مگر در مواردی که مامور مرتکب جنایت بزرگ مثل جرایم نسل کشی، جرایم علیه بشریت، قتل و غیره گردیده باشد و مقام صلاحیتدار قضایی، امر گرفتاری را صادر کرده باشد. همچنین در صورت اجرای یک تصمیم قضایی که جنبه قطعی داشته باشد، می‌توان در غیر موارد جنایت بزرگ، یعنی در جرایم جنحه هم مامور کنسولی را گرفتار، نظارت، توقیف و محاکمه نمود.

نتیجه گیری

مطابق فقره ۲ ماده ۴ قانون اجراءات جزایی افغانستان، مأمور ضبط قضایی عبارتند از پولیس، مؤظف امنیت ملی، مفتش اداره عالی تفتیش، مؤظف تفتیش داخلی وزارت‌ها و ادارات دولتی و مؤظف اداره مبارزه علیه فساد اداری می‌باشد که از میان همه آنها تنها پولیس و مؤظف امنیت ملی با احراز شرایط قانونی صلاحیت گرفتاری اشخاص را دارند.

در حالاتی که ایجاب گرفتاری اشخاص را می‌نماید، قانون اجراءات جزایی میان پولیس و مؤظف امنیت ملی تفکیک قایل شده است. مطالعه مواد مربوط به گرفتاری اشخاص، مشخص می‌سازد که مؤظف امنیت ملی تنها در حالت ارتکاب جرم مشهود جنایت یا جنحه‌ای که جزای آن حبس متوسط باشد و یا هم در حالتی که شخص به عنوان مرتکب جرم جنایت شناسایی یا معرفی شده و احتمال فرار و غایب شدن او متصور باشد، صلاحیت گرفتاری را دارد. در حالی که در حالات جرم غیر مشهود، مانند عدم اعتنا به اوامر جلب و احضار، فرار در حین اتهام و اجرای احکام، گرفتاری را از صلاحیت‌های پولیس قرار داده و از مؤظف امنیت ملی و یا هم سایر مامورین ضبط قضایی ذکری به عمل نیاورده است.

پیشنهاد

مواد مربوط به گرفتاری در قانون اجراءات جزایی، به صورت پراکنده و مبهم ذکر شده است که فهم و تحلیل آنرا برای نهادهای عدلی و قضایی دشوار می‌سازد. اگر از مفهوم گرفتاری، نهادهای صالح برای گرفتاری، حالات و موجبات آن به صورت دقیق در قانون اجراءات جزایی، تذکر به عمل آید، یقیناً مسوولین ذیربط را در فهم آسان قانون و اجرای آن کمک خواهند نمود.

در قانون اجراءات جزایی، برای نهاد سارنوالی صلاحیت تلاشی اشخاص و تفتیش مسکن داده شده است، ولی در خصوص صلاحیت وی برای گرفتاری وضاحت نداده است. از آنجایی که اکثراً تلاشی اشخاص و تفتیش مسکن به گرفتاری می‌انجامد، بهتر خواهد بود، صریحاً به سارنوال صلاحیت گرفتاری داده شود تا ابهام در قانون مرفوع گردد.

برخوردار است. و نیز طبق ماده ۲۹ کنوانسیون وین: «شخص مامور سیاسی مصئون است و نمی‌توان او را به هیچ عنوان مورد تعقیب یا بازداشت قرار داد. کشور پذیرنده با وی رفتار محترمانه‌ای که در شأن اوست خواهد داشت و اقدامات لازم را برای ممانعت از وارد آمدن لطمه به شخصیت، آزادی و حیثیت او اتخاذ خواهد کرد.» (آشوری، ۱۳۸۵: ۱۹۰)

از محتوای ماده ۲۹ کنوانسیون وین، چنین استنباط می‌شود که اعضای هیئت دیپلماتیک در قبال کلیه جرایم اعم از جنایی یا جنحه‌ای مصئونیت داشته و مورد تعقیب جزایی در کشور پذیرنده قرار نمی‌گیرند. چنانچه ماده ۳۱ کنوانسیون این موضوع را چنین بیان می‌دارد: «مامور سیاسی در کشور پذیرنده از مصئونیت تعقیب جزایی برخوردار است.» مثلاً اگر پولیس مطمئن باشد که واسطه یک دیپلمات خارجی دارای نمبر پلیت (CD)، حامل مواد مخدر است، نمی‌تواند به توقف و تلاشی واسطه متذکره اقدام نماید. در این حالت پولیس باید با اقدامات مخفی، موضوع را مستند سازی نموده و گزارش آن را در اختیار مقامات صالحه قرار دهد. در این حالت وزارت خارجه کشور می‌تواند، دیپلمات مجرم را به عنوان یک شخص نامطلوب از کشور اخراج نماید.

سایر افرادی که در کنار اعضای هیئت دیپلماتیک از مصونیت برخوردارند، قرار ذیل هستند:

- بستگان اعضای هیئت دیپلماتیک که اهل خانه او هستند به شرط آن که تبعه کشور پذیرنده نباشند از مصونیت جزایی برخوردار است.

- کارمندان اداری و فنی ماموریت و همچنین بستگان آنها که اهل خانه آنها هستند به شرط آن که تبعه کشور پذیرنده یا مقیم دایم آن کشور نباشند از مصئونیت جزایی برخوردار هستند.

- خدمه اعضای هیئت دیپلماتیک به شرط آن که تبعه کشور پذیرنده یا مقیم دایم آن کشور نباشد نسبت به اعمال ناشی از اجرای وظایف خود مصئونیت جزایی دارند. (ماده ۳۷ و ۳۸ کنوانسیون وین) (علامه، پیشین، ۳۸)

۳- نمایندگان کنسولی

یکی دیگر از اعضای هیئت دیپلماتیک یا نمایندگان کشورهای خارجی که از مصئونیت جزایی برخوردار هستند، نمایندگان کنسولی می‌باشند. البته با توجه به کنوانسیون روابط کنسولی مصوب ۳۱ اکتوبر سال ۱۹۶۳، مصئونیت پیش‌بینی شده محدودتر از مصئونیت اعضای هیئت دیپلماتیک می‌باشد. زیرا این مصئونیت تنها به مناسب اعمال ناشی از اجرای وظایف رسمی کنسولی است. ضمناً مصئونیت جرایم مشهود را دربر نمی‌گیرد. (علامه، پیشین: ۴۴)

بنابراین، نمایندگان کنسولی کشورهای خارجی که در شهرهای بزرگ افغانستان مثل بلخ، هرات، کندهار، ننگرهار و غیره مصروف فعالیت هستند، در رابطه به رفتار ناشی از اجرای وظایف رسمی شان مصئونیت دارند. در صورتی که یک نماینده کنسولی مرتکب جرم مشهود گردد، پولیس می‌تواند به گرفتاری وی اقدام نموده و مدارک اثباتیه لازم

منابع کتاب‌ها

۱. عمید، حسن؛ فرهنگ فارسی عمید، (تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۸).
۲. علامه، غلام حیدر؛ اصول محاکمات جزایی افغانستان، (کابل، دانشگاه ابن سینا، ۱۳۹۴).
۳. آشوری، محمد؛ آئین دادرسی کیفری، (تهران، سمت، ۱۳۸۵).
۴. جعفری لنگرودی، محمدجعفر؛ ترمینولوژی حقوق، (تهران، گنج دانش، ۱۳۷۰).
۵. آخوندی، محمود؛ آئین دادرسی کیفری، (تهران، سازمان فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸).
۶. انصاری، ولی الله؛ کشف علمی جرایم، (تهران،

سمت، ۱۳۸۰).

۷. ناصرزاده، هوشنگ؛ آئین دادرسی کیفری، (تهران، نشر دیدار، ۱۳۷۳).
- قوانین
۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان، مصوب ۱۳۸۲.
۲. قانون اجراءات جزایی مصوب سال ۱۳۴۴.
۳. قانون اجراءات جزایی جدید، مصوب سال ۱۳۹۲.
۴. کُد جزا، مصوب سال ۱۳۹۶.
۵. قانون جزای افغانستان، مصوب ۱۳۵۵.
۶. قانون کشف و تحقیق جرایم و نظارت سارنوالی بر قانونیت تطبیق آن، مصوب ۱۳۵۸.

چگونگی راه اندازی مبارزات انتخاباتی و مسیر موفقیت در انتخابات

تهیه کننده خالد مقصودی

چکیده:

انتخابات عصاره مردم سالاری در هر حاکمیت است. در بستر انتخابات، احزاب سیاسی به مثابه یک کمپانی تجاری خود را در معرض رأی مردم قرار داده و توده ها نیز به عنوان خریدار اصلی ایده ها و چهره های جریان های سیاسی در این عرصه نقش آفرینی میکنند. پاسخ به این سؤال که احزاب و جریانات سیاسی چگونه میتوانند در رقابت انتخاباتی سبد رأی خود را حد اکثر کرده و پیروز میدان باشند؛ سالهاست که ذهن فعالان این حوزه را به خود معطوف داشته است. در مقاله حاضر با تکیه بر تحلیل نظر نخبگان سیاسی و فعالان مدنی در عرصه انتخابات، عوامل کلیدی موفقیت در انتخابات پارلمانی، انتخابات ریاست جمهوری و دیگر انتخابات با استفاده از روش های تازه کمپاین های انتخاباتی و مدل سازی درمبارزات انتخاباتی به بررسی و تحلیل علمی گرفته شده است.

چنانچه نتایج مطالعات علمی درخصوص موفقیت درانتخابات نشان داده است که عوامل انتظارات رأی دهندگان، عملکرد حزب حاکم و نوع تأیید صلاحیت ها به عنوان اساسی ترین عوامل عمل نموده و بیشترین تأثیر را در بین عوامل کلیدی موفقیت درانتخابات دارا می باشند و درنهایت مشارکت سیاسی و الگوی رأی دهی جامعه سطح اول و تأثیر پذیرترین عوامل کلیدی موفقیت را در بر میگیرند.

مقدمه :

تبلیغات فرایند طبیعی معرفی کاندیداها است که توسط ستادهای انتخاباتی یا نامزدها و هواداران آنها در طول دوران مجاز تبلیغاتی انجام می شود، اما ضد تبلیغات یک برنامه ی روانی است که ممکن است نا آگاهانه یا عمدا توسط یک نامزد یا هواداران او انجام شود. برنامه های تبلیغاتی اگر هدف مند و حساب شده باشند، نوعی تبلیغ به حساب می آیند، اما اگر برنامه ی تبلیغی یک نامزد

به گونه ی او را تخریب کند، آن دیگر تبلیغ نیست، نفوذ عوامل مخرب رقیب درمیان ستادهای انتخاباتی می تواند در تخریب چهره ی یک نامزد انتخاباتی نقش زیادی داشته باشند.

خیلی طبیعی است که در هر انتخاباتی رقیبان برای ضدتبلیغات برنامه ی مفصلی تدارک ببینند و این با توجه به وجود نیروهای متخصص در تیم های گوناگون متفاوت خواهد بود، اما در جهان مدرن ضد تبلیغات بخش عمده ای از تبلیغات محسوب می شود و یک نامزد آمادگی داشته باشد تا هزینه ی بیش تری به این بخش اختصاص دهد. زیرا اثری که از ضد تبلیغات به صورت غیرمستقیم به دست می آید، هیچ گاه از تبلیغات مستقیم به دست نخواهد آمد. این رفتار در زندگی عادی نیز طبیعی است. خراب کردن، تهمت زدن، تخریب و تحقیر افراد نتیجه ی آبی دارد و رفع آن هم به سادگی امکان ندارد و انسان در رقابت می تواند با تخریب دیگران خود را تطهیر و تقدیس کند. این نوع رقابت گرچه انسانی و جوان مردانه نیست، اما از لوازم زندگی در دنیای سیاست است و شاید به همین دلایل بوده است که از قدیم می گفتند که «سیاست پدر و مادر ندارد!» ضد تبلیغات در جهان سوم هم نقش دارد و بخشی از آرای انتخاباتی کاندیداها مدیون این روش هنرمندانه است که در این کشورها، وجود دارد.

مسیر موفقیت درانتخابات:

امروزه انتخابات به یک کارزار کاملاً حرفه ای تبدیل شده است. در این کارزار، پول زیاد یا سرمایه اجتماعی و انسانی به موفقیت منجر نخواهد شد؛ بلکه حرفه ای عمل کردن در مدیریت انتخابات و برنامه ریزی هدفمند و موثر، ضامن پیروزی است. احزاب، گروه ها و افرادی که قصد دارند در انتخابات شرکت کنند یا احزاب و افرادی که می خواهند پیروزی قبلی خودشان را حفظ کنند و آن را توسعه دهند،

لازم است که به انتخابات به مثابه یک صنعت کاملاً پیشرفته و تخصصی نگاه کنند.

نگاه تخصصی و حرفه‌ای به انتخابات، مستلزم تعریف گام به گام شروع حرکت تا رسیدن نقطه مطلوب و همچنین استفاده از رویکردهای تخصصی و بهره‌گیری از نیروهای حرفه‌ای و به-کارگیری فناوری-های انتخاباتی و در یک کلام بهره‌گیری از شیوه‌های کارگیری مبارزات انتخاباتی و تبلیغاتی است.

“برنامه‌ریزی انتخابات” شاه کلید پیروزی در رقابت‌های انتخاباتی دانسته می‌شود و فناوری‌های انتخاباتی در خدمت انجام موثر این برنامه‌ریزی است.

در این میان کمپاین تبلیغاتی انتخاباتی از موثرترین و کاربردی‌ترین شیوه‌هایی است که در سطح جهانی به رسمیت شناخته شده و آنان که توانسته‌اند در عرصه کمپاین، بهتر عمل کنند، در نتیجه‌ی انتخابات نیز موفق‌تر بوده‌اند. مبارزات انتخاباتی، برنامه‌ریزی هدفمند و بسیج امکانات برای دستیابی به هدفی مشخص است. در تبلیغات انتخاباتی، استفاده از کمپین تبلیغاتی کمک می‌کند که با کمترین اشتباه و با بیشترین بهره‌وری، هم بتوانیم امکانات و منابع موجود را استفاده نماییم، هم بیشترین اثرگذاری روی مخاطب را داشته باشیم و هم با بهره‌گیری از علوم تبلیغات، بازاریابی، جامعه‌شناسی و روانشناسی به صورت علمی و تخصصی، تبلیغ و اطلاع‌رسانی و برنامه تبلیغاتی را پیش ببریم.

در نگاه ما، کمپین انتخاباتی باید ۷ مرحله مهم را پشت سر بگذارد تا موفق باشد، با هم به طور اجمالی و خلاصه این ۷ مرحله را مرور می‌کنیم:

۱- مطالعات کاربردی و تحلیل وضعیت

در مرحله اول، لازم است که مطالعات کاربردی و بنیادین درباره کاندیدا یا لیست انتخاباتی صورت پذیرد و تحلیلی از وضعیت و موقعیت فعلی و رقبا و شیوه عملکرد کمپاین تبلیغاتی ارائه شود. در این مرحله اقدامات ذیل صورت می‌پذیرد:

بررسی نقاط قوت نامزد جهت نشر و گسترش
بررسی نقاط ضعف نامزد جهت ارائه پاسخ
بررسی فرصت‌های بیرونی جهت بهره‌گیری
بررسی تهدیدهای بیرونی جهت تبدیل به فرصت
عارضه‌یابی و آسیب‌شناسی احتمالی از وضعیت و احتمال حرکات رقبا
ایجاد اتاق فکر

شناسایی و تعیین مخاطبان هدف

بررسی عوامل موثر در تصمیم رای دهندگان
بررسی عوامل موثر در تصمیم رای دهندگان
بررسی عوامل موثر در تصمیم رای دهندگان
مطالعه درباره بازاریابی سیاسی نامزدهای انتخاباتی موفق شده در دنیا

۲- تدوین استراتژی کمپین انتخاباتی

در این مرحله اهداف اصلی کمپاین تبلیغاتی انتخاباتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. باید درباره رای دهندگان و

مخاطبین اصلی به این نتیجه برسیم که ارزشها، اهداف، سابقه و محدودیت‌های آنها چه می‌باشد تا بر اساس این موضوعات هدف‌گیری و استراتژی کمپاین را ایجاد نماییم. در این استراتژی چند موضوع مورد بررسی قرار می‌گیرد:

✓ اهداف مبارزات انتخاباتی و حرکات اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی

✓ شناسایی مخاطب و بخش بندی آنها از لحاظ ذهنی و فکری، فرهنگی و اجتماعی، فردی و روانشناختی، و موقعیتی و جغرافیایی

✓ جمع‌آوری اطلاعات آماری، جمعیت، لهجه‌ها، قومیت‌ها، میزان باسواد و بی‌سواد، سطح سواد، جنسیت‌ها، شهرنشین و روستا نشین و... با استفاده از اطلاعات تازه
✓ جایگاه و موقعیتی که می‌خواهیم کاندیدا یا لیست نامزدان به آن دست پیدا کنند.

✓ توجه به اصول اخلاقی و قوانین انتخابات و ممنوعیت‌ها و محدودیت‌ها که اولاً اقدامی انجام نشود که بعداً با آن ممانعت گردد و ثانیاً کاندیداها به بی‌قانونی و تخلف انتخاباتی متهم نگردند!

✓ زمان بندی اجرای مبارزات انتخابات:

✓ از چه زمانی آغاز شود، در چه زمانی اوج بگیرد و در چه زمانی به پایان برسد و اگر انتخابات به مرحله دوم رفت، چه برنامه‌ای اجرا گردد؟

✓ توجه به تقویم و مناسبت‌ها و تعطیلات و سالگردها و مراسم‌ها، و انجام اقدامات و حرکت‌های تبلیغاتی و انتخاباتی متناسب با موقعیت زمانی.

✓ تست‌های اولیه: در هر مورد پیام یا پوستر یا حرکت تبلیغاتی، تست و آزمایش اولیه انجام می‌شود و بعد از ارزیابی اولیه، نهایی شده و منتشر می‌شود.

۳- ایجاد پیام و جذابیت تبلیغاتی و ارتباطی

در این مرحله از کمپاین انتخاباتی، استراتژی‌های ارتباطی و ابزار تبلیغاتی مناسب ایجاد یا انتخاب می‌شوند که شامل موارد ذیل است:

- انتخاب شعار مناسب تبلیغاتی
- انتخاب رنگ مناسب
- ایجاد تمایز در تبلیغات و عدم تقلید و برنامه‌های تکراری
- الگو برداری و Benchmarking از نمونه‌های موفق داخلی و خارجی
- استفاده از جاذبه‌های تبلیغاتی مناسب و بجا مثل جذابیت منطقی، احساسی، عاطفی، اخلاقی و هیجانی در پیام‌ها
- استفاده از خلاقیت در پیام‌ها و سادگی، قابل درک بودن، خلاقانه و جدید و بدیع بودن آنها.

۴- استفاده از ابزار مناسب و پشتیبانی لازم

برای فعالیت هر چه بهتر نامزد انتخاباتی ابزار و پشتیبانی لازم به شکل ذیل نیز صورت می‌پذیرد:

✓ آماده‌سازی و تدوین و یا ویرایش متون سخنرانی در مجامع عمومی
✓ جمع‌آوری اطلاعات آماری مربوط به جمعیت و قومیت‌ها

و خط مشی های منطقه

۱/ برنامه ریزی برای جمع آوری کمک های مالی و معنوی
۲/ راه اندازی ستاد تبلیغاتی و بخش مختلف آن مثل ستاد جوانان - ستاد بانوان - ستاد فرهنگیان و... و سیستماتیک کردن فضای ستاد و ایجاد چارت سازمانی در ستاد انتخاباتی
۳/ ارتباط با افراد موثر مثل ورزشکاران، هنرمندان، روحانیون، بازیگران و افراد سرشناس و دعوت آنها به ستاد تبلیغاتی و یا اعلامیه حمایت آنان

۵ - انتخاب رسانه مناسب

یکی از مهم ترین بخش های کمپاین انتخاباتی، گزینش و بهره گیری از رسانه های متناسب با اهداف کمپاین و اثرگذار روی مخاطب می باشد. در این مرحله لازم است رسانه های مناسب انتخاب و استفاده شوند که چند نکته مهم در این بخش وجود دارد:

- انتخاب رسانه های اصلی
- انتخاب رسانه های پشتیبان
- میزان و حجم استفاده از هر رسانه
- فاصله زمانی بهره گیری از رسانه ها

این موارد در اتاق فکر مشاوران مورد بررسی دقیق قرار می گیرد. از جمله رسانه هایی که بنا بر اهداف و استراتژی کمپاین می توانند انتخاب شوند موارد ذیل است:

۱/ رسانه های محیطی مثل بیلبرد و بنر سطح شهر
۲/ رسانه های مکتوب مثل بروشور - پوستر - تبلیغات در مجلات و روزنامه ها و
۳/ شبکه های اجتماعی مثل واتس اپ - وایبر - تلگرام - لاین - اینستاگرام - فیس بوک
۴/ رسانه های مجازی و حضور در اینترنت و تبلیغات در سایت های اینترنتی
۵/ استفاده از پیامک تبلیغاتی و تبلیغات پستی و ایمیل مارکتینگ

۶/ راه اندازی شبکه تلویزیونی و رادیویی مجازی
۷/ برنامه های روابط عمومی و حضور در جلسات و همایشها و درج اخبار در خبرگزاری ها و روزنامه ها
۸/ تبلیغات حضوری و مستقیم و استفاده از تکنیک های پارتیزانی، ویروسی و دهان به دهان
۹/ استفاده از ابزارهای تبلیغاتی مناسب با امکان به اشتراک گذاشتن آسان و اطلاعات سودمند که اتخاذ تصمیمات آگاهانه را فراهم می کند.

۱۰/ استفاده از چهره های مشهور

۱۱/ استفاده از چهره های مشهور

۶ - راه اندازی مبارزات انتخاباتی

بعد از انجام تمامی مطالعات فوق الذکر، تدوین استراتژی و اهداف کمپاین، شناخت مخاطبین هدف، بررسی وضعیت رقبا، انتخاب پیام های مناسب و رسانه های متناسب، کمپاین تبلیغاتی انتخاباتی با برنامه زمان بندی مشخص با نظارت مشاوران و اتاق فکر کمپاین، اجرایی می گردد. چند نکته مهم در این زمینه قابل ذکر است:

سیال و شناور بودن کمپین با توجه به وضعیت رقبا و مقررات و محدودیت های احتمالی
نظرسنجی دائمی و نظارت کامل بر اجرای کمپین
دقت و ریز بینی دقیق که اجرای تبلیغات با مشکلات و نویزهای مختلف مواجه نگردد.

استفاده تا حد ممکن از نیروهای مردمی و علاقمند جهت اجرا و توسعه و ترویج برنامه های کمپین
نیاز به برنامه ریزی قبلی برای انتخاب رسانه ها و رزرو و قرارداد قبلی با آنها

نیاز به زمان کافی جهت قرارداد و عدم پرداخت مبالغ و هزینه های هنگفت به علت شرایط فورس ماژور
اجرای کلیه پروسه کمپین با حضور خود نامزدها یا نماینده آنها در اتاق فکر کمپین

۷ - ایجاد برند شخصی نامزد انتخاباتی

برند نامزد انتخاباتی، طبق تعریف عبارت است از همه عناصر و ویژگی هایی که موجبات متمایز شدن آن نامزد را در ذهن مخاطبان از نامزدهای دیگر فراهم می آورد، از کریکتر و چهره و لحن سخن گفتن و پوشش گرفته تا موضع گیری های گوناگون در قبال رویدادهای مختلف و نیز ایدئولوژی حاکم بر رفتار و منش سیاسی او.

در ارائه کمپاین تبلیغاتی و با بهره گیری از تمامی رسانه های مورد استفاده، برند شخصی نامزد انتخاباتی مورد نظر ساخته و پرداخته می شود و همین برند شخصی یا Per-sonal Branding می تواند به هر چه بیشتر مطرح شدن نامزد انتخاباتی و ایجاد شخصیتی مطلوب، مورد پسند و حتی کاریزماتیک یاری رساند.

۸ - ارزیابی و اقدامات اصلاحی

تمامی هدف کمپاین تبلیغاتی انتخاباتی، تثبیت نظر رای دهندگان یا تغییر نظر آنها و در نتیجه انتخاب فرد مورد نظر به عنوان نامزد نهایی و انتخاب رای دهندگان است، لذا با وجود تمامی برنامه های تبلیغاتی و ارتباطی و اطلاع رسانی، آن چه مهم است، دستیابی به این هدف می باشد و گرنه تبلیغ زیاد، هزینه زیاد، برنامه های شیک و پرهزینه و جوان پسند و... اگر منجر به رای آوردن نشود، نه تنها فایده ای ندارد که موجب اتلاف وقت و انرژی و سرمایه و سرشکستگی خواهد شد.

تفاوت کمپاین های تبلیغاتی کسب و کار با کمپاین تبلیغاتی انتخاباتی در همین موضوع است که کل هزینه های انجام شده برای مبارزات انتخاباتی در صورت عدم موفقیت، به هدر رفته و حتی ممکن است به ورشکستگی سیاسی یک نفر یا گروه منجر شود، در حالی که در یک کسب و کار، بالاخره هزینه ها و اقدامات انجام شده، می تواند در آینده کاربردی باشد!

به همین دلیل در جای جای کمپاین تبلیغاتی انتخاباتی لازم است اثربخشی و ثمر بخشی تبلیغات و برنامه های اطلاع رسانی مورد توجه قرار گیرد و نظر سنجی از رای دهندگان صورت پذیرد.
این نظر سنجی ها:

✓ یک مورد در ابتدای فعالیت کمپاین

✓ دو مورد در حین انجام فعالیت

✓ یک مورد در زمان یک هفته مانده به انتخابات

با بهره گیری از تجزیه و تحلیل نرم افزاری و آماری انجام می شود و بر اساس آن، تغییرات و اقدامات اصلاحی جهت دستیابی بیشتر و بهتر به اهداف صورت می پذیرد.

نتیجه گیری:

رسیدن به کرسی قدرت به سادگی امکان پذیر نیست و برای ایجاد حس اعتماد و اطمینان افراد باید تلاش کرد، روش های گوناگون و متفاوت وجود دارد که به نامزدان انتخابات این امکان را می دهد، تا از ماه ها پیش از انتخابات تبلیغات خویش را آغاز نمایند؛ وبا مخاطبین خود با استفاده از ترفند های مدرن امروزی ارتباط قوی را برقرار کنند، در این مقاله انواع روش های تبلیغاتی کار بردی در انتخابات بررسی شده است. هر کدام از این روش ها در نوع

خودش بسیار ارزشمند می باشد و حتمن به پروسه تبلیغاتی نامزدان، درانتخابات مختلف کمک شایانی خواهد کرد. نامزدان می توانند با استفاده از ترفند های تازه ی تبلیغاتی برای تبلیغات گسترده با به کارگیری اندکی خلاقیت در کمپاین خویش به راحتی افراد را شیفته ی خود نمایند؛ البته این امر بدون داشتن یک برنامه مدون و هدفمند که در بالا به جزییات ذکر شده است امکان پذیر نمی باشد.

منابع:

۱- میر، دکتر مازیار (مقاله موفقیت درانتخابات)، (وبسایت <https://www.mazyarmir.com>)

۲- رهیاب، حسین، مقاله روش های موفقیت در رقابت های انتخاباتی (روزنامه اطلاعات روز تاریخ نشرمقاله ۱۲ حمل ۱۳۹۳)

۳- چکینی، سهیلا (مقاله راهکار های تبلیغات سیاسی درانتخابات)، (www.qjmn.farhang.gov.ir)

کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی

ټولیزنظارت، ټاکنیز عدالت نظارت همگانی، عدالت انتخاباتی

ویب سایټ: www.iecc.gov.af
ایمیل آدرس: public.o.ecc@gmail.com
فیسبوک: facebook.com/ECCAafghanistan
تویتر: Twitter.com/ECCAafghnistan
یوتیوب: Youtube.com/ECCAafghnistan
مرکز معلوماتی: ۱۳۲